

مهندس هفده تن:

**بازسازی دیوار
فروریخته اعتماد بین
کارفرما، کارگرو دولت**

۳۸

مهندس صدرهاشمی نژاد:

**ضعف
ابزارهای مالی
باید برطرف شود**

۲۰

مهندس عطاردیان:

**نگرانی از آینده کار
در سازمان
بین المللی کار**

۲۶

مهندس خوانساری:

**دولتمردان نگاه خود را
به بخش خصوصی
تغییر دهند**

۱۲

مهندس مصطفی زاده:

**چاره ای جز احیای رقابت
سال به سال بین بخش خصوصی
نمانده است**

۵۰

مهندس سماک:

**ساختار دولتی؛
مانع رشد شرکت های
بخش خصوصی**

۳۴

ضرورت بازخوانی خصوصی سازی در ایران

وزیر راه و شهرسازی مطرح کرد

۱۰

در سمینار آموزشی خدمات نوین بانکی مطرح شد

**پیشنهادهایی
درباره اوراق مشارکت
و اسناد خزانه**

۱۸

عدم رعایت

نظام نامه اخلاق

مهندسی

تخلف انتظامی است

۶۷

مدیریت زمین و توسعه

فضای روستایی ریشه

در صنعت احداث و

نقشه برداری دارد

۶۴

رشد چشمگیر

نرخ تولید ناخالص

داخلی ایران

با لغو تحریم ها

۳۰

دیپلماسی

اقتصادی؛

راه خود را

باز می گشاید

۸

فهرست مطالب

صاحب امتیاز: سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران
 مدیرمسئول: مهندس جواد خوانساری

شورای سیاست‌گذاری:

- مهندس منوچهر ملکینی فرد (رئیس هیأت مدیره)
- مهندس بهمن دادمان (دبیر)
- مهندس جواد خوانساری (نایب‌رئیس هیأت مدیره و مدیرمسئول)
- مهندس سالار علیاری (خزانه‌دار)
- دکتر ایرج گلابتونچی (عضو هیأت مدیره)

رئیس کمیسیون انتشارات:
 • مهندس علی ورزنده

سر دبیر:

- مهندس محمود مصطفی‌زاده

کمیسیون انتشارات و تحریریه:

- مهندس علی ورزنده (رئیس کمیسیون انتشارات)
- مهندس کاظم سماک (رئیس کمیسیون اقتصاد)
- مهندس عبدالمجید سجادی (رئیس کمیسیون روابط عمومی)
- مهندس سیامک مسعودی (کمیسیون قوانین و مقررات)
- مهندس محمود مصطفی‌زاده (سر دبیر)
- مهندس محمد غنی‌زاده (مدیر اجرایی)
- مهندس علاءالدین سادات باریکانی
- مهندس پرهام سیدین

همکاران این شماره:

- مهندس جواد خوانساری
- مهندس محمود مصطفی‌زاده
- دکتر محمود جام‌ساز
- حسین پیرموذن
- مهندس محمد عطاریدان
- مهندس کاظم سماک
- دکتر علی نیکویی

حروفچینی، امور بازرگانی و اشتراک: فریبا پورآقا
 خبرنگار: آرزو نوری
 عکس و صفحه‌آرایی: داود خانی
 امور آگهی‌ها: شقایق خواجه‌نصیری

لیتوگرافی و چاپ: پیمان نواندیش (۸۸۸۲۸۷۳۴)

تهران، خیابان طالقانی، بین میدان فلسطین و خیابان ولیعصر،
 خیابان شهید برادران مظفر (صبای جنوبی)، شماره ۸۶،

ک.پ: ۱۴۱۶۹۶۴۶۹۱

تلفن: ۶۶۴۴۲۶۱ - ۶۶۴۰۲۰۲۷ فکس: ۶۶۴۴۰۸۴

پست الکترونیکی: payam.abadgaran@acco.ir

نشانی الکترونیکی: www.acco.ir

۸	سرمقاله: دیپلماسی اقتصادی؛ راه خود را باز می‌گشاید
۱۰	ضرورت بازخوانی خصوصی سازی در ایران (وزیر راه شهرسازی)
۱۲	مصاحبه با مهندس خوانساری
۱۸	سمینار آموزشی اسناد خزانه اسلامی و اوراق مشارکت
۲۶	مصاحبه با مهندس محمد عطاریدان
۳۱	رشد چشمگیر نرخ تولید ناخالص داخلی ایران با لغو تحریم‌ها
۳۳	مصاحبه با مهندس سماک
۴۲	همایش ایمنی در صنعت احداث
۳۹	مصاحبه با مهندس مصطفی‌زاده
۵۴	الزام‌های تدوین بودجه با ارزش تک‌نرخ
۵۶	انتخاب هیأت مدیره انجمن صادرکنندگان خدمات مهندسی ایران
۵۶	راهکار حل چالش‌های اقتصادی
۵۷	تورم نقطه به نقطه سندیت ندارد
۵۸	مکاتبات سندیکا
۶۴	مدیریت زمین و توسعه فضای روستایی

نوشته‌های نویسندگان، لزوماً نظرات نشریه نیست. نقل مطالب نشریه فقط با ذکر ماخذ مجاز است.

کمیسیون انتشارات در رد یا قبول مقالات ارسالی مختار می‌باشد و در ویرایش علمی، ادبی و خلاصه‌سازی آن مجاز است. در ضمن مقالات ارسالی عودت داده نمی‌شود

دیپلماسی اقتصادی؛ راه خود را باز می‌گشاید

سرمقاله

پیام آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

این روزها در محافل اقتصادی کارنامه دولت یازدهم در خصوص برجام و آثار آن محل تامل جدی شده و گاه به دقت و گاه به شتاب مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. بایبزمسال سرآغاز مباحث به مربوط به انتخابات سال آینده ریاست جمهوری است و بخشی از ارزیابی‌ها معطوف به رقابت‌های سیاسی است، اما از منظر ارزش آثار اقتصادی برجام ضرورت دارد که این مسئله با داده‌های حقیقی مورد سنجش قرار گیرد و پاسخی واقعی برای آنچه ستاده ایران در فصل نوین استراتژی کلان کشور (پسابرجام)، محسوب می‌شود، ارائه کند.

بدین منظور لازم است مشخص شود که سخن منتقدان در بدعهدی مطلق غرب و سخن موافقان در امکان تامین منافع ملی به طور نسبی چه میزان اعتبار دارند و کدام یک با واقعیت‌های اقتصادی و تجاری کشور در دوران جدید انطباق دارد و روند طی شده به سمت گشایش بوده یا پس از برجام ما شاهد عقب‌گشت غرب در عمل به تعهداتش بوده‌ایم. شاید این پرسش پیش‌آید که اساساً برای سنجش موفقیت دولت در حوزه برجام چرا باید به دنبال رخدادهای اقتصادی و بررسی روندهای این حوزه بود؟ چرا نباید از جایگاه دیپلماسی به این مسئله نگریست چرا که برجام در ذات خود یک توافق سیاسی و مسئله‌ای مربوط به دیپلماسی کشور است نه یک معاهده اقتصادی. شاید در نگاه یک

سیاستمدار بزرگترین اتفاق دوران فعلی این بود که گرچه یک اختلاف خطرناک ایران و غرب بنام مناقشه هسته‌ای گشوده شد و خطر قریب‌الوقوع جنگ و رویارویی از آسمان ایران کنار رفت، اما فعالان و صاحب‌نظران اقتصادی بی‌آنکه اهمیت این مسئله را نادیده بگیرند بر این باورند که ملموس‌ترین و درعین حال سخت‌ترین کار برجام در بخش مربوط به ایران آنجاست که باید بخشی از موانع و دیوارهای ستبر تحریم را از راه تجارت و مراوده ایران با جهان خارج بردارد.

آنها که دستی در عرصه اقتصاد و تجارت دارند در گذر یک دهه تجربه دوره تحریم دریافته‌اند که ایرانی‌ها در مناسبات خرد و کلان خویش با جهان خارج با چه مشکلات پیچیده و تودرتو روبرو شدند. پدیده تحریم‌های هوشمند با پشتوانه و مشروعیت ۶ قطعنامه سازمان ملل و امضای ۶ قدرت برتر به گونه‌ای مهندسی و عملیاتی شد که همه روزه‌ها و راه‌های تنفس اقتصاد و تجارت ایران را مسدود کرد. بارها این سخن‌بر زبان طراحان پروژه هوشمند تحریم جاری شده بود که شبکه انقباض و انسداد منابع مالی و بانکی ایرانی‌ها چنان بسته شده است که تا سالیان طولانی نمی‌توانند روی آرامش و گشایش بینند.

از روز اول که توافق هسته‌ای ایران امضا شد بحث جدی محافل اقتصادی این بود که امضای برجام یک گام آغازین بوده و گام‌های اصلی زمانی برداشته خواهد شد که طرف

ایرانی بتواند گره‌هایی که سیستم هوشمند تحریم در کار و با تجارت خارجی ایران انداخته را بگشاید. بر این نکته شخص روحانی و ظریف نیز بارها اذعان کرده بودند که وظایف دشوار آنها بعد از امضای برجام شروع می‌شود یعنی زمانی که فرار است شمشیر «ترس و تنبیه» آمریکایی‌ها را از بالای سر سرمایه‌گذاران غربی و غیرغربی بردارند.

اما مشکل اساسی دولت آنجا بود که از فردای امضای برجام با سیلی از تقاضاها و مطالبات روبرو و بخشی از این انتظارات و مطالبات از سوی افکار عمومی و به شکل طبیعی و خودجوش مطرح شد. عامه مردم بعد از دوره سخت و طاقت‌فرسای تحریم بی‌صبرانه منتظر دمیدن گرمای آفتاب برجام به کوران زندگی سرد خویش بودند اما بخش دوم مطالبات به صورت جناحی مطرح شد. این گروه همه روزهای بعد از برجام، گریبان دولت را در چنگ این پرسش قرار داد که «نتیجه عملی برجام چه شد». البته در این مسیر حتی شماری از فعالان اقتصادی و تجاری نیز نسبت به گشایش اقتصادی و تحقق مفاد توافق هسته‌ای دچار بیم شدند. این کشاکش ۹ ماهه اما در روزهای پایانی شهریور با افق‌های تازه‌ای مواجه گشت. چرا که حضور رئیس‌جمهور در نشست مجمع عمومی سازمان ملل و دیدارهای پرشماروی با مقامات غربی و غیر غربی، امید را به امکان اتفاق تازه در عرصه مبادلات اقتصادی و تجاری ایران و غرب

معطوف ساخت. این حضور از آنجا اهمیت داشت که پیش از آن، همه چیز در فضای تصمیم‌گیری آمریکایی‌ها از بروز یک معضل در صدور مجوزها و چراغ سبزها برای گشایش همکاری میان مراکز اقتصادی و بانکی ایران با طرف‌های غربی حکایت می‌کرد و فترتی در آغاز داد و ستدهای تجاری پس از برجام بروز کرده بود که می‌توانست همه امیدها و پیش‌بینی‌ها برای بازگشت ایران به عرصه اقتصاد جهانی را با تردید روبرو سازد.

در تحلیل چرایی بروز این فترت و بن بست گمانه اول آن بوده و هست که آمریکا انگیزه و ذهنیتی برای عمل به تعهدات خود ندارد و آنها هر چه را وعده داده و به عنوان داده‌ها در جام توافق گذارده‌اند مشمول مرور زمان ساخته‌اند تا از زیر بار مسئولیت آن شانه خالی کنند. اما واقعیت‌های صحنه سیاست آمریکا کمی فراتر و پیچیده‌تر از وسعت این گمانه بود. گرچه شاید نتوان به طور کلی این گمانه را نفی کرد اما باید توجه داشت که تحریم ایران یا ایران‌هراسی مدت مدیدی بخشی از ساختار و ایدئولوژی حاکم بر نظام تصمیم‌گیر آمریکا شده بود. مشخصاً کنگره تحت اختیار جمهوری خواهان با همراهی دو لابی قدرتمند عربی - اسرائیلی توانسته بود کانون تصمیم‌گیری مالی آمریکا یعنی وزارت خزانه‌داری را از صدور جواز معامله مراکز مالی و بانکی اروپا و آسیا با ایران بازدارد. کار جدی ایران از این نقطه آغاز شد. مأموریتی دشوار برای ایجاد رخنه در سخت‌ترین لایه تصمیم‌گیری آمریکا و گشودن گارد بسته وزارت خزانه‌داری که کار مهندسی تحریم‌ها را با نظام بانکی بیش از ۱۰۰ کشور جهان به انجام رسانده بود.

اتفاق مهمی که در این مدت رخ داد، این بود که همه ارکان و اعضای دولت ایران و گروه ۵+۱ به یک اجماع تازه برای متقاعد کردن سیستم مالی و خزانه‌داری آمریکا دست یافتند و در سایه این اجماع بود که موجی از فشار افکار عمومی علیه تیم تصمیم‌گیر در ساختار قدرت آمریکا به راه افتاد. قدرت این موج مطالبه‌گری آنجا دیده شد که کنگره آمریکا که تحت نفوذ جمهوری خواهان (یعنی مخالفان اصلی توافق با ایران) به عنوان بزرگترین خاکریز در برابر برجام حاضر شد مجوز معامله شرکت‌ها و

سرمایه‌گذاران بزرگ با ایران را صادر کند. با نگاه به فهرست بلند جلسات و نشست‌هایی که در این مدت صرفاً با موضوع گشایش موانع همکاری‌های مالی و بانکی میان ایران و غرب برگزار شده، می‌توان به ابعاد اتفاقی که در این مرحله رخ داد پی برد. در لندن، بروکسل، وین، ژنو و نهایتاً نیویورک چندین بار دیدارهایی در سطح مقام‌های ارشد دولت‌ها برگزار شد. سه قدرت اروپایی (آلمان، فرانسه و انگلیس) مستقیماً در دیدارهایشان با اوپاما و جان کری ضرورت اجرای این بخش از تعهدات برجام را گوشزد کردند. حتی نمایندگان سه قدرت آسیایی (ژاپن، کره جنوبی و هند) که شرکای آمریکا محسوب می‌شوند ضرورت گشایش‌های تازه اقتصادی در روابط با ایران را به موضوع و محور مذاکره با طرف آمریکایی تبدیل کردند. با نگاه به این مجموعه اتفاقات می‌بایست تغییر رویه بخش اقتصادی و خزانه‌داری آمریکا در قبال ایران را دستاوردی ارزشمند به حساب آورد. جمهوری خواهان کنگره، فتیله نزاع با ایران را درست هنگامی پایین کشیدند که تنور مبارزات انتخاباتی آمریکا دو جناح داغ شده بود و هر آن احتمال می‌رفت که حزب رقیب اوپاما برای زمین‌گیر کردن دموکرات‌ها با تصویب طرح‌های جدید برجام را خنثی کند. اما صدور مجوز از سوی آمریکا برای امکان توافق شرکت بوئینگ و ایران، عقب‌نشینی

با برطرف شدن مشکلات مراودات بانکی و معاملات دلاری امکان فعالیت سرمایه‌گذاران خارجی فراهم شده و آنها اکنون آمادگی عملی برای حضور در پروژه‌هایی که سرمایه‌گذار خارجی می‌طلبند، یافته‌اند. با توجه به آنکه بخش عمده‌ای از درآمدهای دولت صرف هزینه‌های جاری اداره کشور می‌شود و درآمدهای آن قابل توجه نیست، گشایش‌های اخیر و حضور سرمایه‌گذاران خارجی می‌تواند نفس تازه‌ای بر کالبدسکون فعالیت‌های عمرانی و صنعتی کشور بدمد. بدیهی است کاهش هزینه‌های مبادله اقتصادی و تجاری به همراه کاهش هزینه‌های فناوری و کالاهای صنعتی به افزایش بهره‌وری اقتصادی و تقویت توان بخش خصوصی منجر خواهد شد. با احیای بخش خصوصی و رونق فعالیت‌های عمرانی، شاهد خروج کشور از زیر سایه بحران شوم رکود خواهیم بود.

آمریکا از سیاست تنبیه و مجازات شرکت‌های اروپایی طرف معامله با ایران و اعلام آشکار این سیاست جدید و فراهم شدن امکان معاملات تجاری به دلار از سوی غیرآمریکایی‌ها با ایران نشانه‌های تازه‌ای از زنده بودن روح برجام را آشکار ساخت. این زنجیره اتفاقات با قطعنامه پارلمان اروپا برای عادی‌سازی روابط با ایران که اخیراً مصوب شد، کامل تر گشت. پارلمانی که به دلیل حضور قدرتمند فراکسیون‌های حقوق بشری و جنبش سبزها به داشتن خصلت ضدیت با جمهوری اسلامی شهره بود و تاکنون ده‌ها بیانیه و قطعنامه در محکومیت ایران صادر کرده است. بعد از این اتفاقات انتظار می‌رود که شرایط مناسب‌تر و بهتری برای همکاری‌های اقتصادی و تجاری با جهان پیرامون فراهم شود و به تدریج آثار اقتصادی برجام در این حوزه ملموس‌تر شود. اکنون که دولت در چنبره هزینه‌های جاری اداره کشور و بدهی‌های برجای مانده از دولت قبل گرفتار آمده، قطع شدن زنجیره تحریم کشور می‌تواند مهمترین دستاورد پس‌برجام به شمار آید. اگر این اتفاق نمی‌افتاد حیات اقتصاد بخش خصوصی که وابسته به رونق فعالیت‌های عمرانی و صنعتی کشور است، بیش از پیش در مخاطره قرار می‌گرفت. شواهد نشان می‌دهد که با برطرف شدن مشکلات مراودات بانکی و معاملات دلاری امکان فعالیت سرمایه‌گذاران خارجی فراهم شده و آنها اکنون آمادگی عملی برای حضور در پروژه‌هایی که سرمایه‌گذار خارجی می‌طلبند، یافته‌اند. با توجه به آنکه بخش عمده‌ای از درآمدهای دولت صرف هزینه‌های جاری اداره کشور می‌شود و درآمدهای آن قابل توجه نیست، گشایش‌های اخیر و حضور سرمایه‌گذاران خارجی می‌تواند نفس تازه‌ای بر کالبدسکون فعالیت‌های عمرانی و صنعتی کشور بدمد. بدیهی است کاهش هزینه‌های مبادله اقتصادی و تجاری به همراه کاهش هزینه‌های فناوری و کالاهای صنعتی به افزایش بهره‌وری اقتصادی و تقویت توان بخش خصوصی منجر خواهد شد. با احیای بخش خصوصی و رونق فعالیت‌های عمرانی، شاهد خروج کشور از زیر سایه بحران شوم رکود خواهیم بود.

ضرورت بازخوانی خصوصی سازی در ایران

■ وزیر راه و شهرسازی مطرح کرد ■

پیام آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

قیمت‌گذاری، قدرت انتخاب بیشتری هم در اختیار مردم می‌گذارد. در مواقعی قیمت‌های بلیت پرواز تهران-مشهد به ۸۵ هزار تومان کاهش می‌یابد که نسبت به قیمت‌هایی که در گذشته برای این مسیر تعیین می‌شد، قیمت بسیار پایینی دارد؛ البته در زمان‌های پرتقاضا به‌طور طبیعی قیمت‌ها بیشتر است. اینکه مردم بتوانند براساس پیشنهادهای مختلف حق انتخاب داشته باشند، مهم‌ترین نکته‌ای است که در یک بازار رقابتی فراهم می‌شود.

■ اگر این آزادسازی را به کل اقتصاد تعمیم دهیم، در اقتصاد درگیر رکود ایران، چقدر می‌تواند تحرك ایجاد کند؟
حتما می‌تواند؛ البته در بخش‌هایی که امکان عرضه رقابتی وجود داشته باشد، برای مثال در صنعت هوانوردی، با رقابتی شدن بازار، پنج ماه اول سال جاری نسبت به پنج

نیز مهیاست. بخش‌های مهم گفتگوی روزنامه شرق با دکتر عباس آخوندی وزیر راه و شهرسازی بدین شرح است.

■ شما در اجلاس «کاپا» از آزادسازی بازار صنعت هوانوردی و لغو نظام قیمت‌گذاری در ایران به عنوان مزیت‌های صنعت هوانوردی ایران یاد کرده‌اید. آیا سرمایه‌گذاران از این دو مزیت که به آن اشاره کردید، استقبال کرده‌اند؟

به عقیده من هم خطوط هوانوردی و هم بهره‌برداران از آزادسازی صنعت هوانوردی به شدت استقبال می‌کنند. همه خطوط در حال حاضر کاملا اختیار با خودشان است که چگونه در یک بازار رقابتی با هم رقابت کنند و قیمت‌های خدمات خود را بسته به واقعیت‌های پرتقاضا و کم‌تقاضا در ساعات مختلف و روزهای مختلف، قیمت‌گذاری کرده تا بتوانند برای جلب رضایت و جذب مشتری بیشتر اقدام کنند. این تفاوت در

وزیر راه و شهرسازی با تأکید بر اینکه آزادسازی و رقابتی کردن اقتصاد، به نفع تمامی بخش‌های کشور است گفت: به عقیده من سازمان‌های حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان باید منحل شود؛ نمونه بارز آن، وقتی صنعت هوانوردی آزاد شد، هم رشد تقاضا و هم رشد عملکرد شرکت‌های هواپیمایی را داشتیم و در کنار آن، قیمت‌های نازل‌تر بلیت در بسیاری از زمان‌ها فراهم شد.

آخوندی با گله‌گذاری از شیوه خصوصی‌سازی در دولت قبل می‌گوید: «بسیاری از بخش‌ها نیازمند خصوصی‌سازی مجدد هستند... در بسیاری از بخش‌ها، انحصار واگذار شده است و باید این انحصارها تعیین تکلیف شوند. وقتی انحصار واگذار می‌شود، باید بدانیم که انحصار خصوصی از انحصار دولتی خیلی بدتر است...». به عقیده او، شرایط برای خصوصی‌سازی مجدد بخشی از واگذاری‌ها از بُعد قانونی هم‌اکنون

ماه سال گذشته بیش از ۲۰ درصد تقاضای پرواز داخلی رشد کرده است؛ این موضوع نشان می‌دهد تقاضا وجود دارد و اگر اقتصاد رقابتی در هر بخشی ایجاد شود، می‌تواند تحرکی را در همان بخش ایجاد کند. این نمونه به خوبی نشان می‌دهد با آزادسازی قیمت‌ها می‌توان در بازار تحرك ایجاد کرد، البته این تماما به این مسئله بستگی دارد که عرضه کاملاً رقابتی در بازار امکان‌پذیر باشد.

■ به عقیده شما در چه بخش‌هایی زمینه برای آزادسازی قیمت‌ها وجود دارد؟
دولت می‌تواند بخش‌هایی را که پیش از اعلام سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی رقابتی بوده‌اند و مشمول این سیاست‌ها نبوده‌اند، رقابتی اعلام کند.

■ منظور شما چه بخش‌هایی است؟
فرض کنیم تمام صنایع معدنی، صنایع ساختمانی و... می‌توانند رقابتی عمل کنند؛ سیمان نمونه مشخص آن است. اصلاً مشخص نیست چرا دولت سیمان را قیمت‌گذاری می‌کند، سیمان کاملاً می‌تواند آزاد شود و رقابتی عمل کند و پتروشیمی نیز همین‌طور. بسیاری بازارها امکان رقابتی بودن را دارند.

■ با این زمینه و امکان، چرا این بازارها رقابتی نمی‌شوند؟

به دلیل اینکه نظام قیمت‌گذاری وجود دارد. برخی با خود فکر می‌کنند اگر قیمت‌گذاری کنند و قیمت‌ها آزاد نباشد، به نفع کشور است؛ اما من اعتقاد دارم هرچه به سمت سیستم بازارهای رقابتی حرکت کنیم، قدرت انتخاب مردم بیشتر می‌شود. البته پیش از این آزادسازی، باید مدل بازرگانی و تجاری‌سازی را در بخش‌های مختلف داشته باشیم.

■ به همین دلیل هم بارها اعلام کرده‌اید، سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و نهادهایی مانند آن، باید منحل شوند؟

من همچنان معتقدم این‌گونه سازمان‌ها باید منحل شوند؛ نمونه بارز آن، وقتی صنعت هوانوردی آزاد شد، هم رشد تقاضا و هم رشد عملکرد شرکت‌های هواپیمایی را داشتیم و در کنار آن، قیمت‌های نازل‌تر بلیت در بسیاری از زمان‌ها فراهم شد.

■ شما در بخشی از صحبت‌های خود اشاره کردید بخش‌هایی که مشمول اصل ۴۴ قانونی نشده‌اند، بهتر می‌توانند رقابتی شوند. علت چیست؟

در بخشی از اقتصاد ما که پیش‌تر هم رقابتی بود، به علت آماده‌بودن فضا، زمینه‌های رقابتی‌کردن آنها فراهم‌تر است در مقایسه با بخش‌هایی که پیش‌تر در انحصار بود و هنوز بازار رقابتی قوی در آنها وجود ندارد. اکنون خصوصی‌سازی واقعی رخ نداده است، برای نمونه، صنعت سیمان در گذشته انحصاری بوده؛ اما اکنون امکان رقابت درون آن وجود دارد. صنعت پتروشیمی هم پیش‌تر رقابتی بوده و در حال حاضر هم امکان رقابتی شدن آن وجود دارد. حمل‌ونقل جاده‌ای اکنون کاملاً رقابتی است؛ اما دولت هنوز هم در بخشی از آن به قیمت‌گذاری مشغول است. معلوم نیست چرا باید این قیمت‌گذاری‌ها انجام شود، به هیچ عنوان با این قیمت‌گذاری‌ها موافق نیستیم.

بسیاری از بخش‌ها نیازمند خصوصی‌سازی مجدد هستند... در بسیاری از بخش‌ها، انحصار و اگذار شده است و باید این انحصارها تعیین تکلیف شوند. وقتی انحصار و اگذار می‌شود، باید بدانیم که انحصار خصوصی از انحصار دولتی خیلی بدتر است...

■ همان‌طور که اشاره کردید، بخش‌های زیادی از اقتصاد، خصوصی‌سازی واقعی نشده است. باید با این بخش‌ها چه کرد؟ بازپس‌گیری و دوباره خصوصی‌سازی شوند یا راه‌حل دیگری را توصیه می‌کنید؟
بستگی به بخش و اگذار شده دارد؛ بسیاری از بخش‌ها نیازمند خصوصی‌سازی مجدد هستند، برای مثال بخش‌هایی که سازمان تأمین اجتماعی در آنها، سهام مدیریتی دارد، به عقیده من باید مقرراتی وضع شود که سازمان تأمین اجتماعی موظف باشد سهام مدیریتی خود را در بازار بورس، عرضه مجدد کند تا با واگذاری مجدد آن، به سهام‌داری مشغول شود نه مدیریت؛ این کاری است که امکان قانونی آن وجود دارد و می‌توان آن را انجام داد.

به‌رحال در بسیاری از بخش‌ها، انحصار و اگذار شده است و باید این انحصارها تعیین تکلیف شوند. وقتی انحصار و اگذار می‌شود، باید بدانیم انحصار خصوصی از انحصار دولتی خیلی بدتر است؛ انحصارهای خصوصی به اصلاحات ساختاری پیچیده‌تری نیاز دارند.

■ منظور شما چه بخش‌هایی است؟

مخابرات و پتروشیمی خلیج فارس یک نمونه آن است. متأسفانه در دولت قبل، انحصارهای زیادی و اگذار شده است.

■ آیا در هیأت دولت درباره بازپس‌گیری برخی از بخش‌های و اگذار شده تصمیمی گرفته شده است؟

من در جریان آن نیستیم؛ اما فکر نمی‌کنم تصمیم خاصی گرفته شده باشد. از این موضوع که بگذریم، خرید هواپیما از دو هواپیماساز بزرگ همچنان خبرساز است. در مذاکرات ایران با ایرباس و بویینگ گره کار کجاست که هنوز پیش نرفته است؟ مذاکرات فنی، مالی و حقوقی ایران با این دو هواپیماساز در حال جریان است که بخشی از آن به مجوزهای خزانه‌داری آمریکا برمی‌گردد که باید منتظر باشیم مذاکرات سیاسی به نتیجه مشخصی برسد.

دولتمردان نگاه خود را به بخش خصوصی تغییر دهند

■ نایب رئیس هیات مدیره سندیکا عنوان کرد

نگاه کلی، امروز با پایه یک ابنیه، می‌توان حوزه‌های فعالیت شرکت را به چهار دسته اصلی تقسیم کرد: پروژه‌های راه‌سازی (بیش از ۴۰۰ کیلومتر راه در نقاط مختلف و صعب‌العبور کشور)، پروژه‌های صنعتی (انواع پروژه‌های صنعتی و نیمه‌صنعتی شامل ساخت متجاوز بر ۳۰ کارخانه)، پروژه‌های ساختمانی مسکونی (مجموعه‌های مسکونی متفاوت در شهرهای مختلف کشور) و پروژه‌های ساختمان‌های فرهنگی - اداری (از جمله درمانی و ورزشی).

از جمله دستاوردهای هریسون می‌توانم به ایجاد یک سازمان ممتاز و برگزیده مشتریان، با خلق ارزش افزوده در پروژه‌ها با سطح کیفی بالا و در کمترین زمان ممکن اشاره نمایم. تعهد به حفظ و ارتقاء سطح ایمنی و حفظ صداقت و اخلاق در کلیه روابط سازمانی و اجتماعی، ارزش‌های اساسی شرکت می‌باشند و در این مسیر، همواره با هرگونه کاستی که اعتبار سازمان را خدشه‌دار کند مقابله نموده‌ایم. اعتبار هریسون مرهون تلاش مداوم همه مدیران و پرسنل آن در طی سالیان متمادی است.

■ از سال ۱۳۵۸ تا کنون عضو هیأت مدیره و نایب رئیس هیأت مدیره سندیکای شرکت‌های

با مروری بر پیشینه شرکتان آغاز کنیم و پس از آن به این نکته پردازیم که چگونه تجربه و تخصصان را برای هدایت امور این شرکت به کار گرفته‌اید؟

بعد از اتمام تحصیلات، چندین سال مدیر فنی و مدیر پروژه‌های شرکت سودان بودم و پس از آن شرکت هریسون را راه‌اندازی نموده و از آن زمان تا کنون در شرکت هریسون مدیرعامل هستم. این شرکت ساختمانی در نقاط مختلف کشور کارهای متفاوتی انجام داده است. اولین قرارداد شرکت، ساخت ساختمان‌های اداری ثبت اسناد و دادگستری شهرستان تفرش برای وزارت مسکن و شهرسازی واحد استان تهران بود و بلافاصله پس از آن، قرارداد راه‌سازی بلوار اصلی شهر تفرش و شهرسازی و نوسازی بلوار اصلی شهردماوند منعقد شد که این دو پروژه با موفقیت در سال ۱۳۴۸ تکمیل گردید.

شرکت هریسون در ادامه برای توسعه فعالیت خود در رشته‌های مختلف به برنامه‌ریزی پرداخت و بدین ترتیب، دوران اصلی فعالیت خود را با انرژی و با هدف سازندگی و آبادانی کشور آغاز نمود. این شرکت در طول سالیان طولانی فعالیت خود و در راستای هدف متعالی خود - آبادانی ایران زمین - پروژه‌های سازندگی مختلفی را انجام داده است. در یک

مهندس جواد خوانساری متولد ۱۳۱۸ و فارغ‌التحصیل کارشناسی ارشد راه و ساختمان از دانشگاه پلی‌تکنیک تهران در سال ۱۳۴۴ است. وی از سال ۱۳۴۶ تا کنون مدیرعامل و رئیس هیأت مدیره شرکت هریسون بوده، و در راستای اعتقادی که به اهمیت کار گروهی دارد، همواره در سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران نیز حضور پررنگی داشته است. ایشان در حال حاضر در سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران نایب رئیس هیات مدیره و مدیرمسئول مجله آبادگران می‌باشد.

مهندس خوانساری در اصناف و شوراهای متعددی فعالیت می‌نماید از جمله به مدت شش سال مسئولیت ریاست شورای هماهنگی تشکل‌های فنی حرفه‌ای ایران را برعهده داشته که در این جایگاه تعامل سازنده‌ای را بین نهادهای دولتی و تشکل‌های بخش خصوصی شکل داد. برای آگاهی از نقطه‌نظرات و فعالیت‌های این چهره ماندگار صنعت احداث، به دفتر کار ایشان در شرکت هریسون رفتیم و پای صحبت ایشان نشستیم.

■ ضمن تشکر از فرصتی که در اختیار نشریه آبادگران گذاشتید، اگر موافقت این گفتگو را

ساختمانی ایران بوده‌اید. چگونه وارد سندیکا شدید و ماحصل سال‌ها حضور در سندیکا را چه می‌دانید؟

در سال ۱۳۵۲ عضو سندیکا شدم. در سال ۱۳۵۷ با شکل‌گیری انقلاب، به همراه تعدادی از دوستان صمیمی، تیمی برای حفظ سندیکا تشکیل دادیم تا نگذاریم آن را تصرف و از آن استفاده‌های نابجا نمایند. سعی کردیم ساختمان را حفظ کنیم و برای این منظور هیأت‌مدیره موقت تشکیل دادیم. در سال ۱۳۵۸ انتخابات برگزار شد و هیأت‌مدیره انتخاب شد که در نتیجه این انتخابات دکتر زیرک‌زاده، مهندس نه‌اوندی، مهندس محمدی، مهندس عطاردیان، مهندس ادب و بنده عضو هیأت‌مدیره گردیدیم. بعدها در سمت‌های مختلف از جمله به عنوان دبیر فعالیت داشتم که در واقع ۱۰ سال آن را از سال‌های ۱۳۷۴ تا ۱۳۷۸ و ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷ به عنوان دبیر سندیکا ایفای نقش کرده‌ام و تا به امروز همچنان در سندیکا مشغول خدمت هستم.

در این دوران ۳۸ ساله، همکاران زیادی آمدند و رفتند و توانستیم خدماتی هرچند کوچک با همکاری دیگر دوستان انجام دهیم. از سال ۱۳۶۸ تا سال ۱۳۷۲ در استان‌ها نیز انشعابات از سندیکا ایجاد شد که در افتتاح تعدادی از آنها مانند سندیکای رشت، اصفهان، خراسان و شیراز، خود نیز شخصا حضور داشتم و امروز خوشحالم از اینکه ۳۱ انجمن در استان‌ها مشغول به کار و مقید به ارائه خدمات هستند. البته وقتی این انشعابات به سندیکاهای استانی تبدیل شدند کانون سراسری استان‌ها را ایجاد کردند و با پشتیبانی شورای هماهنگی، عضو مجموعه شورا شدند.

■ از سال ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ رئیس شورای هماهنگی تشکل‌های فنی حرفه‌ای ایران بودید. درباره این شورا و فعالیت و اهداف آن توضیح دهید.

در سال ۱۳۶۴ تلاش کردیم با همراهی جامعه مشاوران و انجمن تأسیساتی‌ها کمیسیون سیاست‌گذاری صنعت احداث را ایجاد کنیم که ارتباطی تنگاتنگ بین این جوامع و تشکل‌ها شکل گرفت و به تدریج توسعه پیدا کرد و در نهایت به شش انجمن رسید. تعداد این انجمن‌ها در سال ۱۳۸۱ به دوازده انجمن افزایش یافت که منجر به تشکیل شورای هماهنگی گردید. در ادامه، این شورا با سازمان مدیریت تفاهم‌نامه تعامل را امضا کرد و بر طبق آن نهاد تعامل فعال شد. بنده به مدت ۶ سال در نهاد تعامل فعالیت پویا داشته و ۴ سال در سمت رئیس نهاد بودم. در دوره دولت جدید و با تلاش برای توسعه

مشکل اساسی ما این است که سازمان‌های زیرمجموعه دولت سرویس درستی به بخش خصوصی نمی‌دهند.

پرسنل دولت به دلیل کم بودن حقوق می‌خواهند ترمیم حقوق خود را با سهم ۱۵ درصدی بخش خصوصی از اقتصاد انجام دهند و بخش خصوصی ناچار است خسارت سازمان‌ها را برای ترمیم حقوق متقبل شود

سازندگی، توفیقی حاصل شد تا اعضای شورای عالی فنی را که تضمین‌کننده نرخ‌ها و پروژه‌های دولتی هستند تغییر دهیم. تیم جدید که شامل مهندس دادمان از طرف شورای هماهنگی، مهندس تفضلی از طرف دولت و مهندس الماسی از طرف نظام مهندسی بود، انتخاب شدند و دگرگونی در این مورد توانست در تغییر فهرست‌بها و شاخص‌های تعدیل تغییرات موثری ایجاد نماید. امیدواریم این نهاد مؤثر بتواند جامعه مهندسی کشور را در رسیدن به شکوفایی و تکامل یاری رساند.

از آنجایی که در اساسنامه شورای هماهنگی پیش‌بینی کردیم هر کس در هیأت رئیسه می‌تواند ۲ دوره ۲ ساله عضو باشد بعد از اینکه دوره‌ای هم به عنوان معاون رئیس فعالیت کردم، جای خود را به نیروهای تازه نفس دادم. البته همکاری و همراهی من با شورای هماهنگی تشکلها همیشگی است.

پس از تفاهم سال ۱۳۸۲ با سازمان برنامه و بودجه، فعالیت‌های شورای هماهنگی به مرحله جدیدی ارتقاء یافته و رسمیت بیشتری یافت. این شورا قوانین مربوط به نظام فنی و اجرایی را در نهاد تعامل و با همراهی کمیسیون‌های زیرمجموعه تدوین و نواقص را برطرف می‌کنند. البته در این مسیر به مسائل دیگری مانند مشکلات بیمه‌های اجتماعی و مالیات برخورد می‌کنند و سعی می‌کنند از طریق سازمان برنامه آنها را پیگیری و حل نمایند. در مجموع، نهاد تعامل می‌تواند مفید و گره‌گشا باشد به شرطی که بخش خصوصی مصمم به بهره‌گیری از این نهاد باشد.

کارخانه لاستیک بارز - کرمان / پیمانکار: شرکت هریسون - سال ۱۳۶۸

طی سال‌های اخیر شاهد تلاش سندیکا برای ایجاد رابطه با شرکت‌های خارجی بوده‌ایم که جناب‌عالی در راس این فعالیت‌ها بوده‌اید. این تعامل و گفتگو به کجا رسیده و آیا می‌توان درباره جذب این سرمایه‌گذاری‌ها به شرکت‌های عضو نوید داد؟

با توجه به تفاهم‌نامه هسته‌ای و شرایط پس‌ابرجام، از سال گذشته تا به امروز بخش خصوصی ما، از جمله اتاق بازرگانی، انجمن‌ها و شرکت‌های بخش خصوصی

تلاش زیادی را برای تعامل با کمپانی‌های خارجی در رشته‌های مختلف آغاز کردند و هر یک به طریقی مختلف در این مسیر فعالیت می‌نمایند. موضوع مهم در این تعامل تشویق این کشورها به سرمایه‌گذاری بود تا در کنار تأمین مالی پروژه‌ها بتوانیم از تکنولوژی و دانش جدید آنها نیز در صنعت ساخت استفاده کنیم. اغلب کشورها مانند ایتالیا، کره، چین، بلژیک

و آتریش از این تعامل استقبال خوبی کرده‌اند و در قسمت سرمایه‌گذاری و تأمین مالی پروژه‌های عمرانی با آمادگی‌های خوبی از کشورهای اروپایی و آسیایی برخوردار کرده‌ایم. البته برای آغاز همکاری مشکلاتی وجود داشته و کماکان وجود دارد که برای حل این مشکلات در طول یک سال اخیر تلاش‌های بسیاری صورت گرفته تا قوانین و نارسایی‌ها در امر تفاهم برای سرمایه‌گذاری در پروژه‌ها برطرف شود و تمایل خارجی‌ها برای مشارکت در پروژه‌ها، به تأمین مالی نیز ختم شود.

برای مثال مشکلاتی در نوع تضمین بازپرداخت‌ها وجود دارد. کشورهای علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری در ایران، می‌خواهند برای کشور خود تجارت و بازرگانی کنند و در پروژه‌ها مصالح و تجهیزات کشور خود را مصرف نمایند. تنظیم این حد و حدود نیاز به مذاکره و گفتگو دارد. اغلب اروپایی‌ها می‌خواهند حدود ۸۰ درصد از سرمایه‌گذاری را مصالح، ابزار و ماشین‌آلات بیاورند و در سرمایه‌گذاری از تجارب خود استفاده نمایند و با این امر تجارت خود را توسعه دهند. در چنین شرایطی تأمین منافع دو طرف و تبدیل مذاکرات به حالت برنده-برنده گفتگو و چانه‌زنی بیشتر و دقیق‌تری را می‌طلبد. قبول شرایط فعلی آنها اثرات منفی به همراه خواهد داشت از جمله کاهش و یا ایجاد رکود در تولیدات داخلی. اگر تولیدات ایشان جایگزین محصولات ما شود، با وجود هزینه حمل و نقل، قیمت پروژه‌ها نیز بسیار بالا می‌رود و در نتیجه با توجه به بحث گارانتی، بدهی دولت افزوده می‌گردد. گفتگوی طرفین برای تعیین این مرزها زمان می‌برد و دولت ایران و دول مشتاق همچنان مشغول مذاکره هستند. در این میان بخش خصوصی تلاش برای تسهیل مذاکرات دارد.

همانگونه که سایر دولت‌های اروپایی و آسیایی تمام تلاش خود را می‌نمایند تا عرصه بر فعالیت شرکت‌های بخش خصوصی‌شان گسترش یافته و پروژه‌ها با شرایط مناسبی به سرانجام رسند، دولت ما نیز چنانچه در به کارگیری از نیروهای بخش خصوصی، حضور مهندسان و خبرگان این بخش در جلسات داخلی دولت و بین دولت‌ها تلاش و لطف بیشتری به خرج نهد، قطعاً در گذر از برخی مسائل و حل مشکلات سریع‌تر به جمع‌بندی خواهیم رسید. در حال حاضر

سیلوی گندم - بهبهان / پیمانکار: شرکت هریسون - سال ۱۳۴۹

پیام‌آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

بخش خصوصی تنها از طریق شرکت های خارجی می تواند وارد عمل شود و حتی اکثر تفاهم نامه های بین دولت ما مستقیماً با شرکت های خارجی و بدون کوچک ترین نقشی از شرکت های داخلی و به ویژه بخش خصوصی امضا گردیده و می گردد. رفع این مسائل قطعاً نه تنها به پشتیبانی دولت بلکه به پشتکار و فعالیت تیمی موثرتر از جانب شرکت های بخش خصوصی نیازمند است.

■ از سال ۱۳۷۰ تاکنون مدیر و مسئول مجله آبادگران هستید. رویکرد این ماهنامه برای یاری رساندن به تحقق اهداف صنف چگونه بوده است؟

در سال های اول تشکیل سندیکا برای انعکاس اطلاعات به اعضا، نشریه های داخلی منتشر می شد تا اینکه به فکر افتادیم نشریه رسمی منتشر کنیم. حدود سال ۱۳۷۰ نشریه آبادگران مجوز گرفت. طی این سال ها مجله آبادگران با زحمت همه همکاران تداوم پیدا کرده و توانسته جای خود را در صنعت احداث و در بین دولتمردان و بخش خصوصی باز کند. خوشبختانه ماهنامه پیام آبادگران در استان های مختلف کشور هم اثرگذار بوده و در اغلب استان ها مجله مشابه منتشر می گردد. این مجله محاسن زیادی دارد از جمله اینکه زبان گویای صنعت احداث خطاب به دولت مردان است و به معرفی خدمات جامعه مهندسی مملکت در بخش خصوصی می پردازد. خوشبختانه در چند سال اخیر مجله در میان فعالان صنعت ساخت مورد توجه بیشتری قرار گرفته است که از این اقبال برای انعکاس مطالبات و مسائل مربوط به شرکت های عضو استفاده بهتری می نماید.

■ شما از سال ۱۳۸۷ تاکنون عضو هیأت مدیره و عضو شورای عالی کنفدراسیون صنعت ایران هستید، اهداف این کنفدراسیون چیست؟

پس از گذشت سالیان متمادی از تشکیل نهادها، تشکلهای و انجمن های صنفی در کشور، جایگاه نهادی که بتواند نظرات همه ذینفعان را جمع آوری کرده و در جهت پاسخگویی نیازهای کلان صنعت، کارآفرینان و مدیران سازمان دهی نماید، خالی می نمود. تا اینکه در زمان اعلام روز صنعت (۱۳۷۶) فرصتی دست داد تا هیأت مؤسسی از برگزیدگان صنعت کشور با حضور

نمایندگان ۶۰ تشکل بزرگ صنعتی، به ایجاد تشکل مورد نیاز اقدام نمایند و بالاخره در مهر ماه سال ۱۳۸۰ پروانه کنفدراسیون صنعت ایران از سوی وزارت کشور صادر گردید. از جمله اهداف اصلی این کنفدراسیون می توان توسعه و تقویت سهم بخش خصوصی در اقتصاد ملی، افزایش نقش صنعت در تولید، ایجاد اشتغال، ایجاد درآمد ملی، بررسی مسایل و مشکلات صنعت و تلاش برای رفع آنها، تلاش در جهت استفاده بهینه از منابع و حفظ محیط زیست را نام برد.

■ یکی از اهداف کنفدراسیون صنعت را توسعه و تقویت سهم بخش خصوصی در اقتصاد ملی عنوان کردید. رویکرد دولت به نقش بخش خصوصی در اقتصاد ایران چیست؟ و مشکلات این بخش از نظر شما چیست؟

دولت مردان از اراده خود برای وارد کردن بخش خصوصی در عرصه سازندگی گفتند اما هنگامی که وارد گود شدند، متوجه شدند فعال کردن نقش بخش خصوصی راحتی نیست و در نتیجه بخش خصوصی را رها کردند. در واقع بها دادن به بخش خصوصی در حد نظریه آسان است اما در عمل پیاده سازی آن با توجه به شرایط دشوار می نمود. که البته انجام هیچ تغییری آسان نیست اما با برنامه ریزی دقیق هر کاری انجام پذیر است. از حرف تا عمل فاصله بسیار است و این فاصله را شرایط اقتصادی موجود و حضور شرکت های شبه دولتی پر کرده است.

دولتمردان باید نگاه و رویکرد خود را نسبت به بخش خصوصی تغییر دهند و از پتانسیل های بخش خصوصی استفاده نمایند. اگر بخش خصوصی امکانات داشته باشد می تواند در تولید و سازندگی با دنیا رقابت کند و گوی سبقت را از سایرین برپاید؛ کما اینکه اغلب مهندسان ما خدمات شایسته ای در کشور خود و سایر کشورها به هموعان خود ارائه داده اند.

درباره مشکلات بخش خصوصی می پرسید، همانطور که بارها در گذشته عنوان کرده ام مشکلات بی پولی یا دوران تحریم در برابر مشکل اساسی فراموش شده ما بسیار کوچک بودند، مشکل اساسی ما این است که سازمان های زیرمجموعه دولت سرویس درستی به بخش خصوصی نمی دهند. وقتی ما مشکل کوچکی مربوط به دارایی داریم آنقدر ما را اذیت می کنند که خسته می شویم، وقتی با بانک کار داریم آنقدر ما را می برند و می آورند که از پا می افتیم، وقتی به تامین اجتماعی مراجعه می کنیم بیچ و خم های زیادی را پشت سر می گذاریم در حالی که در همان بانک به راحتی وام های کلان به دیگران اعطا می شود. در واقع تمام قدرت و انرژی مدیریت بخش خصوصی را اینگونه سازمان ها آنقدر می گیرند تا پرسنل پرکار این بخش بی انگیزه و افسرده شوند. پرسنل دولت به دلیل کم بودن حقوق می خواهند ترمیم حقوق خود را با سهم ۱۵ درصدی بخش خصوصی از اقتصاد انجام دهند و بخش خصوصی ناچار است خسارت سازمان ها را برای ترمیم حقوق متقبل شود که تمام این مسائل به روحیه و کارکرد پرسنل تلاشگر بخش خصوصی لطمه می زند. لازم است قوانین را روان کنیم تا برای یک کار جزئی وقت صرف کردن های طولانی و بروکراسی بسیار لازم نباشد. اگر می خواهیم با جامعه بین المللی رقابت کنیم ابتدا باید بتوانیم خودمان با اقتدار سرپا بیاییم. باید مسئولیت های اداری سازمان دهی گردد و حقوق ها ترمیم شود. تا این موانع تسهیل نگردد بخش خصوصی نمی تواند با تمام قوا خدمت نماید و بدون یک بخش خصوصی قوی هیچ کشوری به توسعه نمی رسد.

از طرفی به مطالبات این بخش کمترین توجهی نشده است. دولت درآمد خود را در سازمان های زیرمجموعه هزینه می کند و به بخش خصوصی اوراق طویل المدت می دهد. دولت برای تأخیرهای خود خسارت نمی دهد و بابت طلب خود یا تأخیر پیمانکاران خسارت و جریمه می گیرد. در مجموع دولتمردان ما شفاهاً بیان دیگری دارند و در عمل به شکل دیگری رفتار می کنند. نهایت محبت را در بیان شفاهی مسائل نشان می دهند ولی به مرحله اجرا که می رسند واکنش نامهربانی دارند.

این تأسیسات و امکانات اجتماعی برای بهره‌برداری مردم آماده می‌شد و به شکل معوق و بلا تکلیف باقی نمی‌ماند. اما شخصاً نمی‌دانم دولت چه برنامه‌ای برای این موضوع دارد و چه می‌خواهد بکند. آیا نظر بر فروش پروژه‌هاست؟ به نظر من بهتر است این پروژه‌ها را به مدیران شناخته شده واگذار نماید. اگر این واگذاری با دقت و به خوبی صورت پذیرد، در بودجه صرفه‌جویی کرده و تعداد چشم‌گیری پروژه عظیم از این طریق به بهره‌برداری خواهد رسید.

■ با توجه به شرایط موجود آینده

صنعت احداث را چگونه می‌بینید؟

عده‌ای از مردم ما وقتی به دنیای کار می‌آیند در خود توان آن را می‌بینند که روزی ۱۴ تا ۱۵ ساعت کار کنند که این افراد اغلب وارد بخش خصوصی می‌شوند و علاوه بر اینکه خودشان کار می‌کنند برای دیگران نیز کارآفرینی می‌نمایند. این اشخاص معمولاً نمی‌توانند در بخش دولتی استخدام گردند و با سیستم‌های کاری دولتی خود را وفق دهند. چنین افرادی همواره به تغییر و بهبود شرایط امیدوارند و ناملایمات را تحمل می‌کنند.

کشورها با وجود این افراد و با فعال شدن بخش خصوصی که با همکاری دولت و در کنار دولت فعالیت می‌کند به پیشرفت می‌رسند. کشورهایی که موقعیت جهانی دارند به دست بخش خصوصی ساماندهی شده‌اند که قطعاً بخش خصوصی را خود آن دولت پرور می‌دهد. در کشورهایی که به طور دولتی یا شبه دولتی اداره می‌شوند عقب‌افتادگی در همه زمینه‌ها دیده می‌شود. برای رسیدن به توسعه لازم است به بخش خصوصی امکان فعالیت بدهیم تا سرمایه‌های بخش خصوصی به سازندگی منجر شود. تنها با تحقق این شرط است که آینده درخشان و پیشرفت خوبی برای کشور ما قابل تصور است.

■ حضور همیشگی شما در سندیکا نشان از

اعتقاد شما به کار گروهی و تاثیر آن در بهبود شرایط دارد، رویکرد دولت تدبیر و امید به فعالیت‌های صنفی چه بوده است؟

اگر ما به صورت متمرکز و هماهنگ با هم در بخش خصوصی ظاهر شویم قطعاً می‌توانیم

و دانش قوی و تنها به صرف توانایی مالی با عقد قرارداد، نقش شرکت‌های شبه دولتی را تکرار نموده و با خرد کردن کارها و استفاده از بخش خصوصی به عنوان پیمانکاران دست دوم ضعف‌ها را افزایش می‌دهد.

شرکت‌های سندیکای ما نیز مانند سایر شرکت‌های بخش خصوصی تولیدکننده، با مشکلات خرد و کلان دست و پنجه نرم می‌کنند. از جمله مشکلات در پرداخت تأمین اعتبارات است که عدم توانایی کارفرما در پرداخت تعهدات مالی موجب نیمه‌کار ماندن بسیاری از پروژه‌ها می‌گردد و یا پروژه‌ها با سرعت بسیار پایین انجام می‌پذیرند و در نهایت تمام این مسائل خسارات بالایی را به شرکت‌ها وارد می‌نماید. متأسفانه بسیاری مواقع کارفرما با تأمین نکردن به موقع بودجه پروژه، باعث توقف کار شده و تقصیر بی‌پولی و عدم مدیریت صحیح خود را بر عهده پیمانکار می‌گذارد.

■ صحبت از واگذاری پروژه‌های نیمه‌تمام بود.

نظر جنابعالی درباره چگونگی واگذاری این نوع پروژه‌ها چیست؟

این پروژه‌ها به بیش از ۴۰۰ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری نیاز دارند. اگر دولت پروژه‌ها را به مدیران شایسته و علاقمند و توانا تقدیم می‌کرد که با کمک خود دولت و بانکها قدم به قدم پروژه‌ها را به اتمام برسانند، حداقل ۴۰۰ هزار میلیارد تومان سود از به ثمر رسیدن این پروژه‌ها نصیب خود دولت می‌گردید. ضمن آنکه تمامی

دولتمردان باید نگاه و رویکرد خود را نسبت به بخش خصوصی تغییر دهند و از پتانسیل‌های بخش خصوصی استفاده نمایند. اگر بخش خصوصی امکانات داشته باشد می‌تواند در تولید و سازندگی با دنیا رقابت کند و گوی سبقت را از سایرین برآید؛ کما اینکه اغلب مهندسان ما خدمات شایسته‌ای در کشور خود و سایر کشورها به هموعان خود ارائه داده‌اند. بسیاری از مهندسين جوان ما مهاجرت نموده‌اند، این پتانسیل جوشان را باید حفظ کرد و از آن در راه توسعه صحیح استفاده نمود.

در مورد واگذاری کارها به شرکت‌های شبه دولتی هم لازم است دولت قبل از اینکه پروژه‌ها را به عنوان سرمایه‌گذار به این شرکت‌های اکثر تازه تاسیس واگذار نماید، ببیند آنها سرمایه را از کجا آورده‌اند؟ اگر آنها سرمایه را از صندوق‌های سرمایه‌گذاری وام گرفته‌اند، چرا از همان صندوق‌ها به بخش خصوصی با سابقه وام داده نمی‌شود؟ در عمل این شرکت‌ها کار را می‌گیرند و همان کار را خرد می‌کنند و به ما می‌دهند و معلوم نمی‌شود مابه‌التفاوت‌ها کجا می‌روند. متأسفانه آماری درباره پروژه‌های این شرکت‌ها منتشر نشده است که بتوانیم بررسی کنیم قیمت قرارداد چه میزان بوده و قیمت تمام شده پروژه چقدر است. مشارکت شرکت‌های خارجی نیز صرفاً به رغم اعلام توانایی در تأمین مالی توسط ایشان می‌تواند در آینده نزدیک این داستان را تکرار نماید و در واقع هر شرکتی حتی بدون توانایی فنی

دومین کنفرانس پیشگامان صنعت ساخت، سرمایه گذاری در سازندگی زیربنایی (ایران+ایتالیا)
از راست به چپ: آقای ماتزوچینی (مدیرعامل شرکت راه آهن سراسری ایتالیا)
دکتر آخوندی (وزیر راه و شهرسازی ایران) مهندس دل ریو (وزیر راه ایتالیا)
آقای کونچاتوره (سفیرکبیر ایتالیا در ایران)، مهندس خوانساری

حقوق خود را بگیریم. یکی از مسائلی که موجب ضعف بخش خصوصی می شود این است که هم دولتمردان بین مانفاق می اندازند و هم خودمان استعداد تفرقه را داریم که همین امر همیشه موجب ضعف بخش خصوصی شده است، در مملکت ما هیچ وقت یک حزب نتوانسته ساماندهی شود. اما باید علت را یافت و دید چرا نتوانسته ایم کار جمعی کنیم. یکی از معضلات ما این است که هر کدام می خواهیم پست های بالاتری بگیریم و با می خواهیم تنها افکار خود را پیاده نماییم. از آنجایی که این اتفاق در جوامعی که فرهنگ اجتماعی ضعیفی دارند رخ می دهد باید از پیش رفتن جامعه متمدن خود به این سمت به شدت جلوگیری نماییم که البته یکی از اهداف اولیه دولت تدبیر و امید ترمیم فرهنگ اجتماعی بود.

دولت تدبیر و امید تلاش خود را در تربیت فرهنگی اجتماع به کار گرفته اما اتفاقاتی که در نتیجه حرکت های اجتماعی افتاده، جزئی هستند و دلگرمی کمی برای تداوم کار به مردم می دهد. در حالی که به نتیجه رسیدن هر فعالیت فرهنگی در راستای پشتیبانی از اصناف نه تنها ما را به اهدافمان نزدیک می کند بلکه افراد را به نتیجه بخش بودن تلاشها امیدوار می نماید. در دولت گذشته، بسیاری از تلاش ها و تفاهمات ما با مسئولان مردود می شد. برای مثال شاخص های تعدیل در شورای عالی فنی رد می گردید. مسئولان آن زمان صاحب اختیار نبودند اما از تفاوت های دولت تدبیر و امید این است که وزرای امروز صاحب اختیارند و همین، روزنه امیدی برای بخش خصوصی در مورد نتیجه بخش بودن تعامل دولت و بخش خصوصی است.

پیشنهاد شما درباره انتخابات پیش روی سندیکا به اعضای این سندیکا چیست؟ و چه توصیه ای برای هیأت مدیره بعدی دارید.

باید در انتخابات سندیکا برای حضور حداکثری تلاش شود و افراد علاقمند به خدمت (نه بی تفاوت) وارد سندیکا شوند. اعضای سندیکا و کسانی که به این افراد رای داده اند نیز باید تا آخر دوره همراه انتخاب شوندگان باشند تا قدرت و علاقه لازم برای خدمت گذاری را به آنها بدهند. اغلب انتخابات سندیکا با این

حالت برگزار شده و امیدوارم در این دوره نیز مدیران شرکت ها شخصاً حاضر شوند و افراد لایق را برای خدمت به سندیکا و شرکت های عضو برگزینند.

شخصاً به عنوان نایب رئیس سندیکا همواره تلاش نموده ام نسل جوان را برای ورود به سندیکا دعوت کنم تا تحول مثبتی در این سندیکا صورت بگیرد.

سندیکا می تواند در تدوین قوانین اتاق، مجلس و سازمان برنامه تاثیرگذار باشد. اگر همکاران ما حضور دسته جمعی در برنامه ها داشته باشند به خصوص در مواقعی که مسئولان دولتی دعوت می شوند، تاثیر فعالیت های سندیکا قطعاً بیشتر خواهد بود. همانطور که در دوره های گذشته نیز وزرا را دعوت می کردیم و با حضور پررنگ اعضا نشست و گفتگوهای خوبی برگزار می گردید. اگر این نوع برخورد را با مسئولان ادامه دهیم اغلب وزرا استقبال می کنند و می توانیم مشکلات خود را با آنها در میان بگذاریم. این کار دو اثر بزرگ دارد یکی اینکه اعضا به سندیکا اطمینان و علاقه پیدا می کنند و دیگر اینکه مسئولان با مشکلات ما آشنا می گردند و هر دو امر در پیشرفت و توسعه بخش خصوصی و در نهایت پیشرفت کشور نتیجه بخش می باشند.

گویا فرزندان شما هم وارد حرفه مهندسی شده اند و با شرکت هریسون همکاری می کنند. جوانگرایی نه تنها در شرکت شما که در رویکردهای شما به مسائل صنف نیز

دیده می شود. در این باره توضیح بفرمایید.
بله. دختر و پسر من هر دو بسیار فعال با من همکاری دارند. من جوانگرایی را در هریسون با حضور فرزندان خود آغاز کرده ام. نه تنها در شرکت خود، که در اجتماعی که زندگی می نمایم نیز آنها فعالیت های صنفی دارند و همواره سعی کرده ام تا دانسته های خود را به آنها آموزش داده و از دانش و علاقه به روز آنها بهره ببرم تا تیم ما در کنار هم برای سازمان و جامعه مان مفید باشد.

بدون شک برای خدمت به کشور هیچ چاره ای جز ساخت مملکت و ایجاد آبادانی نیست. اگر علاقمند به ساخت کشورمان هستیم باید بدانیم این امر فقط به دست جوانان و با تجربه بزرگان ساخته می شود. باید این جوانان اطلاعات و تجربه پیشکسوتان را با علم جدید تلفیق و در راه توسعه به کار ببرند. که به خصوص در بخش خصوصی تلفیق این دو امکان پذیر است. نارسایی هایی وجود دارد اما بهبود مستمر لازم است و باید باور کنیم که سازندگی با دست همین جوانان روی می دهد. توصیه من به جوانان این است که سعی کنند در سندیکا حاضر شوند و همراه مهندسان با تجربه، پختگی در اداره بخش خصوصی و گفتگو با مسئولان مملکت را آموزش ببینند. با همین رویکرد است که به دنبال درست کردن کمیته جوانان سندیکا هستیم تا جوانان در کنار هیأت مدیره دوره ببینند و در دوره های آینده عضو هیأت مدیره گردند.

در سمینار آموزشی اسناد خزانه اسلامی، اوراق مشارکت و خدمات نوین بانکی مطرح شد

پیشنهادهایی برای تقویت جایگاه اوراق مشارکت و اسناد خزانه

سمینار آموزشی «اسناد خزانه اسلامی، اوراق مشارکت و خدمات نوین بانکی» ۱۸ مهرماه با هدف ارتقای دانش شرکت‌های عضو و با همکاری بانک اقتصاد نوین، شرکت تامین سرمایه نوین و سندیکا برگزار شد. سرفصل‌ها و محتوای این دوره شامل مروری بر روش‌های تامین مالی از طریق بازار سرمایه، اسناد خزانه اسلامی، اوراق مشارکت و معرفی خدمات بانکداری نوین بود.

مهندس منوچهر ملکپانی فرد:

بزرگترین بدآموزی که اسناد خزانه و اوراق مشارکت به همراه دارد این است که کار پیمانکاری را می‌شود نسبیه انجام داد در حالی که این حرفه نقدترین حرفه جامعه است و با ضعیف‌ترین قشر مالی یعنی کارگران سر و کار دارد.

مهندس سید محمد صدرهاشمی نژاد:

از این اوراق و اسناد مانند همه کشورهایی که سرمایه‌گذاری احتیاج دارند استقبال کنیم و برای دریافت مابه‌التفاوت آن اقدامات درست و قانونی انجام دهیم چرا که نکته ضعیف یک ابزار مالی مبنی بر اشتباه بودن کل آن نیست.

مهندس دادمان:

درخواست ما در چارچوب منافع ملی به سامان رساندن تخصیص منابع مالی در کشور است. منابع کمیاب و پرازش ملی ما نباید صرف هزینه شود بلکه ارجح آن است که با آن دارایی‌های سرمایه‌ای کشور را اضافه کنیم

پیام‌آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

اوراق باید شامل نرخ تسهیلات بانکی باشد

مهندس منوچهر ملکپانی فرد رئیس هیات مدیره سندیکا در ابتدای این سمینار با تسلیت به مناسبت فرارسیدن ایام محرم و سوگواری سالار شهیدان عنوان کرد: به حکم وظیفه از دید پیمانکاران و جامعه سازندگان اعلام می‌کنم بزرگترین بدآموزی که اسناد خزانه و اوراق مشارکت به همراه دارد این است که کار پیمانکاری را می‌شود نسبی انجام داد در حالی که این حرفه نقدترین حرفه جامعه است و با ضعیف‌ترین قشر مالی یعنی کارگران سرو کار دارد. ما با بازار حسابگری مواجه هستیم که پیشاپیش پول خود را به طور نقدی می‌گیرد. بنابراین نباید دولت انتظار داشته باشد که ما بگوییم دست شما درد نکند که بعد از سالیان دراز با این روش مطالبات پیمانکاران را پرداخت می‌کنید.

وی افزود: به نظر من این اوراق باید شامل نرخ تسهیلات بانکی باشد نه نرخ بهره، چرا که غیر از آن عملی نیست و اگر ما برای انجام کاری قرارداد بستیم و به موقع به ما پول نرسد مجبوریم از امکانات بانکی استفاده کنیم. بنابراین برای جبران قدرت خرید چیزی به جز تسهیلات بانکی نمی‌تواند پذیرفته شود. قانون

هم روی حفظ قدرت خرید تاکید دارد. آئین نامه اجرایی به این مسئله بی‌اعتنا بوده است. در نامه‌ای که آقای شافعی به آقای نوبخت نوشت و بر حدیثی از پیامبر اکرم تاکید کردند که من اتلف مال الغیر فھولہ ضامن یعنی کسی که تلف کرد مال دیگری را خود ضامن است، این باعث شد بالاخره سود بانکی را در حد تورم تا زمان تحویل اوراق محاسبه کنند اما به اعتقاد ما

بعد از نامه‌ای که آقای شافعی به آقای نوبخت نوشتند و بر حدیثی از پیامبر اکرم (ص) تاکید کردند که من اتلف مال الغیر فھولہ ضامن یعنی کسی که تلف کرد مال دیگری را خود ضامن است، این باعث شد بالاخره سود بانکی را در حد تورم تا زمان تحویل اوراق محاسبه کنند اما به اعتقاد ما حدیث کامل رعایت نشده و سود باید تا زمان پایان دوره سررسید ادامه داشته باشد

حدیث کامل رعایت نشده و سود باید تا زمان پایان دوره سررسید ادامه داشته باشد. اینکه پیمانکار اوراق را بگیرد و در بازار تنزیل کند ظلم آشکار است.

مهندس ملکپانی فرد تصریح کرد: متأسفانه علی‌رغم موافقت بعضی از دستگاه‌های اجرایی و وزارت، این مطلب به نتیجه نهایی نرسیده است. ما از استمرار این روند استقبال نمی‌کنیم. به خصوص برای قراردادهایی که قبلاً قرار نبود به این شکل دیون پیمانکاران پرداخت شود. تا جایی که می‌دانم استدلال وزارت اقتصاد و دارایی این است که پرداخت سود برای حفظ قدرت خرید پیمانکاران بار مالی دارد، این حرف منطقی نیست. آیا می‌توان سال‌ها به کسی بدهکار بود و بعد از سال‌ها تصمیم به پرداخت آن گرفت اما به دلیل داشتن بار مالی از دادن آن امتناع کرد؟ به هر حال نگاه هیات مدیره سندیکا این است که شکل این قرضیه عوض شود. خود قانون اجرا شود نه آئین نامه اجرایی که اصل قانون را عوض کرده است. ما در این مورد در حال اقدام هستیم و از همین تریبون اعلام می‌کنم که اگر نتوانیم با مرادوات و مکاتبات به نتیجه برسیم راهی به جز رفتن به قوه قضائیه نداریم. این حق جامعه سازندگی کشور است و برای آن اقدام می‌کنیم. امیدواریم این سمینار برای همه شما عزیزان مفید باشد و ما هم بر اساس نتیجه این سمینار و با اتفاق و اتحاد سازندگان روشی برای رسیدن به حق خود که همانا حفظ قدرت خرید است اتخاذ کنیم. توجه داشته باشید با روش فعلی پیمانکارها به مرور توان خود را از دست می‌دهند و نتیجه ضعیف شدن بخش خصوصی در این حوزه فریه شدن شرکت‌های دولتی است.

ضعف ابزارهای مالی باید برطرف شود

است که پیش‌مقدماتی برای این کار لازم بود. وقتی تورم ۴۰ درصد و بهره ۲۵ درصد بود امکان انتشار اوراق نبود و دولت باید آن شاخص‌ها را تعدیل می‌کرد. اینها بحثهای اقتصاد کلان است. به نظر من اصل اوراق خوب است اگرچه اوراق با ۱۵-۲۰ درصد تنزیل می‌شود که خواهش‌مندم همکاران من در بانک اقتصاد نوین سعی کنند مکانیزمی پیاده کنند که اوراق با حداقل نرخ تنزیل شود. از بانکداری شرکتی بانک اقتصاد نوین هم خواهش‌مندم که پنجره‌ای که قبلاً برای پیمانکاران باز کرده بودند بازنگری کنند.

صدرهاشمی نژاد در پایان تصریح کرد: مهندس ملکینی فردگفتند تا امروز حساب می‌کنند می‌دهند و اگر تا دو سال تا سررسید مانده من باید با تنزیل آن رانقد کنم. من معتقدم این موضوع ربطی به دولت ندارند. آقای وزیرداری هم اگر گفته بار مالی دارد حرف نامعقولی زده ولی ایشان باید در کابینه مطرح می‌کرد پولی که از جیب پیمانکار می‌رود در هزینه پروژه دیده شود مانند زمانی که در پروژه تعدیل می‌گرفتید یا مابه‌التفاوت گران شدن آهن و قیر را در طی سالیان دراز می‌گرفتید امروز باید دستورالعملی برای پرداخت مابه‌التفاوت این اوراق از سازمان برنامه بخواهید، تا طبق آن صورت حساب جدیدی برای کارفرما به نام مابه‌التفاوت اوراق فرستاده شود و پیمانکار به حق خود برسد. باید مسئله مشخص شود. اقدام دولت برای استفاده از اوراق و اسناد خزانه کار خوبی است اما در دنیای بزرگ ۷۰-۸۰ درصد تامین مالی از بازار سرمایه است. پس انتشار اوراق و اسناد ابزارهای مالی خوبی برای رونق اقتصادی کشور است که باید تقویت شود و حقی که با این مکانیزم از پیمانکاران ضایع می‌شود باید از کانال‌های درست پیگیری شود. وی در پایان گفت: از این اوراق و اسناد مانند همه کشورهایی که سرمایه‌گذاری احتیاج دارند استقبال کنیم و برای دریافت مابه‌التفاوت آن اقدامات درست و قانونی انجام دهیم چرا که نکته ضعف یک ابزار مالی مبنی بر اشتباه بودن کل آن نیست.

از همین ابزارها به نحو مطلوبی تسویه شده باشد. امروز بانک‌های سرمایه‌گذاری در کنار بانک‌های تجاری از ارکان اصلی تامین مالی هستند و سهمی ۱۰ درصدی از کل تامین مالی کشور را برعهده دارند. مهندس صدرهاشمی نژاد عنوان کرد: نرخ GDP ایی که اعلام شده و گفتند ۴/۵ درصد رشد اقتصادی داشته‌ایم چیزی نیست جز ضرب قیمت نفت در تعداد بشکه‌های نفت، البته کمی گندم بیشتر تولید شده و کمی خودرو سازها نسبت به سال قبل بیشتر تولید کرده‌اند و در واقع نسبت GDP نسبت به پارسال ۴/۵ درصد رشد داشته است. با این وضعیت باید دید ما پیمانکاران که روز به روز آب می‌رویم چه تکلیفی داریم. یا باید خداحافظی کنیم یا مثل گربه مرتضی علی هر طوری که ما را بالا انداختند سعی کنیم چهار دست و پا پایین بیاییم. باید پیمانکاران این واقعیت را یاد بگیرند و گزینه امکان کار آنها روز به روز سخت‌تر می‌شود، خسته می‌شوند و دنبال کار دیگری می‌روند.

وی افزود: امروز طی Work shop ایی انواع تامین مالی برای شما توضیح داده می‌شود اما آن چیزی که این وسط مغفول مانده است، این

امروز باید دستورالعملی برای پرداخت مابه‌التفاوت این اوراق از سازمان برنامه بخواهید، تا طبق آن صورت حساب جدیدی برای کارفرما به نام مابه‌التفاوت اوراق فرستاده شود و پیمانکار به حق خود برسد. اقدام دولت برای استفاده از اوراق و اسناد خزانه کار خوبی است اما در دنیای بزرگ ۷۰-۸۰ درصد تامین مالی از بازار سرمایه است.

مهندس سید محمد صدرهاشمی نژاد بنیانگذار بانک اقتصاد نوین و عضو شورای عالی سندیکا نیز عنوان کرد: من هم به عنوان نماینده بانک و هم به عنوان پیمانکار اینجا هستم. با توجه به سیاستهای مالی و پولی دولت، تخصیص بودجه عمرانی هر سال در حال کاهش است. و با توجه به عدم توازن بودجه دولت، بدهی دولت به ذینفعان طرف حساب خود به طور پیوسته در حال افزایش است. همچنین هدف‌گذاری کلان دولت در برنامه ششم توسعه در حصول دستیابی به رشد اقتصادی متوسط سالانه ۸ درصد و دستیابی به ضریب جینی سالانه ۰/۳۴ درصد و توسعه بخش‌های پیش‌ران اقتصاد، کاهش نرخ بیکاری از ۱۱ به ۷ درصد و دستیابی به نرخ تورم کمتر از ۹ درصد و سرمایه‌گذاری سالانه به میزان ۷۲۳ هزار میلیارد تومان (۴ برابر کل بودجه دولت) بیش از پیش تنگناهای دولت را زیاد کرده و دولت را به استفاده از ظرفیت‌های بازار سرمایه سوق داده است. دولت راهی ندارد جز این که برای تامین منابع سرمایه‌ای از بازار سرمایه استفاده کند. دولت در دو سال اول به برجام و آمدن سرمایه‌گذارها امید بست. اما سرمایه‌گذارها آمدند و رفتند و خبری نشد، و دولت مدتی هم درگیر چه کنم شد. در نهایت دید به سرمایه‌گذاری و سیستم بانکی امیدی نیست و راهی جز فعال کردن بازار سرمایه وجود ندارد.

وی افزود: دولت با شناخت فرصتهای موجود این بازار از اواسط سال ۹۴ اقدام به استفاده از پتانسیل‌های این بازار از جمله اقدام به انتشار ۱۰ مرحله اسناد خزانه اسلامی به حجم ۱۲ هزار میلیارد تومان و انتشار چند مرحله اوراق مشارکت جهت تسویه بخشی از بدهی خود به پیمانکاران، انتشار اولین مرحله صکوک اجاره دولتی به حجم ۵۰۰۰ میلیارد تومان و تامین مالی شرکت ملی نفت به حجم ۵ هزار میلیارد تومان در واپسین روزهای سال ۹۴ کرد. بدون شک تنگناهای مالی دولت در کنار هدف‌گذاری برای رشد اقتصادی ۸ درصد طی سال‌های آتی دولت را بیش از پیش به سمت بهره‌گیری از پتانسیل‌های بازار سرمایه هدایت خواهد کرد. در این شرایط به نظرم رسد فعالان اقتصادی به ویژه شرکت‌های طرف قرارداد با دولت از جمله پیمانکاران باید با نحوه فعالیت در فضای جدید اقتصادی دولت آشنا شوند. تخصیص اوراق مشارکت و اسناد خزانه تنها بخشی از روشهای دولت برای تسویه بدهی‌های آن است و چه بسا بدهی پیمانکارانی طی ماه‌های گذشته با استفاده

پیشنهادهایی برای تامین مالی پروژها

در ادامه این سمینار، پانل آموزشی با حضور مهندس بهمن دادمان، دبیر سندیکای شرکتهای ساختمانی، آقای مهردادفر معاون بانکداری شرکتی بانک اقتصاد نوین، دکتر نادى قمى مدیرعامل شرکت تامین سرمایه نوین و استاد دانشگاه و علیرضا کدیور معاون تامین مالی شرکت تامین سرمایه نوین و کارشناس بازار سرمایه برگزار شد.

مهندس بهمن دادمان دبیر سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران در این پانل عنوان کرد: مشکلات کهنه و استمرار یافته موضوع همیشگی ما در تامین مالی پروژهها است. تامین مالی پروژهها موضوع جدی و دغدغه خاطر فعالان صنعت احداث بوده است و از جایی شروع شده که همواره با کسری بودجه پروژههای تعریف شده مواجه بوده ایم. اگر قیاس بین پرداخت هزینههای جاری و عمرانی دولت در فاصله زمانی سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۴ را ملاحظه کنید می بینید در دوره جنگ در اوج گرفتاریها ۴۵ درصد حداکثر و ۲۴ درصد حداقل تخصیص بوده است. در دوره آقای هاشمی ۲۷ درصد، اصلاحات ۴۱-۲۴ درصد، در دوره آقای احمدی نژاد که عمده درآمدهای کشور از فروش نفت بالا بوده است ۳۶-۱۷ درصد بوده است، در سال ۱۳۸۹ برنامه مربوط به هدفمندی یارانهها شروع شد و بلافاصله اثر خود را در سقوط آزاد واضح بودجه عمرانی نشان داد، که تداوم آن را در دوره تحریمها و در دوران دولت تدبیر و امید می بینیم. که در سال ۱۳۹۴ عملکرد حول و هوش ۱۳ درصد است.

وی افزود: بیماری همیشگی در کشور ما این است که در سه ماهه پایانی سال کسراز

بودجه عمرانی و افزودن به بودجه جاری رایج است و به همین دلیل است که منابع مالی کمیاب و گرفتاری به وجود آمده است. برای تامین مالی روشهای مختلفی مطرح شده است. اسناد خزانه موضوع مصوب سال ۱۳۴۸ است ولی اوراق قرضه و اوراق مشارکت در بازخورد روبه این چینی به آن رسیده اند و مبنایی برای جبران کسری بودجه و جمع کردن وجوه مردم بوده است. موضوعی که در عملیات اجرایی مربوط به تامین مالی از طریق اسناد خزانه اسلامی مورد اعتراض صنف است به علت مغایرت قانون و آئین نامه است. در قانون آمده: «دولت مجاز است اسناد خزانه اسلامی با حفظ قدرت خرید را با سررسید یک تا سه سال به صورت بی نام و یا بانام، صادر کند و به منظور تسویه بدهی مسجل خود بابت طرحهای تملک داراییهای سرمایه ای به طلبکاران غیردولتی واگذار کند.» وی در ادامه تصریح کرد: دوازه کلیدی در این مورد حفظ قدرت خرید و «غیردولتی» است که

بیماری همیشگی در کشور ما این است که در سه ماهه پایانی سال کسراز بودجه عمرانی و افزودن به بودجه جاری رایج است و به همین دلیل است که منابع مالی کمیاب و گرفتاری به وجود آمده است.

موضوعی بسیار جدی است. که در موضوع تدوین آئین نامه اجرایی در ۲ تبصره ماده ۲ آمده:

تبصره ۱- بازه زمانی محاسبه حفظ قدرت خرید از زمان صدور حواله برای هر یک از صورت وضعیتها یا صورت حسابهای صادره طلبکاران غیردولتی توسط مقام مجاز دستگاه اجرایی عهده ذی حساب تا تاریخ انتشار اسناد خزانه اسلامی می باشد.

تبصره ۲- برای کلیه بدهیهای مسجل شده قابل پرداخت موضوع بند (ب) ماده (۱) که از تاریخ تسجیل آنها تا تاریخ انتشار اسناد، کمتر یا بیشتر از یک سال سپری شده باشد، با همان نرخ ذکر شده متناسب با دوره زمانی به مبلغ بدهی مسجل شده اضافه می شود. این آئین نامه در قانون انحراف ایجاد کرده است. اما اصلاح آن راحت است و مجلس نباید ایراد بگیرد. درخواست دوم ما تعمیم ندادن موضوع به پروژههای آتی است. این موضوع در باره طلبکاران دولت است و قرارداد بستن بر اساس اسناد درست نیست. بالاخره موضوع برای تسویه بدهی انباشته شده است و نباید تبدیل به روش مستمر همیشگی شود. درخواست ما در چهارچوب منافع ملی به سامان رساندن تخصیص منابع مالی در کشور است. منابع کمیاب و پرازش ملی ما نباید صرف هزینه شود بلکه ارجح آن است که با آن داراییهای سرمایه ای کشور را اضافه کنیم. در این چهارچوب هر روشی در خصوص حفظ داراییهای سرمایه ای مقبول است به شرط آن که حرفه مندان در این روند توسعه تداوم حیات بیابند.

عملیاتی کردن مدل بانکداری شرکتی در بانک اقتصاد نوین

دکتر مهردادفر معاون بانکداری شرکتی بانک اقتصاد نوین نیز عنوان کرد: بانک اقتصاد نوین اولین بانک خصوصی کشور است که در تاریخ ۲۹ الی ۳۱ تیرماه سال ۱۳۸۰، براساس مجوزات مأخوذه از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار؛ اقدام به پذیره نویسی سهام نمود. مجمع عمومی مؤسس بانک اقتصاد نوین در ۱۳ مرداد ۱۳۸۰ برگزار و در تاریخ ۲۰ مرداد همان سال، با

هستند (مانند اوراق مشارکت، گواهی سپرده خاص، اوراق اجاره، اوراق مرابحه، اوراق سلف، اوراق استصناع) و یا ابزارهایی مبتنی بر افزایش سرمایه (مانند افزایش سرمایه، صندوق زمین و ساختمان یا صندوق پروژه، عرضه عمومی سهام یا تشکیل شرکت سهامی عام) که از آنها استقبال چندانی نشده است و مفاهیمی مانند صندوق پروژه هنوز جا نیفتاده و جا افتادن و توجیه ضروری بودن آن با تلاش پیمانکاران به عنوان اهل فن عملی تر خواهد بود. البته درباره تشکیل شرکت‌های سهامی عام با وجود حاضر بودن بستر آن، دغدغه بی‌مورد از تشکیل آنها جلوگیری کرده است.

وی افزود: اوراق مشارکت ابزار مبتنی بر ترانزنامه و صورت سود و زیان است و مجوز صدور آن برای شرکت‌های بزرگ توسط بانک مرکزی، و برای شرکت‌های متوسط توسط سازمان بورس صادر می‌شود. شرایط ناشر برای انتشار آن شامل: ۱- سودآور بودن ناشر حداقل در دو دوره مالی پیش از تقاضای انتشار، ۲- امکان سودآوری ناشر در آینده و نداشتن زیان انباشته، ۳- توجیه‌پذیری مالی و اقتصادی طرح موضوع انتشار ۴- سهم‌الشرکه حداقل ۵۰ درصدی کل سرمایه‌گذاری ریالی "ناشر" در طرح (در انتشار اوراق مشارکت با مجوز سازمان بورس و اوراق بهادار)، ۵- مجاز بودن انتشار اوراق مشارکت حداکثر تا ۷۰٪ ارزش ویژه هر شرکت، ۶- معتمد بودن حسابرس ناشر، ۷- حداکثر نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام پس از انتشار برابر ۳ است. ۸- رعایت بندهای ۵ و ۷ در صورت دارا بودن

تعریف ابزار مالی درست به اجرایی شدن پروژه‌ها کمک می‌کند

دکتر نادى قمى مديرعامل شرکت تامین سرمایه نوین و استاد دانشگاه نیز تصریح کرد: طی ۷-۸ سال جدید شرکت‌های تامین سرمایه یا همان بانک‌های سرمایه‌گذاری شناخته شده‌اند. بانک‌های تجاری مجوز خود را از بانک مرکزی می‌گیرند و بانک‌های سرمایه‌گذاری مجوز خود را از سازمان بورس دریافت می‌کنند. تامین مالی در شرکت‌های تامین سرمایه از طریق ابزارهای مالی صورت می‌گیرد. ابزارهای مالی یا مبتنی بر بدهی

سرمایه اولیه به مبلغ ۲۵۰ میلیارد ریال در اداره ثبت شرکت‌ها و موسسات غیرتجاری تهران به ثبت رسید و سرمایه آن در حال حاضر ۱۲ هزار میلیارد ریال است و ۳۲۰۰ کارمند دارد که ۹۸ درصد آنها تحصیلات عالی دارند. این بانک از ابزارهای نوین برای جذب و حفظ مشتریان بزرگ از جمله پیمانکاران استفاده کرد. در سال ۱۳۸۴ نظام رتبه‌بندی پیمانکاران در درون بانک به وجود آمد تا با رتبه اعطا شده سطح خدمات و میزان ضمانت‌نامه بانکی ارائه شده به وی مشخص کند. بانک اقتصاد نوین با ۶۷ هزار میلیارد ریال ضمانت‌نامه صادر شده رکورددار صدور ضمانت‌نامه است. یکی از دستاوردهای مهم بانک در سالهای اخیر عملیاتی کردن مدل بانکداری شرکتی بود که در آن بانک به سمت مشتری خود رفته، برنامه‌های خود را بر اساس نیاز آنها متمرکز می‌کند. ما در سطح کشور ۳ دفتر بانکداری شرکتی داریم. امیدوارم پیمانکاران عزیز بتوانند از خدمات بانکداری شرکتی استفاده کنند. این بانک در تکمیل زنجیره خدمات خود تعدادی شرکت وابسته به خود دارد از جمله شرکت تامین سرمایه نوین که در سال گذشته رتبه فعالترین تامین سرمایه را از طرف بورس گرفته است. بانک اقتصاد نوین در شرایط بحرانی این روزها منزلت و سلامت خود را حفظ کرده است و در بین شبکه بانکی مورد کمترین تذکر از طرف دستگاه‌های نظارتی قرار گرفته است.

بانک اقتصاد نوین با ۶۷ هزار میلیارد ریال ضمانت نامه صادر شده رکورددار صدور ضمانت‌نامه است. یکی از دستاوردهای مهم بانک در سالهای اخیر عملیاتی کردن مدل بانکداری شرکتی بود که در آن بانک به سمت مشتری خود رفته، برنامه‌های خود را بر اساس نیاز آنها متمرکز می‌کند.

ضامن بانکی الزامی نیست.

وی افزود: ارکان اوراق مشارکت شامل ناشر، عامل فروش، امین، ضامن، متعهد پذیره نویس، بازارگردان است. یکی از فعالیت‌های شرکت تامین سرمایه در این زمینه انتشار ۱۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت برای شهرداری قزوین بوده است.

دکتر نادى قمى درباره اوراق اجاره نیز گفت: اوراق اجاره ابزاری مبتنی بر ترانزنامه و صورت سود و زیان است، الزام بر وجود یک دارایی واجد شرایط به عنوان دارایی مبنای انتشار وجود دارد، انتشار اوراق با انعقاد یک قرارداد اجاره بین بانی (متقاضی تأمین مالی) و ناشر (نهاد واسط) صورت می‌گیرد، حداکثر سقف انتشار برابر با ۱۰ درصد ارزش روز دارایی مبنای انتشار است، و وجود حسابرس معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار برای بانی الزامی است. ارکان آن شامل بانی، ضامن، نهاد واسط، متعهد پذیره نویس، عامل فروش، بازارگردان است. یکی از فعالیت‌های شرکت تامین سرمایه در این زمینه انتشار ۲۹۱ میلیارد ریال اوراق اجاره برای هواپیمایی ماهان بوده است.

مدیرعامل شرکت تامین سرمایه نوین در ادامه توضیح داد: شرایط دارایی آن نیز شامل: ۱- مشخصات عمومی، ۲- ایجاد جریان نقدی یا جلوگیری از خروج وجوه نقد، ۳- عدم محدودیت یا منع قانونی، قراردادی یا قضایی برای انتقال دارایی، منافع و حقوق ناشی از آن، ۴- عدم محدودیت در تصرف و اعمال حقوق مالکیت در آن برای نهاد واسط، ۵- عدم مالکیت آن به صورت مشاع، ۶- امکان واگذاری به غیر، ۷- برخورداری دارایی از پوشش بیمه‌ای مناسب و کافی تا زمان انتقال مالکیت دارایی به ناشر است و انواع دارایی قابل قبول شامل زمین، ساختمان و تأسیسات، ماشین‌آلات و تجهیزات، وسایل حمل و نقل است. انواع اوراق اجاره شامل اوراق اجاره با هدف تأمین دارایی و اوراق اجاره با هدف تأمین نقدینگی است.

وی افزود: اوراق مباحه ابزار مبتنی بر ترانزنامه و صورت سود و زیان است. ابزاری مناسب با هدف تأمین نقدینگی جهت خرید مواد اولیه و تأمین سرمایه در گردش است. تأمین مالی در آن از طریق انعقاد قرارداد فروش اقساطی بین

بانی (متقاضی تأمین مالی) و ناشر (نهاد واسط) صورت می‌گیرد. الزام بر عدم وجود رابطه سهامداری بین بانی و فروشنده است. حداکثر سقف انتشار مساوی است با ارزش ریالی مواد مصرفی برای یک دوره مالی، بر وجود حسابرس معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار برای بانی الزام وجود دارد.

به گفته این استاد دانشگاه این اوراق در همه جای دنیا بیشترین مصرف را دارند و ارکان آن شامل بانی، ضامن، نهاد واسط، فروشنده، متعهد پذیره نویس، و بازارگردان است. اوراق مباحه منتشر شده توسط شرکت تامین سرمایه نوین برای شرکت بوتان به میزان ۳۰۱ میلیارد ریال بوده است. شرایط دارایی آن الزام به وجود دارایی در زمان انتشار اوراق یا امکان تحویل آن در مواعد زمانی مورد نظر بانی، ایجاد جریان نقدی یا جلوگیری از خروج وجوه نقد، عدم محدودیت یا منع قانونی، قراردادی یا قضایی برای انتقال دارایی، عدم محدودیت تصرف و اعمال حقوق مالکیت در آن برای نهاد واسط، امکان واگذاری به غیر و برخورداری دارایی از پوشش بیمه‌ای مناسب و کافی تا زمان انتقال مالکیت دارایی به بانی به استثنای مواد و کالا است. دارایی قابل قبول در این باره زمین، ساختمان و تأسیسات؛ ماشین‌آلات و تجهیزات؛ وسایل حمل و نقل؛ مواد و کالا است.

دکتر نادى قمى:
اکثر پیمانکاران ما توان
مالی برای تامین پروژه‌ها
ندارند، با تعریف درست
و جا انداختن ابزار مالی
مناسب می‌توانیم به
اجرایی شدن پروژه‌های
نیمه‌تمام و توسعه کشور
کمک کنیم.

وی افزود: اوراق استصناع (سفارش ساخت) ابزاری مبتنی بر ترانزنامه و صورت سود و زیان است. ابزاری مناسب جهت تأمین نقدینگی جهت ساخت یک دارایی طی یک قرارداد سفارش ساخت است. تأمین مالی آن از طریق انعقاد قرارداد استصناع (سفارش ساخت) بین بانی (متقاضی تأمین مالی) و ناشر (نهاد واسط) صورت می‌گیرد. حداکثر سقف انتشار آن مساوی با ارزش ریالی هزینه‌های ساخت دارایی موضوع قرارداد استصناع است. الزام بر وجود حسابرس معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار برای بانی وجود دارد. در واقع استصناع: تعهد یکی از طرفین قرارداد برای ساخت و تحویل دارایی مشخصی در زمان معینی در آینده در مقابل مبلغی معین است. اما این صکوک که قرار بود تأمین مالی پروژه را انجام دهد در نهایت ترانزنامه محور شد و به جای کیفیت پروژه روی توان مالی شرکت‌ها تأکید کرد. البته هنوز دیر نشده و می‌توان روی این اوراق کار کرد.

مدیرعامل شرکت تامین سرمایه نوین تصریح کرد: ارکان این اوراق شامل بانی، ضامن، ناشر، ناظر، متعهد پذیره نویس، و بازارگردان است. یکی از فعالیت‌های شرکت تامین سرمایه در این زمینه انتشار ۱۶۲۹ میلیارد ریال استصناع برای شرکت صنعتی و معدنی توسعه ملی در آذر ۱۳۹۴ بوده است. شرایط دارایی مبنای انتشار اوراق استصناع هم شامل: ۱- هر نوع دارایی که امکان ساخت و تحویل آن در مواعد زمانی مورد نظر بانی وجود داشته باشد. دارایی‌هایی که به مقادیر زیاد و به طور مستمر در کوتاه مدت تولید می‌شود، نمی‌تواند مبنای انتشار اوراق قرار گیرد (عدم محدودیت یا منع قانونی، قراردادی یا قضایی برای ساخت و انتقال دارایی، برخورداری دارایی از پوشش بیمه‌ای مناسب و کافی از جمله بیمه مسئولیت مدنی و بیمه تمام خطر پروژه از زمان شروع ساخت تا پایان سررسید اوراق، اخذ تمامی مجوزهای قانونی لازم برای ساخت آن از مراجع ذیربط) ۲- وجوه ناشی از انتشار اوراق براساس صورت وضعیت به صورت مرحله‌ای در اختیار بانی قرار می‌گیرد. ۳- عمر اوراق می‌تواند به میزان ۸۰ درصد مجموع دوره ساخت و عمر اقتصادی دارایی موضوع قرارداد سفارش ساخت باشد.

براساس اظهارات دکتر نادى قمى، اوراق سلف ابزاری مبتنی بر ترانزنامه و صورت سود و زیان است. در شرکت‌هایی که یک محصول آنها در بورس کالا پذیرفته شده باشد کاربرد دارد. الزام بر وجود سابقه معاملات مربوط به محصول موضوع قرارداد سلف در بورس کالا دارد. تأمین مالی ناشر از طریق انعقاد قرارداد سلف بین ناشر و سرمایه‌گذاران است. الزام بر وجود حسابرسان معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار برای ناشر وجود دارد.

شرایط دارایی برای اوراق سلف نیز شامل: ۱- پذیرفته شده در بورس کالا ۲- اعلام نظر کتبی هیأت پذیرش بورس کالا حداکثر ظرف ۴۵ روز پس از دریافت گزارش و مستندات مربوط از بورس کالا با ذکر دلایل مبنی بر تأیید یا رد پذیرش اوراق بهادار مبتنی بر کالا ۳- در صورت تأیید پذیرش، درج اوراق بهادار مبتنی بر کالا در فهرست نرخ‌های رسمی بورس و انتشار امیدنامه توسط بورس حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ اعلام هیأت پذیرش ۴- در صورت انتخاب دارایی پایه از بین کالاهای پذیرفته شده در بورس، امیدنامه دارایی پایه جزء لاینفک مشخصات قرارداد سلف است. وی افزود: در مورد تأمین مالی مبتنی بر سرمایه، صندوق زمین و ساختمان مدنظر است که از ۲ سال پیش با چند پروژه مسکن آغاز به کار کرد با این همه به خوبی معرفی نشد. صندوق زمین و ساختمان نهاد مالی ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار برای تأمین هزینه‌های ساخت از طریق پذیره نویسی عمومی است. مهم‌ترین هدف تأسیس صندوق‌های زمین و ساختمان گردآوری و هدایت پس‌اندازهای خرد و کلان در ساخت پروژه ساختمانی است.

این استاد دانشگاه گفت: ارکان آن شامل ارکان نظارتی (متولی، حسابرسان، مدیر ناظر) و ارکان اجرایی (مدیر صندوق، مدیر ساخت، متعهد پذیره نویس، بازارگردان) است. صندوق‌های سرمایه‌گذاری زمین و ساختمان از جمله روش‌های تأمین مالی مبتنی بر سرمایه است. سقف تأمین مالی با استفاده از این ابزار مساوی است با ۱۰۰ درصد هزینه‌های ساخت پروژه. امکان انجام پیش‌فروش در این روش وجود دارد. در این ابزار، سود طی دوره‌ای

وی با اشاره به این که اکثر پیمانکاران ما توان مالی برای تأمین پروژه‌ها ندارند، با تعریف درست و جا انداختن ابزار مالی مناسب می‌توانیم به اجرایی شدن پروژه‌های نیمه‌تمام و توسعه کشور کمک کنیم.

علیرضا کدیور (معاونت تأمین مالی شرکت تأمین سرمایه نوین و کارشناس بازار سرمایه) نیز عنوان کرد: درس‌های گذشته به دلیل کسری بودجه کشور، دولت قادر به پرداخت تمامی بدهی‌های خود به بخش غیردولتی و بانک‌ها نبوده‌است به همین دلیل با انتشار اوراق بدهی سعی در پرداخت بدهی‌های خود نموده است. در سال ۱۳۹۱ شرکت ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل که از شرکت‌های تابعه وزارت راه و شهرسازی است، مجوز انتشار ۵۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت را از بانک مرکزی دریافت نمود. برای اولین بار به پیشنهاد تأمین سرمایه نوین این اوراق به پیمانکاران پروژه‌های این شرکت در ازای بدهی‌های آن‌ها داده شد. تأمین سرمایه نوین نیز متعهد خرید این اوراق از پیمانکاران گردید.

وی درباره حجم بدهی دولت گفت: طبق آماري که در بهمن ماه ۱۳۹۴ منتشر گردیده است بدهی دولت و شرکت‌های دولتی در مجموع ۲۸۰ هزار میلیارد تومان تخمین زده می‌شود، از مجموع بدهی‌های دولت، ۱۷۲ هزار میلیارد تومان بدهی به بانک‌ها، ۱۴۱ هزار میلیارد تومان مربوط به اشخاص حقیقی و حقوقی بخش خصوصی و تعاونی، ۶۷ هزار میلیارد تومان به موسسات و

وجود ندارد و سرمایه‌گذاران در سود یا زیان شریک هستند. مراحل تأمین مالی از طریق این صندوق‌ها شامل: ۱- دریافت مجوزهای صندوق ۲- تهیه گزارش توجیهی ۳- تأیید ارکان پیشنهادی صندوق و صدور موافقت اصولی ۴- صدور مجوز تأسیس صندوق توسط سازمان ۵- ثبت صندوق نزد مرجع ثبت شرکت‌ها به عنوان مؤسسه غیرتجارتی ۶- ثبت صندوق نزد سازمان به عنوان نهاد مالی ۷- صدور مجوز فعالیت ۸- صدور مجوز اولین عرضه عمومی واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق

علیرضا کدیور:

یکی دیگر از راه‌حل‌های تسویه بدهی دولت با پیمانکاران انتشار اوراق مشارکت می‌باشد.

همانند اوراق اسناد خزانه می‌توان اوراق مشارکت را تا سررسید نگهداری نمود یا با کسر در بازار به فروش رساند.

و فروش اوراق به کسر به تأمین سرمایه یا شرکت‌های سرمایه‌گذاری صورت می‌گیرد. وی گفت اوراق مشارکتی با عاملیت بانک صادرات در تاریخ‌های ۱۳۹۲/۰۸/۰۶، ۱۳۹۴/۱۲/۰۱، ۱۳۹۴/۰۷/۱۳ به طور ۴ ساله و با سود ۲۱ درصد منتشر شده است.

وی ویژگی‌های تاثیرگذار اوراق را در قیمت فروش آنها شامل حجم اوراق، زمان سررسید نحوه پرداخت سود، نرخ اسمی اوراق، فواصل پرداخت سود، ضمانت اوراق، با نام یا بی‌نام بودن اوراق و قابلیت نقل و انتقال دانست و افزود: شرکت تأمین سرمایه اوراقی که با عاملیت بانک مسکن بوده را و اوراق قابلیت به نام شدن توسط خریداران جدید را دارا باشد. با روند ۱- انعقاد قرارداد خرید، ۲- مراجعه به بانک مسکن و انتقال اوراق به تأمین سرمایه نوین، ۳- با پرداخت پول می‌خرد و تمامی مبلغ قرارداد طی ۴۸ ساعت از انعقاد قرارداد به پیمانکاران پرداخت می‌گردد؛ درباره اوراق منتشر شده با عاملین بانک سپه نیز که اوراق قابلیت به نام شدن توسط خریداران جدید را نداشته باشد روند خرید با روند:

۱- انعقاد قرارداد، ۲- انعقاد وکلاننامه که طی آن کلیه حقوق پیمانکاران به تأمین سرمایه نوین واگذار می‌گردد، ۳- دریافت ۴ چک تضمینی از پیمانکاران (دو چک تضمینی برای سودهای دو دوره‌ای آتی، یک چک برای سودهای باقی مانده تا اتمام دوره، یک چک برای اصل پول، تمامی مبلغ قرارداد طی ۴۸ ساعت پس از مبادله چک‌ها به پیمانکاران پرداخت می‌گردد) می‌خرد.

وی مزیت اسناد نسبت به اوراق را زمان سررسید یک ساله اسناد خزانه، وجود بازار متمرکز برای خرید و فروش اوراق اسناد خزانه در فرابورس ایران، و پرداخت مبلغی متناسب با تورم به منظور حفظ قدرت خرید به ازای یک سال تأخیر در پرداخت بدهی طلبکاران غیردولتی که به مبلغ بدهی مسجل اضافه می‌گردد، دانست.

در پایان این پانل مهندس دادمان از آمادگی سندیکا برای همراهی در تثبیت جایگاه اوراق مختلف که راهگشای پیمانکاران باشد و رفع موانع موجود در این زمینه خبر داد و گفت: یکی از اصلی‌ترین راه‌های بقای این حرفه موضوع تأمین مالی پروژه‌ها است و اگر لازم به گفتگو با سازمان بورس باشد از همراهی و همکاری دریغ نمی‌کنیم.

پس از برنامه پرسش و پاسخ، گواهینامه شرکت در سمینار به اعضا اعطا گردید.

ایران مدنظر است. در روند تصفیه حساب دولت با پیمانکاران، سررسید پرداخت به پیمانکاران طبق قرارداد مدنظر قرار دارد. سپس مرحله درخواست تسویه توسط پیمانکاران و انتشار اوراق است. از زمان مسجل شدن بدهی‌ها به دلیل زمانبر بودن فرآیند انتشار اوراق، به پیمانکاران به منظور حفظ قدرت خرید، معادل سالیانه ۱۵ درصد روزشمار نسبت به حجم بدهی‌ها به پیمانکاران پرداخت می‌گردد. نحوه قیمت گذاری هم با دو روش صورت می‌گیرد:

۱- اوراق تا سررسید نگهداری شود: در سررسید اسناد خزانه اسلامی، خزانه داری مبلغ اسمی اوراق را به حسابداری نزد بانک عامل واریز می‌کند. پس از آن شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، مبلغ اسمی را به شماره حساب بانکی دارندگان اوراق واریز خواهد.

۲- اوراق اسناد خزانه در بازار فرابورس به فروش برسد: قیمت این اوراق با در نظر گرفتن دو عامل نرخ سود مورد انتظار بازار و فاصله تا سررسید اوراق تعیین می‌شود که: قیمت اسمی اوراق خزانه تقسیم می‌شود بر نرخ بازده مورد انتظار بعلاوه یک و به توان تعداد روزهای باقی مانده تا سررسید تقسیم بر تعداد روزهای سال.

وی درباره اوراق مشارکت نیز گفت: یکی دیگر از راه‌حل‌های تسویه بدهی دولت با پیمانکاران انتشار اوراق مشارکت می‌باشد. این اوراق با این هدف اولین بار در سال ۱۳۹۱ منتشر گردیده است. همانند اوراق اسناد خزانه می‌توان اوراق مشارکت را تا سررسید نگهداری نمود یا با کسردر بازار به فروش رساند. در این روش بدهی پیمانکاران شناسایی و به آنها اوراق تخصیص داده می‌شود

نهادهای عمومی غیردولتی نظیر تأمین اجتماعی است. همچنین بدهی دولت به پیمانکاران حدود ۱۱ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان تخمین زده می‌شود. این در حالی است که تخصیص بودجه عمرانی کشور طی یک سال در بهترین حالت ۲۰ تا ۳۰ هزار میلیارد تومان تخمین زده می‌شود. در حال حاضر دولت به دلیل کسری بودجه، مطالبات پیمانکاران را به صورت اوراق مشارکت و اسناد خزانه پرداخت می‌کند.

وی درباره نحوه تسویه حساب بدهی‌های دولت نیز عنوان کرد: در اصلاحیه لایحه بودجه ۹۵ تبصره ۳۶. به دولت اجازه داده می‌شود تا معادل ۴۰۰ هزار میلیارد ریال از بدهی‌های خود را از جمله به بانک‌ها و پیمانکاران، اوراق مالی اسلامی منتشر و از طریق واگذاری آن به طلبکاران مزبور تمام و یا بخشی از بدهی‌های خود را تسویه نماید. نحوه تسویه حساب بدهی‌های دولت از طریق انتشار اوراق اسناد خزانه و انتشار اوراق مشارکت است. دولت برای تسویه بدهی پیمانکاران تا کنون ۱۲۰ هزار میلیارد ریال اسناد خزانه اسلامی طی ۱۰ مرحله منتشر نموده است که از این تعداد ۷۵ هزار میلیارد ریال آن در بازار فرابورس ایران منتشر شده است و باقی اوراق در هفته‌های آتی منتشر می‌شود. در این روند درخواست تسویه حساب توسط پیمانکاران به وزارتخانه یا سازمان مربوطه ارسال می‌شود. سپس انتشار اوراق اسناد خزانه توسط وزارت امور اقتصاد و دارایی به نمایندگی از دولت صورت می‌گیرد. در نهایت تخصیص اسناد خزانه در سامانه‌های معاملاتی الکترونیکی به پیمانکاران و در نهایت نگهداری اوراق توسط پیمانکاران تا سررسید یا فروش آن در فرابورس

نگرانی از آینده کار در سازمان بین المللی کار

عضو هیات مدیره و عضو شورای عالی سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران:

و عمرانی دارید؟

دولت برای انجام پروژه‌ها و تسویه بدهی پیمانکاران پول ندارد. همین بخش خصوصی که برای گرفتن طلب خود از دولت با مشکل مواجه است اگر بخواهد در مناقصات مربوط به پروژه‌ها شرکت کند در قالب رقابتی نابرابر روبروی شرکت‌های خصوصی و شبه دولتی قرار می‌گیرد. درست است که هنوز به پروژه‌هایی مانند آب‌های مرزی منابع کافی اختصاص می‌یابد اما خصوصی‌ها روی آنها دست می‌گذارند و با نفوذ زیاد کار را می‌گیرند. با توجه به این وضعیت مسائل و مشکلات دیگری مانند شرایط عمومی پیمان، قانون کار، مالیات و... به حاشیه رانده شده است.

■ ظاهراً دولت در صدد تسویه بدهی خود

با اسناد خزانه اسلامی و اوراق مشارکت است. آیا با این کار مشکلات پیمانکاران

در زمینه بدهی‌ها مرتفع نخواهد شد؟

شرکت‌ها برای برنده شدن در مناقصات تا ۲۰ درصد در قیمت‌های اعلام شده توسط سازمان برنامه - که قیمت مناسبی هم نیست - تخفیف می‌دهند. بعد در برابر کاری که انجام داده‌اند به آنها اوراق داده می‌شود که با توجه به نیاز این صنعت به پول نقد، ناچار به نقد کردن آنها می‌شوند. با نقد

بود و در پایان این دوره، ادامه کار خود را به شرکت عطاردیان واگذار کرد. شرکت عطاردیان که در زمینه ساختمان، حمل و نقل و ارتباطات فعال است تا کنون بیش از هزار و پانصد کیلومتر بزرگراه، راه اصلی و فرعی و راه آهن و بیش از یک میلیون و ۶۰۰ هزار مترمربع واحد مسکونی و صنعتی را به سرانجام رسانده است. در حال حاضر راهسازی در راه‌های روستایی و شهری و شریانی منطقه سیستان با همت این شرکت در حال انجام است. ضمناً احداث قسمتی از خط لوله فولادی به قطر ۲ متر از رودخانه ارس به مرند در دست انجام دارد، کارهای ارزشمندی توسط این شرکت انجام شده که به عنوان نمونه می‌توان به پروژه عبور از خور جعفری و نمک، در مسیر خیابان اصلی منطقه ویژه اقتصادی ماهشهر، پل ورودی فرودگاه ماهشهر، بازسازی پایه‌های بتنی آسیب دیده پل قطور، پروژه ترمیم اسکله‌های بتنی بندر امام خمینی و بهسازی بزرگراه ورودی بندر امام، انتقال خط لوله گاز به قطر ۴۸ اینچ در حال بهره‌برداری شرق تهران به خارج از شهرستان پردیس و... اشاره کرد.

■ شما به عنوان متخصصی که در بخش

خصوصی و پیمانکاری فعالیت دارید چه برداشتی از موانع پیش رو در عرصه اجرایی

مهندس محمد عطاردیان متولد ۱۳۱۵ تهران و فارغ‌التحصیل فوق لیسانس راه و ساختمان از دانشکده فنی دانشگاه تهران در سال ۱۳۳۸ است. ایشان بعد از فعالیت در شرکت‌های رایبل، توفان، هیما و گروه ساختمانی توفان - هیما، در اردیبهشت ۱۳۶۶ شرکت عطاردیان را تاسیس و در سال ۱۳۹۳ شرکت سهامی خاص صنعت احداث عطاردیان را پایه‌گذاری کرد. مهندس عطاردیان از ۲۰ اسفند ۱۳۵۷ تا کنون عضو هیأت مدیره سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران است. او سالیان سال عضو جانشین گروه کارفرمایی شورای حکام سازمان بین‌المللی کار و دبیر کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی ایران بوده و در سال‌های اخیر ریاست شورای مرکزی سازمان‌های جامعه مدنی ایران را بر عهده داشته و از مؤسسان کانون کارآفرینان توسعه‌گرا بوده است.

با این مهندس خستگی‌ناپذیر و چهره محبوب صنعت احداث مصاحبه‌ای داشته‌ایم که خواندن آن خالی از لطف نیست.

■ ضمن تشکر از فرصتی که در اختیار

نشریه آبادگران گذاشتید، اگر موافقت این گفت و گو را با مروری بر پیشینه شرکت‌تان آغاز کنیم؟

شرکت توفان از سال ۱۳۴۲ تا ۱۳۶۶ فعال

کردن اوراق حدود ۲۰-۲۵ درصد ارزش این اوراق کم می‌شود. یعنی در مجموع دریافتی پیمانکار ۴۵-۵۰ درصد پایین‌تر از برآورد واقعی و قیمت پروژه است که باید دید با این مبلغ می‌توان پروژه را با کیفیت مناسب و در زمان مقرر به اتمام رساند یا نه؟

■ بارها به نقش راهگشای کانون کارآفرینان توسعه‌گرا درباره مسائل اقتصادی کشور و صنعت احداث اشاره کرده‌اید. به عنوان عضو مؤسس کانون کارآفرینان توسعه‌گرا چه نگاهی به فعالیت این نهاد دارید؟ در این باره توضیح دهید؟

فکر اولیه تاسیس این کانون در شورای عالی سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران شکل گرفت. این تصمیم به دلیل مشکلات موجود و بن بست شکل گرفته برای حل آنها اتخاذ شد. در این باره بحث شد که اصولاً چه می‌توان کرد وقتی بدهی دولت زیاد است و به جای پول به پیمانکاران کاغذ می‌دهد؟ چه می‌توان کرد وقتی با این وضع هیچ امکانی برای ایجاد تحول و اشتغال وجود ندارد؟ و چه باید کرد وقتی وعده‌هایی هم که دولت‌ها می‌دهند اغلب برای دلگرم کردن مردم است؟

دولت به بخش خصوصی و بانک‌ها بدهکار است. در حدود ۱۲۰ هزار میلیارد تومان بابت ۳ درصدی که باید به تامین اجتماعی بدهد به ۴۰ میلیون بیمه شده تامین اجتماعی بدهکاری دارد. و البته آمار دقیقی از مجموع این بدهی‌ها ارائه نمی‌شود یا اصلاً آماری وجود ندارد. زمانی گفته می‌شد ۸۰۰ میلیارد دلار توسط آقای احمدی نژاد هدر شده است اما به نظر من همه این مبلغ را نمی‌توان به پای یک نفر نوشت و مبالغی صرف ایجاد امنیت در مرزهای کشور در برابر ناامنی‌های منطقه می‌شود که تاکنون دولت درباره آن اطلاع‌رسانی دقیقی نداشته است. متأسفانه در اقصا نقاط جهان گروه‌های تکفیری فعال شده‌اند. اگر در ایران خبری از آنها نیست و ما در امنیت نسبی زندگی می‌کنیم به این دلیل است که سرداران ما خارج از مرز با تمام قدرت و همه توان خود جلوی آنها ایستاده‌اند. بی‌شک تمام این اقدامات نظامی و امنیتی هزینه دارد و حتماً مبالغی هزینه امنیت داخلی ایران شده که باید درباره آن به مردم اطلاع‌رسانی شود.

اما دولت تا کجا می‌تواند با این وضع ادامه

دهد؟ به نظر ما ادامه این شرایط ممکن نیست. از طرفی مردم اندوخته‌هایی دارند که با گرفتن بهره آن زندگی می‌کنند چرا که در شرایط کنونی تولید و سرمایه‌گذاری به صرفه نیست. برای همین با تشکیل کانون و هلدینگ سعی کردیم برای فعال کردن بخش خصوصی و مدیریت نقدینگی موجود در جامعه اقدامی موثر انجام دهیم. هلدینگ در گام اول تا ۲۰۰ میلیارد تومان و در گام دوم تا ۵۰۰ میلیارد تومان امکان جذب سرمایه دارد. بعد از ثبت کانون برای ثبت هلدینگ اقدام شد تا با ۲۰۰ میلیارد سرمایه اولیه تاسیس شود. و اگر بیش از سود بانکی سودآوری داشت پول مردم را جذب کند که پتانسیل این جذب سرمایه از ۵۰۰ میلیارد تومان تا هزار میلیارد تومان است. و اگر سود خوب بود سرمایه‌گذار خارجی جذب شود. اما جذب سرمایه‌گذار خارجی با رفع مشکلاتی مانند تضمین سرمایه‌گذاری ممکن است. امروزه برای تضمین سرمایه‌گذاری خارجی، بانک مرکزی اقدام نمی‌کند و دولت است که کار تضمین را انجام می‌دهد. از طرفی سرمایه‌گذاران خارجی تضمین دولت را قبول ندارند. هیچ کس تضمین دولتی را که این همه بدهی دارد قبول نمی‌کند. اگرچه حتی اگر دولت تمام بدهی را که از کشورهای دیگر طلبکار است دریافت کند باز هم کفاف بدهی‌های داخلی آن را نمی‌دهد.

سرمایه‌گذاری را تضمین کند که به نظر ما با توجه به برجام این امر مقدور است. آن وقت هلدینگ فوق خواهد توانست با جذب سرمایه‌گذار از خارج تا ده هزار میلیارد را مدیریت کند و اگر این مدیریت با همدلی دولت و همکاری حاکمیت همراه باشد و مواجه با توفیق شود مطمئناً مانند بانک‌هایی که این همه سبز شدند این هلدینگ ایجاد می‌شود و اقتصاد داخلی توسط بخش خصوصی رونق می‌یابد.

مشکل بعدی ما این بود که بیم آن می‌رفت به محض این که هلدینگ به سود دهی برسد شبه دولتی‌ها وارد میدان شده، مسیر آن را عوض کنند. با این جمع بندی بود که فکر کردیم باید بخش خصوصی راه بیفتد و به نفع حاکمیت است که جلوی خصلتی‌ها را بگیرد. گفتند کار را شروع کنید و ببینید چه می‌شود، آیا تا کنون شما اقدامی کرده‌اید و نشده؟ که گفتیم روزمره اقدام می‌کنیم و نمی‌شود. در نهایت به ما گفتند از دست ما بر نمی‌آید و باید با حاکمیت سخن بگویید یعنی لازم است مسئله را با مقام معظم رهبری در میان بگذارید.

اما اصرار ما برای چه بود؟ ما به عنوان پیمانکارانی که در نقاط دور دست و حاشیه‌ای کار می‌کنیم از وضع بد حاشیه‌نشینی خبر داریم و معتقدیم این افراد بر خلاف طبقه متوسط اگر طغیان کنند با هیچ منطقی نمی‌توان با آنها برخورد کرد. آنگاه دولت مجبور است سردارها را از خارج بیاورد و در ادامه گروه‌های تندرو نقشه ورود به ایران را می‌کشند و امنیت کشور مختل می‌شود. استان‌ها جدا می‌شوند و کشور هشت پاره شده، جنگ داخلی روی

تصمیم گرفتیم با دولت صحبت کنیم تا تضمین سرمایه‌گذاری انجام شود که آقای نعمت‌زاده، آقای گودرزی و دکتر جهانگیری، آقای ویسه را به عنوان نماینده معرفی کردند تا در این باره گفتگو صورت گیرد. در این باره باید بانک مرکزی با بیمه‌های دولتی

تصمیم گرفتیم با دولت صحبت کنیم تا تضمین سرمایه‌گذاری انجام شود که آقای نعمت‌زاده، آقای گودرزی و دکتر جهانگیری، آقای ویسه را به عنوان نماینده معرفی کردند تا در این باره گفتگو صورت گیرد. در این باره باید بانک مرکزی با بیمه‌های دولتی

حاضر می‌شوند. از نیروی انسانی استفاده می‌کنند که حقوق آنها توسط دولت پرداخت می‌شود و ماشین‌آلات این شرکت‌ها هم ماشین‌هایی است که از زمان جنگ باقی مانده‌اند. در واقع توان این شرکت‌ها از امکانات و رانتهی است که در اختیار دارند و گرچه ما از دوره دکتر مصدق پشت میز خود نشسته‌ایم و تغییرات زیادی را دیده‌ایم. این ثبات بخش خصوصی است در حالی که در همین زمان خاتم‌الانبیاء چند رئیس عوض کرده است.

به هر حال بیم آن می‌رود با اعلام پذیره نویسی سهام هلدینگ در بورس شرکت‌های خصوصی برای خرید آن اقدام کنند. همانگونه که بالای ۲۰ درصد از سهام بانک کارآفرین در دست این شرکت‌ها است. برای این منظور لازم است محدودیت‌هایی در پذیره نویسی شرکت سهامی عام کانون کارآفرینان گنجانده شود. بعد از ثبت کانون و هلدینگ، قرار شد وقتی اجازه پذیره نویسی گرفتیم ۱۰۰ میلیارد تومان توسط موسسان تأمین گردد و ۱۰۰ میلیارد دیگر در پذیره نویسی جذب شود که اگر نشد همان راه هم سرمایه‌گذارها بیاورند. اما اجازه پذیره نویسی بعد از دو سال به ما داده نشده است. البته اگر با اعمال محدودیت در پذیره نویسی موافقت نشود مجبوریم از فروش عمده آن خودداری کنیم و با شیوه عرضه سهام خرد بفرشویم چرا که عموماً خصوصی‌ها به طور عمده سهام را تهیه می‌کنند.

■ جنابعالی عضو شورای عالی سندیکا هستید. ماموریت این شورا چیست و دغدغه این روزهای آن حول چه مسائلی شکل گرفته است؟

شورای عالی به عنوان اتاق فکر سندیکا است و توصیه‌های لازم را به هیات مدیره می‌کنند. اخیراً در شورا بحث‌های مفصلی درباره اینکه با چه مکانیزمی می‌توان پروژه‌های نیمه تمام را برای اتمام آنها به بخش خصوصی واگذار کرد صورت می‌گیرد. شورا به مهندس انصاری ماموریت داد تا در مورد پروژه‌های نیمه تمام گزارشی ارائه دهند. و به مهندس صدرهاشمی نژاد هم درباره توسعه کار کانون کارآفرینان توسعه‌گرا ماموریت داده شد. در مورد حل مسائل صنف هم شورای عالی اقداماتی کرده است برای نمونه در مورد شرکت تعاونی که مشکلاتی ایجاد شده بود و شورا آن را حل کرد.

■ خصوصی مسیر هلدینگ را عوض کنند به راه حل مطلوبی رسید؟ به نظر می‌رسد این روزها اقداماتی برای از محدودیت فعالیت این شرکت‌ها انجام شده است. نظر شما در این باره چیست؟

رئیس قرارگاه خاتم‌اعلام کرده کارهای نیمه تمام را تمام می‌کنیم. شهرداری ۲۰ هزار میلیارد تومان از کارهای مربوط به تهران را به قرارگاه واگذار کرده است. شهرداری کرمانشاه تمام کارهای عمرانی خود را به قرارگاه داده است تا به طور دست دوم به بخش خصوصی و شرکت‌های زیرمجموعه قرارگاه داده شود. همین چند هفته قبل در مناقصه سد خدآفرین در آذربایجان شرقی ۲ تشکیلات از خاتم‌الانبیاء حاضر بودند. اینها ضمانت نامه نمی‌دهند و با در دست داشتن کاغذی جهت معارفه در مناقصه

شرکت‌ها برای برنده شدن در مناقصات تا ۲۰ درصد در قیمت‌های اعلام شده توسط سازمان برنامه - که قیمت مناسبی هم نیست - تخفیف می‌دهند. بعد در برابر کاری که انجام داده‌اند به آنها اوراق داده می‌شود که با توجه به نیاز این صنعت به پول نقد، ناچار به نقد کردن آنها می‌شوند. با نقد کردن اوراق حدود ۲۰-۲۵ درصد از ارزش این اوراق کم می‌شود.

یعنی در مجموع دریافتی پیمانکار ۴۵-۵۰ درصد پایین‌تر از برآورد واقعی و قیمت پروژه است که باید دید با این مبلغ می‌توان پروژه را با کیفیت مناسب و در زمان مقرر به اتمام رساند یا نه؟

می‌دهد. برای اینکه به چنین سرانجامی نرسیم، با آرزوی توسعه کشور و با تصویب شورای عالی سندیکا و با نامه‌ای که به تحلیل و ارائه راه حل درباره اقتصاد کشور که به تأیید کانون کارآفرینان رسیده بود، بنده به همراه مهندس ناصر معدلی عضو شورای عالی کانون کارآفرینان توسعه‌گرا و عضو شورای عالی سندیکا از آقای ولایتی وقت گرفتیم و با در دست داشتن سوابق کاری خود و مدارکی درباره موفق نبودن اقتصاد دولتی در نقاط مختلف دنیا، به دیدار ایشان که مشاور رهبر و رئیس مرکز استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام است رفتیم. درباره شرایط موجود و آسیب‌های آن توضیح دادیم. خواستیم تمرکز دولت روی حفظ امنیت باشد، مشکل خصوصی‌ها را حل کند و به ما اجازه دهند با راه‌اندازی هلدینگ در مسیر درست زمینه پویایی اقتصاد را فراهم کنیم تا سرمایه‌های خارجی جذب گردد. توضیح دادیم اگر این نمونه موفق باشد موارد دیگری از این هلدینگ‌ها راه‌اندازی شده، چرخ اقتصاد به گردش در خواهد آمد. ایشان گفتند حرف ما را قبول دارند و جلسه‌ای با حضور آقای نعمت‌زاده و جهانگیری تشکیل داده، ما را دعوت می‌کنند تا در آن جلسه گزارش کاملی تهیه و برای مقام معظم رهبری ارسال کنیم که گفتیم در این مورد خاص و برای اینکه بتوانیم به تشریح کامل شرایط بپردازیم خواستار دیدار با مقام رهبری هستیم که گفتند بعد از تهیه گزارش ذکر شده در این باره تصمیم‌گیری خواهد شد.

■ آیا نگرانی شما از اینکه شرکت‌های

اجرای عملیات جابجایی لوله ۴۸ اینچ خط پنجم گاز از کیلومتر ۳۲ در داخل محدوده مسکن مهر دره بهشت (فاز ۸ شهر جدید پردیس - استان تهران)
پیمانکار: شرکت عطاردیان

درباره پروژه‌های نیمه تمام سخن گفتید، چرا در بخش خصوصی رغبتی برای ورود به این پروژه‌ها دیده نمی‌شود؟

به نرخ امروز هزار میلیارد تومان کار نیمه تمام وجود دارد. متأسفانه دولت برخورد کاسب کارانه‌ای با این موضوع دارد و می‌گوید پول بدهید و پروژه‌ها را بخرید. در حالی که در آلمان شرقی و بعد از جنگ جهانی دولت برای ادامه کار کارخانه‌ها آنها را به قیمت یک مارک به بخش خصوصی واگذار کرد. البته بخش خصوصی قصد ندارد این پروژه‌ها را به طور مجانی صاحب شود ولی معتقد است پروژه‌ها باید رایگان واگذار شوند تا بعد از تکمیل آنها، براساس قوانین و مقررات توسط بخش خصوصی تکمیل و بهره‌برداری، یا به دولت واگذار گردد.

جناب عالی عضو جانشین شورای حکام سازمان بین‌المللی کار هستید، این روزها در سازمان بین‌المللی کار چه می‌گذرد؟

در سال ۲۰۰۰ متنی در سازمان بین‌المللی کار با نام MDG's (اهداف توسعه هزاره) تصویب شد که ۸ مورد را تا سال ۲۰۱۵ بررسی کرده بود. بیشتر هدف این سند در جهت افزایش ثروت عمومی و GDP کشورها بود. اما با برآوردی که در سال ۲۰۱۵ انجام شد متوجه شدنت نتایج خوبی محقق نشده است. در سال ۲۰۱۵ سندی با نام SDG (اهداف توسعه پایدار) تا سال ۲۰۳۰ با ۱۷ هدف تعریف شد که مهم‌ترین این اهداف اقدام جهت پایان دادن به فقر، و کار شایسته برای تامین توسعه اقتصادی بود. در نشست سال ۲۰۱۵ درباره آینده کار بحث شد چرا که ممکن است شیوه کار در آینده تغییر یابد. کارمندان به طور مجازی و آنلاین و بدون حضور در دفتر کار، کارها را انجام می‌دهند و حقوق و مزایای آنها هم از طریق شبکه‌های اینترنتی پرداخت می‌شود. اشکال پیشرفته‌تری از کسب و کار و زندگی در چنین فضایی نیز در حال طراحی است. به عنوان مثال در ابداعی که توسط پسر من در شرکتی هلندی انجام شده و برای اولین بار در دبی پیاده شده است با قراردادن ابزاری در موبایل افراد با استفاده آنها از هرگونه خدمات عمومی به خصوص ترافیک و حمل و نقل مبلغ آن از حساب آنها کسر می‌شود. در هر حال این تغییرات خطر انزوای مردم و فردگرایی را در بردارد و زندگی را از حالت اجتماعی خارج می‌کند که باید برای آن چاره‌ای اندیشید.

شما عضو موسس و رئیس شورای مرکزی سازمان‌های جامعه مدنی هستید، لطفا درباره فعالیت این شورا توضیح دهید.

این شورا به تازگی پا گرفته و قبل از هر چیز در نظر دارد مفهوم مشارکت را تشریح و به فهم مشترکی از مشارکت در ایران برسد. در مجموع این شورا در صدد دمیدن حیات به فعالیت‌های مدنی (و نه سیاسی) و هدفمند کردن این اهداف در راستای توسعه جامعه، و منافع ملی است. تمام سازمان‌های مدنی از هر طیف و جناحی که باشند قبل از هر چیز ایرانی هستند و منافع ملی را در صدر فعالیت‌های خود می‌دانند. ما نیز در این جهت می‌کوشیم که اعتماد و اتفاق برقرار باشد و اختلاف‌ها از بین برود چرا که در شرایط کنونی مملکت ما و کشورهای همسایه این اختلاف و شکاف به نفع هیچ کدام از ما نیست.

آقای مهندس عطاردیان، تمام کسانی که با جناب عالی در سندیکا یا کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی ایران ارتباط داشته‌اند شاهد سال‌ها تلاش خستگی ناپذیر بوده‌اند که نشان از علاقمندی شما به کار و امیدواری شما از نتایج آن دارد. این همه امید و علاقه از کجا می‌آید؟

چیزی که به آن اعتقاد دارم با تجربه‌ای که در اثر سال‌ها کار اندوخته‌ام، پیش از این در قالب اشعار و متون زیبایی توسط بزرگان گفته شده است. جملات و اشعاری که با خط خوش در دفتر کارم نصب شده و مشق هر روز را به من یادآوری می‌کند. ۱- قدم برداشتن بهتر از نشستن است چنان که سعدی شیرین سخن گفته: «به راه بادیه رفتن به از نشستن باطل، و گر مراد نیابم به قدر وسع بکوشم

۲- علاقه داشتن به کاری که می‌کنید چنانچه جبران خلیل جبران می‌گوید: «کار تجسم عشق است. اگر نمی‌توانی با عشق کار کنی، اگر جز با ملامت و بی‌زاری کاری از تو بر نمی‌آید، بهتر است کار خود را ترک کنی و بر دروازه مبعذ بنشین و صدقات کسانی را که با عشق کار می‌کنند بپذیری.»
۳- خطر کردن برای آنچه به آن اعتقاد دارید چنانچه حنظله بادغیسی - شاید قدیمی‌ترین شاعر فارسی - گفته: «مهم‌تری گر به کام شیر در است، شو خطر کن، ز کام شیر بجوی، یا بزرگی و عز و نعمت و جاه، یا چو مردانث مرگ را رویاروی.»
۴- آلوده نشدن به هر آنچه دور از حرمت انسان و شان کار است چنانچه حافظ می‌فرماید: «آشنایان ره عشق در این بحر عمیق، غرقه گشتند و نگشتند به آب آلوده»
۵- اعتقاد به اینکه اگر تلاش فراوان کردم و کاری به سرانجام نرسید حکمتی در آن بوده چنانچه مولانا می‌فرماید:

دزدکی از مارگیری مار برد
ز ابله‌ی آن را غنیمت می‌شمرد
وارهید آن مارگیر از زخم مار
مار کشت آن دزد او را زار زار
مارگیرش دید پس بشناختش
گفت از جان مار من پرداختش
در دعا می‌خواستی جانم ازو
کش بیابم مار بستانم ازو
شکر حق را کان دعا مردود شد
من زیان پنداشتم آن سود شد
بس دعاها کان زیانست و هلاک
وز کرم می‌نشوند یزدان پاک

رشد چشمگیر نرخ تولید ناخالص داخلی ایران با لغو تحریم‌ها

گزارش صندوق بین‌المللی پول

جهانی، افزایش رشد اقتصادی و برخورداری از یک اقتصاد بازارمحورتر و متنوع‌تر ضروری و حیاتی به نظر می‌رسد.

هیأت صندوق پیشنهادات ذیل را در حمایت از اقدامات دولت ایران برای اعمال اصلاحات ارائه می‌نماید:

آسیب‌پذیری‌هایی در حال بروز است که می‌تواند دستاوردهای اقتصاد ایران را تخریب کند. از نیمه دوم سال ۱۳۹۴ (۲۰۱۵/۱۶) که اقتصاد ایران به خاطر کاهش درآمد نفت تضعیف شد، دولت سعی کرد با هدایت اعتبارات بانکی به سمت بخش‌های منتخب اقتصادی و کاستن از نرخ‌های سود بانکی، رشد اقتصادی را تحریک نماید.

هیأت صندوق پیش‌بینی می‌کند با تداوم سیاست‌های کنونی، کسری بودجه غیرنفتی در ۲۰۱۶/۱۷ به میزان ۰/۵ درصد تولید ناخالص داخلی (بدون نفت) افزایش پیدا کرده و به ۸/۹ درصد تولید ناخالص داخلی بدون نفت (یا ۷/۷ درصد کل تولید ناخالص داخلی) برسد. حجم درآمدهای نفتی بودجه نیز به دلیل لزوم بازپرداخت وجوهی که سال گذشته از صندوق توسعه ملی وام گرفته شده بود، جواکوی نیازهای مالی بودجه نبوده و کافی نیست.

که نرخ تورم (نقطه به نقطه) شاخص بهای مصرف‌کننده در خرداد ۱۳۹۵ (ژوئن ۲۰۱۶) تا ۶/۸ درصد کاهش پیدا کند. اگرچه نرخ تورم نقطه به نقطه در شهریور ۱۳۹۵ (سپتامبر ۲۰۱۶) به ۹/۵ درصد افزایش یافته است، لیکن طبق پیش‌بینی‌های هیأت صندوق، انتظار می‌رود نرخ تورم (متوسط ۱۲ ماهه) در سال ۲۰۱۶/۱۷ به ۹/۲ برسد.

دولت، اصلاحات گسترده و بلندپروازانه‌ای را به منظور حمایت از رشد پایدار اقتصادی به اجرا درمی‌آورد. برای مهار تورم در میان‌مدت، مقامات ایرانی یک بازبینی اساسی در چارچوب سیاست پولی کشور را در نظر گرفته‌اند و همچنین کاهش تدریجی کسری مالی غیرنفتی را در دستور کار دارند.

در این برنامه، مقامات تسویه معوقات دولتی، افزایش سرمایه پایه بانک‌ها و تقویت نظارت بر بانک‌ها را هدف‌گذاری نموده‌اند. قوانین جدید در زمینه مبارزه با تأمین مالی تروریسم به تصویب رسیده و دولت تعهد نموده تا ابزارهای احتیاطی در نظام مالی را به منظور دسترسی بهتر به نظام مالی جهانی افزایش دهد.

از نظر هیأت صندوق، اجرای این اصلاحات به منظور اطمینان از احیای روابط با اقتصاد

هیأت کارشناسی صندوق بین‌المللی پول که در هفته اول مهرماه به ایران سفر کرد، گزارش کارشناسی خود را درباره شرایط اقتصادی کشورمان منتشر کرد و اعلام داشت: شرایط اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۵ (۲۰۱۶/۱۷) به میزان قابل ملاحظه‌ای بهبود می‌یابد.

در این گزارش آمده است: طی شش ماه نخست سال و به دنبال لغو تحریم‌ها پس از اجرای برنامه جامع اقدام مشترک، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های واقعی افزایش قابل توجهی را تجربه کرده است. رقم تولید و صادرات نفت به سرعت به سطوح پیش از اعمال تحریم‌ها بازگشته که این امر به خنثی نمودن آثار منفی ناشی از کاهش قیمت‌های جهانی نفت کمک نموده است. افزایش فعالیت در بخش کشاورزی، صنعت خودروسازی، تجارت و خدمات حمل و نقل به بهبود رقم رشد در بخش غیرنفتی منجر شده است. پیش‌بینی می‌شود تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های واقعی، رشد حداقل ۴/۵ درصدی را در سال ۲۰۱۶/۱۷ تجربه نماید.

اتخاذ سیاست‌های محتاطانه پولی و مالی طی سال‌های اخیر و مناسب بودن قیمت مواد خوراکی در سطح بین‌المللی، سبب شد

پیام‌آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

در نتیجه، انتظار می‌رود وضعیت کسری بودجه تشدید شده و از ۱/۷ درصد تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۱۵/۱۶ به ۲/۷ درصد در سال ۲۰۱۶/۱۷ افزایش یابد. همچنین، علاوه بر منابع لازم برای تأمین کسری فوق، تأمین بودجه در این سال نیازمند وجوه بیشتری باشد تا بدین ترتیب دولت بتواند به تعهدات خود در زمینه تسویه معوقات (۳۰۰ هزار میلیارد ریال معادل ۲/۳ درصد تولید ناخالص داخلی) عمل نماید. اتخاذ ترکیبی از سیاست‌های پولی و مالی انبساطی‌تر به رشد سریع متغیرهای پولی دامن زده است. ذخایر خارجی نسبت به پایان اسفند ۱۳۹۴ (مارس ۲۰۱۶) به میزان حدود ۷ میلیارد دلار کاهش یافته که این امر حاکی از تغییر در تسعیر ارز، تسویه بدهی‌های ارزی به شرکت‌های بیمه صادراتی و افزایش میزان واردات به دنبال اجرای برنامه جامع اقدام مشترک می‌باشد.

با توجه به بهبود سریع فعالیت‌های اقتصادی، اقدام به اصلاح مؤثر سیاست‌های پولی و مالی، به حفظ نرخ تورم در سطوح تک رقمی کمک می‌کند. صیانت از نرخ پایین تورم و جلوگیری از بالا رفتن آن برای حفظ اعتبار (سیاست‌گذار) در اجرای اصلاحات و اطمینان از اجرای برنامه یکسان سازی نرخ ارز، از اهمیت بالایی برخوردار است.

در این زمینه لازم است، قیمت‌های اداری نیز در راستای هدف حفظ نرخ تورم تک رقمی تعیین گردند. به عنوان مثال، مدیریت رشد اعتبارات از طریق کاهش یا توقف برنامه‌های اعتباردهی مستقیم (بانک مرکزی) یا به کارگیری نرخ‌های ذخیره‌گیری متفاوت برای تسهیلات غیر جاری، می‌تواند از شکل‌گیری فشار نقدینگی مضاعف جلوگیری کند.

بانک مرکزی همچنین باید اقدامات جانبی لازم برای جذب نقدینگی مازاد را در نظر داشته باشد. علاوه بر این، سیاست مالی نیز باید با اجتناب از به کارگیری محرک‌های موافق سیکلی بیشتر، به این امر کمک کند. در این راستا لازم است تمام تلاش‌های ممکن در جهت جمع‌آوری منابع بیشتر و کاهش مخارج در بودجه از جمله حذف خانوارهای پردرآمد از فهرست دریافت‌کنندگان یارانه نقدی، در دستور کار قرار گیرد.

افزایش توان بانک مرکزی برای حفظ ثبات

قیمت‌ها؛ لایحه پیشنهادی بانک مرکزی، به درستی ثبات قیمت‌ها را به عنوان هدف اصلی سیاست پولی تعیین کرده است. لیکن ساختار اداره و تصمیم‌گیری در نظر گرفته شده برای بانک مرکزی پیچیده بوده و هیأت‌های سیاست‌گذاری (پولی و نظارتی) تحت تسلط نمایندگانی از سایر سازمان‌های دولتی قرار دارند. به منظور تقویت اختیارات بانک مرکزی برای پیگیری اهداف تورمی خود به شکلی مستقل، هیأت صندوق پیشنهاد می‌کند تعداد نمایندگان دولت در هیأت‌های مزبور اصلاح شود و اعضای این هیأت‌ها به مقامات ارشد بانک مرکزی و با کارشناسان مستقل محدود شوند.

ارتقای شفافیت و به کارگیری سازوکارهای گزارش‌دهی مرتبط، مسئولیت بانک مرکزی در حصول به اهداف تورمی را تضمین می‌کند. همچنین بانک مرکزی به ابزارهایی برای مدیریت رشد نقدینگی در جهت کنترل و هدایت نرخ‌های سود نیاز دارد. بدین منظور لازم است مقامات نسبت به انتشار ابزارهای مناسب از جمله اوراق بهادار دولتی یا اوراق مشارکت بانک مرکزی اقدام نموده و در این راستا امکان برخورداری از تسهیلات تأمین نقدینگی اضطراری توسط بانک مرکزی را فراهم کنند.

کاهش سلطه مالی و ایجاد شرایط لازم برای افزایش سرمایه بانک‌ها و فراهم‌سازی پیش‌نیازهای سرمایه‌گذاری بخش عمومی. بودجه سال ۱۳۹۶ (۲۰۱۷/۱۸) می‌بایست

صیانت از نرخ پایین تورم و جلوگیری از بالا رفتن آن برای حفظ اعتبار (سیاست‌گذار) در اجرای اصلاحات و اطمینان از اجرای برنامه یکسان‌سازی نرخ ارز، از اهمیت بالایی برخوردار است. در این زمینه لازم است، قیمت‌های اداری نیز در راستای هدف حفظ نرخ تورم تک رقمی تعیین گردند.

با هدف الزام به کاهش تدریجی کسری غیرنفتی و با لحاظ ایجاد درآمدهای متعارف و پایدار (برای دولت) صورت‌گیرد تا نه تنها هدف نرخ تورم پایین تأمین شود بلکه آثار منفی ناشی از کاهش قیمت نفت و افزایش هزینه‌های بازپرداخت بدهی نیز خنثی گردد. همانطور که انتظار می‌رود دولت قصد دارد درآمدهای غیرنفتی را برای اجرای مناسب این تعدیلات و تجهیز منابع غیرتورمی به منظور تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌های عمومی افزایش دهد. با توجه به کسری (بودجه) غیرنفتی، اتخاذ یک چارچوب میان مدت بودجه‌ای به بهبود برنامه ریزی و مدیریت مالی (دولت) کمک نموده و اجازه می‌دهد ذخایر حاصل از درآمدهای نفتی تجمیع شده و یک سپر مالی مناسب برای اقتصاد ایران در مواجهه با شوک‌های مختلف فراهم گردد.

تسویه بدهی‌های معوق دولت و توسعه بازارهای بدهی محلی. برآوردهای اولیه حاکی از آن است که پس از مشخص شدن مقدار دقیق بدهی دولت به بخش خصوصی، حجم بدهی دولت تا ۴۰ درصد تولید ناخالص داخلی بالغ گردد. اداره کل مدیریت بدهی‌ها و تعهدات دولت، رویکردی محتاطانه به منظور تسویه بخشی از این تعهدات از طریق انتشار اوراق بهادار در چند مرحله را اتخاذ نموده است.

در حال حاضر میزان مطالبات نیز به دقت در دست بررسی است و می‌توان در مقایسه با میزان بستانکاری دولت، رقم خالص آن را به دست آورد. مجلس شورای اسلامی انتشار اوراق بدهی جدید به منظور تأمین بخش محلی را به تصویب رسانده است. از طرف دیگر مجلس اجازه استفاده از سودهای حاصل از تجدید ارزیابی دارایی‌های خارجی بانک مرکزی به منظور تسویه بدهی‌های دولت به نظام مالی را نیز تصویب نموده که این می‌تواند منجر به تضعیف سپر سرمایه‌ای بانک مرکزی شده و در نتیجه، ظرفیت بانک مرکزی برای جذب زیان‌های آتی را کاهش دهد.

در آینده، هزینه اوراق بهادارسازی باقیمانده بدهی‌های معوق، با توجه به منشأ و ماهیت

سد «کارون ۳» در میان برترین سدهای بتنی جهان قرار گرفت

وزارت نیرو اعلام کرد: پروژه سد و نیروگاه کارون ۳ به انتخاب برگزارکنندگان دومین همایش بین‌المللی سدهای بزرگ بتنی، در بین برترین سدهای بتنی جهان قرار گرفت. به گزارش ایرنا براساس اعلام کمیته ملی سدهای بزرگ ایران، این انتخاب پس از ارزیابی در میان سدهای بزرگ بتنی دنیا صورت گرفت و پروژه کارون ۳ به همراه سه پروژه دیگر به عنوان برنده این جایزه انتخاب شده است. دومین همایش بین‌المللی سدهای بزرگ بتنی که توسط کمیته ملی سدهای بزرگ چین و با همکاری انجمن سدهای آمریکا در کشور چین برگزار خواهد شد، جمهوری اسلامی ایران از جایگاه کشوری و سد و نیروگاه کارون ۳ از نظر طرح برتر، به عنوان برنده شایسته جایزه بزرگترین سد بتنی شناخته شد. براساس ارزیابی به عمل آمده توسط هیات داوران متشکل از ۱۰ متخصص برجسته سدسازی که انجام شده، بیشترین توجه و تمرکز داوران بر شاخص طراحی و اجرای سد بود. جایزه یادشده در مجمع عمومی کمیته ملی سدهای بزرگ چین که در تاریخ ۲۹ و ۳۰ مهر ۱۳۹۵ (۲۰ و ۲۱ اکتبر ۲۰۱۶) در شهر «شیان» چین برگزار خواهد شد، به نماینده ایران اعطا می‌شود.

و انطباق با استانداردهای گزارشگری بال II و III را امکان پذیر نموده و شفافیت مالی را به میزان زیادی افزایش دهد. کارگاهی که صندوق بین‌المللی پول در آینده نزدیک در ایران با موضوع تجدیدساختار و حل و فصل مشکلات بانکی برگزار خواهد کرد، فرصتی برای بحث بر سر گزینه‌های حل و فصل مطالبات غیرجاری فراهم خواهد ساخت.

صندوق در زمینه ارائه مساعدت‌های بیشتر برای تبیین و اجرای برنامه اصلاحات در بخش مالی اعلام آمادگی می‌نماید.

لایحه بانکداری پیشنهادی، اختیارات نظارتی را تقویت می‌کند. در طول سال‌های گذشته، بانک مرکزی اقدامات مهمی را در جهت تجدید ساختار موسسات مالی غیرمجاز و تحت نظارت قرار دادن آنها انجام داده است؛ چرا که این گونه موسسات منبع مهم بی‌ثباتی مالی محسوب می‌شوند.

لایحه بانکداری ارائه شده، اختیارات بانک مرکزی در زمینه مجوزدهی و نظارت بر این موسسات را افزایش داده و با اعمال نظارتی قوی و محکم و ارائه مجموعه‌ای از اقدامات مداخله‌ای زود هنگام، ابزار نظارتی (بانک مرکزی) را به شدت تقویت می‌کند. با این وجود، باید در پیش‌نویس قانون، اختیارات بانک مرکزی برای ابطال یک مجوز بانکی به دقت مشخص گردیده و گزینه‌های موجود برای حل و فصل مشکلات بانکی با شفافیت بیان شوند.

اجرای برنامه اقدام مالی در مبارزه با تأمین مالی تروریسم به تقویت چارچوب مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در ایران کمک کرده و احیای روابط مجدد بانک‌های ایرانی با نظام مالی جهانی را تسهیل می‌کند.

صندوق بین‌المللی پول آماده همکاری در جهت ارائه اطلاعات به بانک مرکزی ایران در این زمینه می‌باشد. بانک مرکزی نیز بانک‌ها را ملزم نموده صورت‌های مالی خود را مطابق با استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی تنظیم نمایند که این امر به تقویت شفافیت نظام مالی کمک خواهد کرد. افزایش شفافیت و انتشار به هنگام داده‌ها و اطلاعات متغیرهای کلیدی اقتصاد، سرمایه‌گذاران بین‌المللی را به سرمایه‌گذاری در ایران ترغیب نموده و توسعه بازارهای بدهی را تسهیل می‌نماید.

شکل‌گیری آن که از عملیات مالی دولت ناشی می‌شود، برعهده دولت خواهد بود. اوراق بهادارسازی از طریق انتشار اوراق بدهی جدید، به تعمیق بازارهای بدهی محلی کمک نموده و ابزاری برای مدیریت نقدینگی در اختیار بانک مرکزی قرار خواهد داد. آنچه مهم است این است که باید منابع لازم برای پرداخت سود اوراق بدهی جدید در بودجه لحاظ گردد.

یک بازبینی اساسی در نظام بانکی به منظور تحقق نرخ‌های رشد بالاتر در بخش خصوصی الزامی است. حجم سرمایه بانک‌ها در سطح پایینی قرار دارد و حجم مطالبات غیرجاری، علی‌رغم اوراق بهادارسازی بدهی‌های معوق دولت و اقدامات صورت گرفته توسط مقام ناظر برای افزایش ذخایر، همچنان بالا باقی می‌ماند.

سیاست‌های کنترل نرخ سود و اعتبارات مستقیم، سودآوری بانک‌ها و ظرفیت آنها برای تشکیل سرمایه را محدود می‌نماید. راهبرد اصلاحات در بخش مالی باید با هدف حل و فصل کامل مشکلات بخش بانکی و حذف موانع مالی بر سر راه رشد اقتصادی صورت گیرد.

هیأت صندوق پیشنهاد می‌کند بانک‌ها از طریق به کارگیری آزمون‌های آینده‌نگر و به عنوان بخشی از برنامه سنجش کیفیت دارایی‌های خود، توان واسطه‌گری خود را مورد ارزیابی قرار دهند. در صورتی که در نتیجه اجرای این آزمون‌ها، نقاط ضعف و مشکلاتی در سرمایه و روش‌های مدیریت ریسک شناسایی گردد، بانک‌ها ملزم به ارائه برنامه و اعلام زمان بندی دقیق برای رفع این نقاط ضعف خواهند بود. اگر بانکی پس از انجام این فرآیند نتواند تشخیص داده نشود، مقامات می‌بایست در حل و فصل مشکلات آن مداخله نمایند.

برای تقویت انگیزه‌های تجاری بانک‌های دولتی، لازم است فشارهای ناشی از سیاست‌های اعتباری و دستوری دولت به بودجه منتقل شده و نیاز این گروه از بانک‌ها به افزایش سرمایه از طریق انتشار اوراق دولتی بلندمدت تأمین مالی شود.

وضع یک قانون جدید ورشکستگی شرکتی می‌تواند به انجام این اصلاحات کمک نماید. انجام چنین اصلاحاتی می‌تواند هماهنگی

ترکان با ارسال نامه‌ای به معاون وزیرکار تاکید کرد:

ضرورت ثبت گزارش‌های ایمنی مهندسان ناظر

در نامه خود عنوان کرده است: «هدف از این آئین‌نامه پیشگیری از حوادث منجر به صدمات و خسارات جانی و مالی در عملیات ساختمانی است. علت این مسئله، طبق اظهارات شفاهی مسئولان ذی‌ربط ادارات کل کار، تعاون و رفاه اجتماعی، فقدان ظرفیت و زیرساخت‌های لازم برای اجرای آن در واحدهای کار و امور اجتماعی است.»

ترکان در نامه خود تأکید کرده است: «برای حل این مشکل و براساس متن صریح ماده ۷ آئین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی و جلوگیری از حوادث احتمالی سازمان ادارات کل استان باید مشکلات ساختاری این موضوع را حل کرد و برای ثبت گزارش‌ها مهندسان ناظر در واحدهای کار و امور اجتماعی استانی اقدام لازم مبذول کنند.»

رئیس شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور در نامه‌ای به معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و رئیس شورای عالی حفاظت فنی، بر اجرای ماده ۷ آئین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی و ضرورت ثبت گزارش‌های ایمنی مهندسان ناظر تاکید کرد. اکبر ترکان در نامه خود با اشاره به ماده ۷ آئین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی مصوب ۱۳۹۰ نوشته است: «هرگاه مهندسان ناظر در ارتباط با نحوه اجرای عملیات ساختمانی ایراداتی مشاهده نمایند که احتمال خطر وقوع حادثه را در برداشته باشد، باید فوراً مراتب را همراه بارانمایی‌ها و دستورالعمل‌های لازم کتیباً به کارفرما یا کارفرمایان مربوطه اطلاع داده و رونوشت آن را به واحد کار و امور اجتماعی محل و مرجع صدور پروانه ساختمان تسلیم نمایند.»

رئیس شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور در نامه‌ای به معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و رئیس شورای عالی حفاظت فنی، بر اجرای ماده ۷ آئین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی و ضرورت ثبت گزارش‌های ایمنی مهندسان ناظر تاکید کرد. اکبر ترکان در نامه خود با اشاره به ماده ۷ آئین‌نامه حفاظتی کارگاه‌های ساختمانی مصوب ۱۳۹۰ نوشته است: «هرگاه مهندسان ناظر در ارتباط با نحوه اجرای عملیات ساختمانی ایراداتی مشاهده نمایند که احتمال خطر وقوع حادثه را در برداشته باشد، باید فوراً مراتب را همراه بارانمایی‌ها و دستورالعمل‌های لازم کتیباً به کارفرما یا کارفرمایان مربوطه اطلاع داده و رونوشت آن را به واحد کار و امور اجتماعی محل و مرجع صدور پروانه ساختمان تسلیم نمایند.»

نوسازی بافت‌های فرسوده با مدل "زمین صفر"

دهند که پیمانکار نیستند و توقع این است که رسالتی به عنوان توسعه‌گر در محدوده بافت‌های فرسوده ایفا کنند. ایزدی با بیان این‌که بر اساس اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، پیشنهادی را به توسعه‌گران صنعت ساختمان در قالب دستورالعمل‌ارایه دادیم خاطرنشان کرد: ما به انبوه‌سازان نوسازی تکدانه را توصیه نمی‌کنیم بلکه ترجیح می‌دهیم آنها در مشارکت با مردم به اشکال مختلف، از طریق پس‌انداز خرد، تسهیلات یا هر اقدام دیگر شرایطی را فراهم کنند تا به عنوان متولی بهسازی و نوسازی وارد عمل شوند اما متأسفانه انبوه‌سازان غالباً انتظارشان این است که ما به آنها کار سفارش دهیم.

باقی ماند عایدی دولت شود تا از طریق آن پروژه‌های بعدی را تعریف کنیم. وی افزود: درخواست ما از انبوه‌سازان این است که فعالیت و مشارکت بیشتری در نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد از خود نشان دهند؛ زیرا با وجود ارایه بسته‌های تشویقی و تسهیلات متنوع از سوی دولت، عکس‌العمل چندانی را از سوی انبوه‌سازان شاهد نیستیم. مدیرعامل شرکت عمران و بهسازی شهری تاکید کرد: بیش از یک سال از تفاهم‌نامه همکاری مشترک شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری با انبوه‌سازان می‌گذارد اما به نظر می‌رسد انبوه‌سازان نقش مربوط به خود را تقبل نمی‌کنند. انبوه‌سازان باید این نکته را مدنظر قرار

معاون وزیر راه و شهرسازی خبر داد: طی مذاکراتی که با انبوه‌سازان داریم در حال نهایی کردن مدلی تحت عنوان «زمین صفر» هستیم که فعلاً در بافت‌های فرسوده و ناکارآمد اجرا می‌شود. به گزارش بنانیوز: محمدسعید ایزدی اظهار کرد: در حال نهایی کردن یک مدل جدید هستیم که می‌تواند امتیاز خوبی برای ورود انبوه‌سازان برای مشارکت با دولت باشد و آن مدل زمین صفر است. بدین صورت که ما اراضی و املاکی که در محدوده‌های هدف در اختیار داریم را با قیمت صفر در دوره مشارکت ساخت در اختیار انبوه‌سازان قرار می‌دهیم و با آنها توافق می‌کنیم که با رقم ثابت سود در پایان دوره سهم خود را بردارند و هرچه

ساختار دولتی؛ مانع رشد شرکت‌های بخش خصوصی

گفتگو با مهندس کاظم سماک رئیس کمیسیون اقتصاد سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران

پیام‌آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

چالش‌های مختلفی روبرو هستیم و لازم است که همواره از یک شرایط قابل قبولی برای مواجهه با این چالش‌ها برخوردار باشیم. شرکت «پاست‌مستر» در سال ۱۳۵۵ تأسیس شده است و در استان‌های خراسان، خوزستان، مازندران، گیلان، هرمزگان و تهران پروژه‌های مختلفی را اجرا کردیم که لیست بلندبالایی دارد و اغلب در زمینه پل‌سازی، راه‌سازی، سدسازی، شبکه آبیاری، تونل و غیره... که در بین این پروژه‌ها، اقدامات و ابداعات قابل توجهی به چشم می‌خورد. برای نمونه در پروژه برجسته ساخت باند و پل هواپیمارو که Runway ۲۹ فرودگاه مهرآباد را به تأسیسات هواپیمایی شمال جاده مخصوص وصل می‌کند، می‌باشد. باند مزبور به صورت Panel‌های یک پارچه بدون درز اجرا شده و همراه پل هواپیمارو برای سوپر جامبو طراحی و اجرا شده است؛ به صورتی که هواپیمای سنگین وزن که دو برابر

آغاز کنیم؟

از سال ۱۳۴۶ وارد فضای کار شدم و همزمان با آن دوران سربازی را در سپاه ترویج گیلان گذراندم و نظارت به کارهای مختلف از جمله استادیوم رشت و پل لنگرود را برعهده داشتم. حدود ۶ سال هم با کنسرسیوم اسد - اکباتان - لوزان همکاری کردم. در طول آن سالها با پیشکسوت حرفه مهندسی، آقای مهندس حسین عظیمی کار می‌کردم و جدای از آموزشهای فنی، مهندسی و تجربی، دو درس مهم از ایشان یاد گرفتم که لازم است برای نسل‌های بعدی بازگو کنم. اول اینکه کار باید با بهترین کیفیت به مرحله اجرا دربیاید. دوم اینکه حق و حقوق کارگر (حقوق بگیران) از اولویت بالایی برخوردار است که به موقع پرداخت شود. اگر این دو مورد که جنبه اخلاقی دارد در حین کار رعایت شود مدیریت پویا و کارآمدی را می‌توان ارائه داد چرا که ما به عنوان حرفه پیمانکاری با

مهندس کاظم سماک متولد ۱۳۲۴ شهر بابل و فارغ‌التحصیل کارشناسی ارشد راه و ساختمان از دانشکده فنی دانشگاه تهران (۱۳۴۶) است. وی مدیرعامل شرکت «پاست‌مستر» است و در کنار اداره این شرکت در فعالیتهای اجتماعی نیز حضور پررنگی دارد. ایشان سالهای ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۹ عضو دوره ششم هیأت نمایندگان اتاق بازرگانی و صنایع و معادن تهران بود و مسئولیت برگزاری پنجمین کنفرانس مؤسسه تحقیق و توسعه صنعت احداث و انرژی را به عنوان دبیر همایش برعهده داشت. برای آگاهی از دیدگاه‌ها و نقطه نظرات رئیس کمیسیون اقتصاد سندیکا، با ایشان مصاحبه‌ای انجام داده‌ایم که در پی می‌آید:

■ **ضمن تشکر از فرصتی که در اختیار نشریه آبادگران گذاشتید، اگر موافقت این گفت‌وگو را با مروری بر پیشینه شرکت‌تان**

وزن هواپیمای جمبوجت ۷۴۷ است از روی پلی که روی جاده مخصوص کرج ساخته شده می‌تواند عبور کند. الان هواپیمای ۳۸۰ ایرباس هم به راحتی می‌تواند از روی پل عبور داده شود. نظیر این کار در خاورمیانه سابقه ندارد، البته دانش و تکنولوژی کار متعلق به آمریکایی‌ها بود که با استخدام مهندسی که در بوئینگ کار می‌کرد از این تکنولوژی استفاده کردیم. از جمله کارهای دیگر ساخت پل‌های دوگله (بزرگراه صدر) بود. سه پل روی رودخانه زرگنده، خیابان شریعتی و بلوار کاوه ساختیم. این کار به صورت پیش‌تنیده اجرا شد و کیفیت بسیار خوب از مشخصه‌های آن است.

به علاوه ۳۰۰ خیابان در منطقه دروس، یوسف‌آباد و امیرآباد به صورت روکش آسفالت یا نوسازی انجام شده است.

ایران در این پروژه‌های مربوطه می‌تواند نقش‌آفرین باشند چرا که سهم کارهای civil در این پروژه‌ها معمولاً به ۳۰ درصد هم می‌رسد.

■ **فدراسیون صادرات انرژی با چه هدفی شکل گرفته است؟ و نقش سندیکا در این فدراسیون چیست؟**

فدراسیون صادرات انرژی از تشکل‌هایی است که با مدیریت اتاق ایران شکل گرفته و سندیکا به عنوان یکی از اعضای آن حضور فعال دارد. این فدراسیون درصدد توسعه صادرات انرژی به خارج از ایران می‌باشد که طبیعتاً اعضای سندیکای ساختمانی

■ **بین سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۹ عضو**

دوره ششم هیأت نمایندگان اتاق بازرگانی و صنایع و معادن تهران بودید. درباره حضور خود در اتاق بازرگانی توضیح دهید؟

از سال ۱۳۷۷ که پروژه‌های در دست اقدام شرکت کم شده، وقت و امکانات قابل ملاحظه‌ای از شرکت صرف فضای اجتماعی و صنفی شده است. وقتی من در سال ۱۳۸۶ به همراه تعدادی از همکاران وارد اتاق شدم، اعضای ما در سندیکا و حتی اعضای هیأت‌مدیره توجه چندانی به اتاق نداشتند. با صرف زمان و تشکیل جلسات متعدد شرایط مبادله اخبار و ایجاد جلسات بین اتاق و سندیکا برقرار شد و توانستیم این دو ارگان را به هم بشناسانیم و امروزه هر دو سو مراودات خوب و مناسبی با هم دارند. لازم است اعضای ما فعالانه در اتاق تهران و شهرستانها حضور داشته باشند و به صورت گروهی و دسته‌جمعی اهدافی را که برای صنف و برای کشور مفید هست پیگیری کنند. اتاق جایگاه مشخصی در قانون دارد و تشکل‌ها محسوب می‌شود و تشکل‌ها باید جایگاه خود را در اتاق جستجو کنند.

■ **شما عضو موسس کانون کارآفرینان توسعه‌گرا هستید، از دیدگاه شما فلسفه وجودی کانون کارآفرینان توسعه‌گرا چیست؟ و این کانون با چه هدفی شکل گرفته است؟**

وقتی در اتاق بازرگانی بودیم متوجه شدیم اتاق بازرگانی بیشتر به مسائل تجارت و بازرگانی می‌پردازد و NGOها و بنگاه‌هایی که نقش توسعه‌ای در کشور دارند و در زمینه زیرساخت‌های کشور فعال هستند اثر کمی در اتاق دارند، به طور کلی ساختار اتاق به نحوی است که این جنبه از فعالیت‌ها نقش برجسته‌ای در آن ندارد. ضمن اینکه به هر حال کاملاً نمی‌توان گفت اتاق سازمانی است که کل بخش خصوصی را نمایندگی می‌کند؟ از طرفی فعالیت در سندیکا به عنوان نهادی صنفی، نقشی محدود در اقتصاد ملی دارد. در حالی که بیشتر مسائل و مشکلات مربوط به حرفه ما از بیرون از این حرفه و در سطح کلان ملی روی آن تاثیر می‌گذارد. به همین مناسبت بعد از تجربیات لازم در

لازم است اعضای ما فعالانه در اتاق تهران و شهرستانها حضور داشته باشند و به صورت گروهی و دسته‌جمعی اهدافی را که برای صنف و برای کشور مفید هست پیگیری کنند. اتاق جایگاه مشخصی در قانون دارد و تشکل‌ها محسوب می‌شود و تشکل‌ها باید جایگاه خود را در اتاق جستجو کنند.

اتاق و با همفکری دوستان به این نتیجه رسیدیم که نیاز به یک سازمان گسترده کاملاً خصوصی اما فرضی است. تلفیق این دو رویکرد منجر شد دو سال قبل گروهی به عنوان گروه پیش‌رو تاسیس کانون کارآفرینان توسعه‌گرا را طراحی و تدوین کنند و آن را با استفاده از تجربیات صنوف مختلف به وجود آوردند. البته هسته اولیه کانون در سندیکا شکل گرفت ولی با گستردگی که در نتیجه رواداری و ارتباط با سایر صنوف به وجود آمد، در حال حاضر کانون به بیش از ۴۰۰ نفر عضو تشکیل شده که از کارآفرینان و فعالان اقتصادی کشور هستند و در امور بانکی، سرمایه‌گذاری، انرژی، ساختمان، توریسم،

تولیدات صنعتی، کشاورزی، های‌تک، و سایر رشته‌ها فعالند. گوناگونی فعالیت اعضای این کانون، ظرفیت و پتانسیل بالایی را به وجود آورده که به کانون امکان می‌دهد در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیط زیستی نقش آفرینی کند. به همین مناسبت در حال حاضر ۱۰ کمیته در کانون شکل یافته که در کنار شورای عالی فعال هستند. هیأت‌مدیره نیز کل مجموعه را هدایت می‌کند. البته برای اینکه کانون بتواند اهداف والایی را که در منشور آن دیده شده محقق کند نیاز به امکانات و منابع وسیعی دارد.

برای این که اهداف کانون در درازمدت عملیاتی شوند و تحقق توسعه اقتصادی کشور با محوریت بخش خصوصی و در راستای منافع ملی ممکن شود، کانون تصمیم گرفت با طراحی مناسب، منابع لازم را فراهم کند چون با حق عضویت اعضا که مبلغ کمی است، نمی‌توان تأمین منابع کرد. به همین مناسبت فکر ایجاد یک تشکیلات مالی که حامی و مقوم کانون باشد به وجود آمد. از آنجایی که اسم هلدینگ پذیرفته نیست، تحت عنوان **گروه اقتصادی بین‌المللی کارآفرینان** و با ۲ تریلیون ریال سرمایه در صد تشکیل آن هستیم. این کانون در نظر دارد سرمایه‌گذاری، تعریف پروژه، تجمیع منابع و ایجاد الگوهای سرمایه‌گذاری‌های مردمی را طبق یک برنامه بلند مدت ۱۵ ساله اجرا کند و باور دارد تجمیع و به کار بردن سرمایه‌های مردمی نقش اثرگذاری را در اقتصاد ملی به دوش خواهد گرفت. اگر منابع مالی گسترده برای کانون تعریف نشود و گروه اقتصادی مورد نظر شکل نگیرد کانون نمی‌تواند به اهداف خود برسد.

۳. خط لوله ۱۰۰۰ میلیمتری گذار لندر (مسجد سلیمان) - سال‌های ۷۳-۷۰

پیمانکار: شرکت پاست مستر

■ **به نظر جنابعالی که سالها در عرصه سازندگی کشور ایفای نقش کرده‌اید، مشکلات اصلی صنعت احداث چیست؟** بی‌شک عمده تنگناها برای فعالیت‌های شرکت‌های ما به دست دولت رقم خورده و ساختار دولتی موانع مختلفی را برای رشد شرکت‌ها موجب شده است. ساختار اقتصادی کشور به گونه‌ای است که کسانی که در حرفه ما مشغول هستند عموماً با دولت سر و کار دارند و تجربه سال‌های طولانی نشان می‌دهد که بودجه عمرانی دولت هر سال کم و کمتر می‌شود. پس طبیعی است که برای شرکت‌های فعال در این زمینه، کار کردن روز به روز سخت‌تر می‌شود. شاید تنها راه حل برای عبور از این بن‌بست تغییر پارادایم است. شرکت‌ها برای این تغییر یا باید فعالیت‌های خود را بین‌المللی کنند و یا منابعی را جستجو کنند که آنها را وارد فاز سرمایه‌گذاری کند. اگرچه بسیاری از این شرکت‌ها اگر همین امروز می‌توانستند به

را روان تر می‌کند و اعضا را قادر می‌سازد از تسهیلات بانکها با نرخ‌های ترجیحی مناسب بهره ببرند. علاوه بر این کمیسیون به مسائل اقتصادی کلان که به نوعی در شرایط و وضعیت حرفه تاثیرگذار هستند می‌پردازد.

جنابعالی در کنار حرفه مهندسی، فعالیتهای ورزشی را در کارنامه خود دارید از جمله صعود به قله دماوند و ۴ دهه اسکی، این ورزشها چه چیزی به شما آموخته‌اند و اگر بخواهید از تجربیات خود جمله‌ای برای مهندسان جوان به یادگار بگذارید چه می‌گویید؟

فتح قله‌ها بدون تلاش خستگی ناپذیر و امید به رسیدن ممکن نیست. همانگونه که برای سلامتی خود، بی‌وقفه می‌کوشیم برای سازندگی کشور هم تلاشی هرروزه لازم است. تلاشی که در آن با دیدن موانع و برطرف کردن آن، روز به روز به هدف خود نزدیک‌تر خواهیم شد. کسانی که پا به حرفه ما می‌گذارند بدانند در کنار خستگی ناپذیر بودن، باید به اخلاق حرفه‌ای و فعالیتهای اجتماعی بها بدهند. در دنیای کنونی متخصصان و حرفه‌مندان، مسئولیتی اجتماعی در قبال هم‌نوعان و نسلهای آینده دارند که بی‌توجهی به آن جایز نیست.

قیمت مناسب بگیرد که این اتفاق به تصمیم دولت بستگی دارد. گروه‌های اقتصادی مورد نظر می‌توانند منابع کوچک مردمی را ساماندهی کنند و با تشکیل سازمان‌های اقتصادی مردم نهاد، سایر سرمایه‌ها را جمع و منابع را فراهم کنند.

اصولا در کشورهای دیگر سرمایه‌گذاری بر عهده بانکها نیست، بانکها فقط وام می‌دهند و سرمایه‌گذاری توسط واحدهای اقتصادی مردمی انجام می‌شود. قبلا شکل محدودتری از این واحدها را در شرکت سرمایه‌گذاری نام‌آوران مهندسی توسط سندیکا پیاده شده و اکنون با الگوبرداری از آن و نمونه‌های موفق در اسپانیا، **گروه اقتصادی بین‌المللی کارآفرینان تشکیل خواهد شد.** البته هدف کانون از تشکیل گروه اقتصادی الگوسازی است. تا با تاسی از آن گروه‌های اقتصادی ۲ و ۳... شکل بگیرد و تأمین مالی پروژه‌های کوچک و بزرگ فراهم شود.

شما رئیس کمیسیون اقتصاد سندیکا هستید، این کمیسیون در سال اخیر چه اقداماتی انجام داده است؟

کمیسیون اقتصاد موفق به امضای چند تفاهم نامه با بانکهای مختلف شده است که روند همکاری اعضای سندیکا با بانک‌ها

مطالبات خود دسترسی داشته باشند قادر به تعریف پروژه‌های متعدد و فعالیت در آنها بودند.

در مجموع پارادایم باید عوض شود و شرکتها شرایط موجود و آینده را نگاه کنند و از فرم سنتی بیرون آیند. در فرم سنتی پروژه توسط دولت تعریف می‌شد و با برگزاری مناقصه و تأمین مالی از طرف دولت، پیمانکار کار را اجرا می‌کرد. در فرم جدید باید بخش خصوصی به تعریف پروژه - در سطح خرد و کلان - و تأمین مالی و اجرای آن بپردازد. تا بتواند استقلال خود را بازیافته، به مرور زمان توانمند شود.

نظر جنابعالی درباره پروژه‌های نیمه‌تمام چیست، به نظر می‌رسد در موسسه تحقیق و توسعه صنعت احداث و انرژی در این باره بررسی‌هایی صورت گرفته، در صورت امکان در این باره توضیح دهید؟

جلسات مختلفی در موسسه تحقیق و توسعه صنعت احداث و انرژی درباره پروژه‌های نیمه تمام برگزار شده، سمینار امسال تحقیق و توسعه با محوریت پروژه‌های نیمه‌تمام برگزار خواهد شد. جدای از واگذاری پروژه‌ها که دولت درباره آن تصمیم جدی نگرفته، مسئله اصلی تأمین مالی برای اجرای پروژه‌ها است. بخش خصوصی در نظر دارد پروژه‌هایی را که می‌تواند سودده باشد با

در مجموع پارادایم باید عوض شود و شرکتها شرایط موجود و آینده را نگاه کنند و از فرم سنتی بیرون آیند. در فرم سنتی پروژه توسط دولت تعریف می‌شد و با برگزاری مناقصه و تأمین مالی از طرف دولت، پیمانکار کار را اجرا می‌کرد. در فرم جدید باید بخش خصوصی به تعریف پروژه - در سطح خرد و کلان - و تأمین مالی و اجرای آن بپردازد. تا بتواند استقلال خود را بازیافته، به مرور زمان توانمند شود

بازسازی دیوار فروریخته اعتماد بین کارفرما، کارگر و دولت

در همایش ایمنی در صنعت احداث با حضور مسئولان دولتی و سندیکا مورد تاکید قرار گرفت

پیام آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

به این نتیجه رسیدیم بخشی از آموزش را از طریق بسته‌ای آموزشی و به طور مجازی ارائه دهیم و در سمیناری به ابهامات و سؤالات موجود پاسخگو باشیم. این تصمیم در مرکز تحقیقات، معاونت روابط کار و ستاد راهبردی تفاهم‌نامه مشترک بررسی شد و موضوعات لازم برای بسته آموزشی انتخاب و آماده شد و کنفرانس و سمینار آموزشی کنونی برای رفع ایرادات همان بسته آموزشی و پاسخ به سؤالات است.

وی با اشاره به همکاری معاونت روابط کار و مرکز تحقیقات در شکل‌گیری این بسته عنوان کرد: این بسته آموزشی با ۷ سرفصل استاندارد ۲۰ ساعته آموزش ایمنی ویژه مدیران منطبق است. چیدمان پانل‌های این کنفرانس و سمینار آموزشی هم با توجه به این سرفصل‌ها انجام شده است و امیدوارم این حرکت آغازین در راستای تحقق اهداف و مفاد تفاهم‌نامه، اقدامی مثبت و مفید باشد و در نهایت تبدیل به الگوی آموزش ایمنی ویژه مدیران شود.

نیز مقدمات اجرایی کردن این شیوه‌نامه‌ها را در پیش گرفت. از جمله از طریق بازوی آموزشی سندیکا یعنی مجتمع آموزش صنعت ساختمان بهاءالدین ادب مجوز را درخواست کردیم و مرکز تحقیقات هم بلافاصله این مجوز را صادر کرد. همزمان با این، بخشنامه‌هایی توسط جناب آقای هفده‌تن برای اجرای مفاد شیوه‌نامه‌ها صادر شده که از آن جمله می‌توان به بخشنامه‌ای اشاره کرد که در آن خطاب به تشکل‌های صنفی، اجرای شیوه‌نامه‌های یاد شده مورد تاکید قرار گرفته بود. بدین ترتیب در تعامل با جناب آقای هفده‌تن مجوز مذکور در قالب تفاهم‌نامه همکاری سندیکا با معاونت روابط کار همزمان با مراسم بهاریه سندیکا امضا شد.

وی افزود: یکی از مباحثی که در اجرایی کردن مفاد شیوه‌نامه با آن روبرو شدیم، آموزش مدیران بود. در تعدادی از شرکت‌ها مدیران به دلیل مشغله فراوان پیشنهاد دادند راه حل ساده‌تر و کاربردی‌تری ارائه شود. ما در سندیکا

همایش آموزشی ایمنی ویژه مدیران صنعت احداث ۷ مهرماه با همکاری معاونت روابط کار و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سندیکای شرکت‌های ساختمانی در سالن همایش‌های سندیکا برگزار شد. در این همایش که نهادها و ارگان‌های خصوصی و دولتی شرکت داشتند، سرفصل‌های متنوعی مانند ایمنی نظام کار، آشنایی با ریسک و ارزیابی ریسک، مدیریت حوادث، رویکرد حقوقی به حوادث، مدیریت یکارچه HSE و ایزو، سیستم‌های مدیریتی HSEMS در ۴ پانل بررسی شد.

در ابتدای این کنفرانس دکتر علی نیکوئی جانشین دبیر همایش (مهندس محمدغنی زاده) درباره فلسفه تشکیل این کنفرانس عنوان کرد: در اواخر سال گذشته شیوه‌نامه جامع آموزش پیمانکاران و شیوه‌نامه مسئولان ایمنی کارگاه‌ها ابلاغ شد و با تاکید معاونت روابط کار اخذ کارت صلاحیت ایمنی الزام‌آور شد و راهکارهایی برای اجرای آموزش ایمنی کار در سطح استان‌ها توسط معاونت روابط کار ارائه گردید. بنابراین سندیکا

چرا کنترل مضاعف در شهرداری بی اثر ماند؟

به مدفن انسان تبدیل شده بود. وی افزود: بحث رعایت HSE در حین اجرا و کیفیت مهم است. با تلاش سندیکا کنترل مضاعف در شهرداری راه افتاد اما توسط افرادی که پول و قدرت دارند بی اثر ماند. اگر همه استانداردها در ساختمانی رعایت شود فقط ۵ تا ۷ درصد به هزینه تمام شده افزوده می شود. قرار بود کنترل مضاعف، شناسنامه به ساختمان دهد و وضعیت ساختمان را به مشتری اعلام کند. ظاهر خوب و باطن خراب خطرناک است و بیشتر از ظاهر، توجه به جان انسانها لازم است. HSE برعهده خود جامعه مهندسی قرار گرفته و امیدواریم نتیجه این کنفرانس در جهت ارتقای ایمنی در اجرا باشد و همه فعالان مهندسی را برای اجرای این وظیفه ملی تشویق کند.

متاسفانه در زیر مجموعه نظام مهندسی به رعایت کیفیتها چندان مقید نیستند ولی شرکتهایی که از طریق سازمان برنامه ریزی رتبه بندی شده اند به رعایت کیفیت اهمیت بیشتری می دهند و طرحهای آنان به مراتب ماندگارتر از شخصی سازها است. در شخصی سازها عملاً سرمایه و پول است که حکمرانی می کند.

نظام مهندسی مانند ناظرینی که بر کار نظارت می کنند مأموران HSE را درجه بندی کند. متاسفانه در زیر مجموعه نظام مهندسی به رعایت کیفیتها چندان مقید نیستند ولی شرکتهایی که از طریق سازمان برنامه ریزی رتبه بندی شده اند به رعایت کیفیت اهمیت بیشتری می دهند و طرحهای آنان به مراتب ماندگارتر از شخصی سازها است. در شخصی سازها عملاً سرمایه و پول است که حکمرانی می کند.

مهندس ملکینانی فرد افزود: بحث عدم کیفیت به اندازه HSE اهمیت دارد. دکتر آخوندی نیز با همین اعتقاد سمینار سازنده پاسخگو را مطرح کرد. متاسفانه در نظام مهندسی اغلب افراد حقیقی شاغلند و این افراد نمی توانند گارانتی های لازم را ارائه دهند. لازم است این امر به سمت شخصیت های حقوقی و شرکتهای رتبه بندی شده میل کند. توجه داشته باشید آنچه در ساختمان مصرف می شود مربوط به کل سرمایه ملی است و ساخت ساختمان با عمر ۳۰ سال خیانت به نسل حاضر و نسل های آینده است. اگر لایه رس را تبدیل به آجر می کنیم باید بدانیم ۷۰۰ سال طول می کشد یک لایه رس مجدداً به وجود آید و آجری که ظرف ۳۰ سال تخریب می شود به زودی به چرخه بر نمی گردد. ما نباید به صرف این که پول از آن دیگری است به مصالح و منافع ملی بی توجه باشیم. امروزه اگر زلزله ای با ریشتر بالا بیاید فجایع زیادی به بار می آورد. در زلزله بم، به همراه دکتر قالیبافیان به منطقه رفتیم و با چشم خود دیدیم که به اندازه دانش مهندسی به کار رفته، ساختمان مقاومت کرده بود. متاسفانه به دلیل عدم رعایت مسائل مهندسی، منزل که باید مامن انسان باشد

مهندس منوچهر ملکینانی فرد رئیس هیأت مدیره سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران با خیر مقدم به آقای هفده تن و تشکر از همکاری همیشگی مهندس مصطفوی عنوان کرد: بحث ایمنی شعار نیست. شرکتهایی که بر اساس درجه بندی سازمان مدیریت به امر سازندگی اشتغال دارند به دلیل برخورداری از پتانسیل بالای مهندسی عملاً ضوابط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی را رعایت می کنند و در پروژه هایی که توسط آنها اجرا می شود حداقل مشکلات را می بینیم و امروزه در ساخت ابنیه مختلف، حداقل مشکلات HSE در این شرکتها دیده می شود. در بافت فرسوده میدان توحید شرکت پرلیت تونل را بدون مشکل اجرا می کند. شرکت کیسون ۳۳ متر زیر بستر ماسه ای رودخانه کارون تونل را بدون حادثه حفر می کند که از افتخارات مهندسی ایران است. ولی متاسفانه در ساخت و سازهای بیرون از این حوزه یعنی در ساخت و سازهای خصوصی آنطور که باید HSE رعایت نمی شود. در روزنامه ها از پی کنی های غیرمهندسی تا نیلینگ غیراستاندارد دیده می شود که باید برطرف شود.

وی افزود: امروز ایران در ساخت در خود اتکایی کامل است. در این مرحله انسان می داند چه چیزی را می داند و آنچه را نمی داند چگونه باید فراگیرد. رسیدن به این مرحله بار مسئولیت جامعه مهندسی را بیشتر و بیشتر می کند. شرکت کیسون عضو سندیکا است. این شرکت ۱۲ سال در زمینه HSE مطالعه داشته است و یکی از نتایج این مطالعات این بوده که به ازای هر ۱۰۰ نفر برای کار نرمال وجود یک مسئول HSE لازم است و اگر ساعت کار افزایش یابد این نفرات باید افزایش یابد.

وی افزود: جای نظام مهندسی و شهرداری در این گونه سمینارها خالی است و لازم است

بازسازی دیوار فروریخته اعتماد بین کارفرما، کارگرو دولت

به علت استراتژی ناصواب ما در تعامل جهانی نتوانستیم به جز در بخش صنایع وابسته به نفت رشد سرمایه‌گذاری داشته باشیم. اما اقتصادی که بزرگ نمی‌شود و رشد جمعیت چشمگیری دارد (با وجود کم شدن نرخ رشد جمعیت که هنوز در اوضاع نامطلوب اقتصادی رشد بالایی است) با پیشی گرفتن عرضه نیروی کار بر تقاضای نیروی کار، به رشد فزاینده بیکاری دامن زده است. بیکاری تنها محروم شدن از حقوق و دستمزد ماهانه نیست و تبعات نامطلوب دیگری هم دارد که در شرایط بحرانی حاکمیت را هم تهدید می‌کند. بنابراین اساس مشکل ما در اقتصاد کشور است. اگر معماران اقتصاد و پیشروان صنعت دولت را حمایت کنند امیدواریم با مثبت کردن اقتصاد غیر نفتی و رفع تحریم‌ها، زمینه رونق و شکوفایی صنایع کشور خصوصا صنعت ساختمان که زیرساخت ۱۳۸ صنعت دیگر است شکوفا می‌شود.

وی تصریح کرد: رویکرد قبلی سیاست روابط کار سیاست حمایتی صرف از کارگران بود که به سیاست توانمندی کارگران تبدیل شده است. با رویکرد حمایتی، منابع انسانی در همان سطح منابع انسانی باقی می‌مانند و به نیروی صاحب مهارت و خلاق تبدیل نمی‌شوند. که بتوانند به ارزش آفرینی کمک کنند. در سهم وزارت کار از اقتصاد مقاومتی توانمندسازی نیروی کار گنجانده شده بود. اگر امروز کشور ۵ میلیون نفری سنگاپور ۷۰ درصد GDP کشور ما را تولید می‌کند به کمک همین سرمایه‌های انسانی است. سرمایه‌های انسانی بزرگترین سرمایه نامشهود کشور است. کشوری مثل ژاپن که ۹۸ درصد منابع آن منبع انسانی است که همان منابع انسانی نقش

کارفرمایان و کارگران، یک میثاق وثیق و اعتماد عمیق و همدلی مبتنی بر نگاه خدایی و هم‌افزایی مبتنی بر برنامه‌های علمی به وجود آید و به قرارداد اجتماعی درون‌گروهی، و مسئولیت‌پذیری منجر شود که همه منافع ملی را شرافتمندانه سرلوحه برنامه‌های خود قرار دهند، به این سند شرافت پایبند باشند و در دفاع از آن تلاش کنند تا دولت بتواند بر اساس ظرفیت‌های بالانده که در قانون اساسی موجود است سیستم‌سازی و ساختارسازی متناسب با قوانین متری را پایه گذارد. تشکلهای مختلف و احزاب سیاسی و جامعه دانشگاهی در این زمینه نقش مهمی دارند. برنامه‌های دولت تدبیر و امید، رفاه اجتماعی و بهبود وضعیت معیشت اقشار ضعیف را بر اساس بازسازی اقتصاد در دستور کار قرار داده اما موفقیت آن در گرو حمایت و مسئولیت‌پذیری است.

مهندس هفده‌تن در باره حوزه روابط کار افزود: از ابتدای دولت تدبیر و امید، معتقدیم سیاست‌ها و راهبردهای مبتنی بر آینده‌نگری هستند که برنامه‌های ملی را موفق می‌کند. متوجه شدیم سیاست‌های حوزه روابط کار با توجه به آمار این سیاست‌ها در عصر جدید نمی‌تواند به روان‌سازی فضای کسب و کار و توسعه کشور کمک کند. حوزه روابط کار رابطه تنگاتنگی با توسعه کشور و فضای کسب و کار دارد. هرگونه تصمیم‌سازی ناصواب می‌تواند چرخ رشد اقتصاد کشور را زمین‌گیر کند. در جلسات همیشه مطالبات زیادی از آقای وزیر مطرح می‌شود غافل از این که دولت وارث ساختارهای معیوبی شده و از ابتدای سال ۸۴ تا کنون اقتصاد ملی بزرگ نشده و همان اقتصاد ۴۰۰ میلیارد دلاری باقی مانده است.

در ادامه کنفرانس، مهندس هفده‌تن معاون روابط کار وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی نیز با تشکر از مهندس عطاردیان و مهندس ملکبانی فرد، عنوان کرد: مهندسان صنعت ساختمان کشور پیشگامان و پیشتازان توسعه پایدار کشور هستند. در زمینه بحث ایمنی در صنعت ساختمان، تحقق برنامه‌های ملی جز با یکپارچه‌سازی برنامه‌ها، اقتناع ذی‌نفعان برنامه، هم‌افزایی دستگاه‌های مسئول و فرایندسازی‌های عالمانه و نظارت دقیق ممکن نیست. جزیره‌ای اندیشیدن جز به ائتلاف منابع کشور نمی‌انجامد.

وی افزود: شاید یکی از معدود دولتمردان کشور هستم که سیاسی نیستم اما در طول تاریخ قبل و بعد از انقلاب دولتی را به مظلومیت دولت آقای روحانی نمی‌شناسم. من در ۴۰ سال فعالیت و تجربه‌اندوزی با شاخص‌های برجسته اقتصادی و مستند می‌گویم در ابتدای این دولت بلای زیادی سر کشور آمده و رشد اقتصادی منفی شده بود و سقف اقتصاد کشور فرو ریخته بود. دولت تدبیر و امید آمده تا با مدد مردم کشور را به شرایط مطلوب برساند در این راه وظایفی بر عهده دولت و وظایفی بر عهده مردم است. دولتمردان موظف هستند اقتصاد فروپاشیده را بازسازی کنند چرا که اقتصاد بدون ساختار و مبتنی بر مناسبات فردی نمی‌تواند کشور را به توسعه متوازن و پایدار برساند. اما اگر دولت در بعد اقتصادی و تامین اجتماعی ساختار جدیدی را مبتنی بر اندیشه‌های بلند و محک‌خورده عالمان و اندیشمندان و معماران واقعی فرهنگ و اقتصاد بنیان گذارد برای زیرساخت آن باید بین مردم، رهبران، پیشگامان، اندیشمندان،

سرمایه اجتماعی دارند و سهم بالایی از GDP جهانی دارد. بنابراین یکی از سیاست‌های ما توانمندسازی بوده است. علاوه بر این ما سیاست‌های گزارش‌نگاری و واکنشی را عوض و سیاست پیش‌بینی و پیش‌گیری را در ایمنی که به فصل مشترک تمام جوامع تولیدی کشور تبدیل شده اتخاذ کرده‌ایم.

مهندس هفده‌تن تصریح کرد: دولت تدبیر و امید در شرایطی سکان زمین‌گیر شده اجرایی را در دست گرفت که خزانه خالی بود، در همین معاونت کار ۱۱ میلیارد تومان در سال قبل بودجه بود و امسال ۷۰۰ میلیون تومان بود که آن را به معاونت منابع انسانی وزارت کار اعطا کردیم و سراغ استراتژی جدید آمدیم که این استراتژی بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های بالنده تشکلهای کارگری و کارفرمایی کشور بود. تمامی مساعی خود را به کار گرفتیم تا دیوار فروریخته اعتماد بین کارفرما، کارگر و دولت را بازسازی کنیم که به مدد صمیمیت و لطف و همکاری تشکلهای علی‌رغم این که ما نتوانسته‌ایم هیچ کمکی به بهبود وضعیت معیشت کارگران عزیز و بهبود شرایط تولید کارفرمایان عزیز بکنیم - و به لطف صداقت ما این اعتماد دوباره ایجاد شده است. ما از این ظرفیت به عنوان بزرگترین سرمایه استفاده می‌کنیم. علاوه بر این به برکت این تغییر رویکردها علاوه بر برنامه‌های معمول که بازنگری شدند، چند برنامه جدید دستاورد محور را که می‌تواند برای اقتصاد کشور نتایج ارزشمندی در آینده داشته باشد در نظر گرفتیم. البته این برنامه‌ها با نگاه ملی تدوین شده و ممکن است ثمرات آن نه در این دولت که در بلندمدت دیده شود، مهم‌ترین این برنامه‌ها شامل ایمن‌سازی و سالم‌سازی محیط کار است، ایمن‌سازی از حوادث و سالم‌سازی از همه آلاینده‌ها که کارگر ما بیماری شغلی نگیرد.

وی افزود: بر طبق آمار سازمان بین‌المللی کار سالانه دو میلیون و ۳۴۰ هزار نفر در دنیا دچار حادثه منجر به فوت می‌شوند که شش برابر حوادث مستقیم ناشی از کار است و هزینه‌ای معادل ۲۸۰۰ میلیارد دلار معادل ۵ درصد GDP جهان بر اقتصاد جهان تحمیل می‌کند. اگر روزی جامعه جهانی سر عقل

بیاید و محیط کار را سالم و ایمن کند با ۲۸۰۰ میلیارد دلار (با فرض اینکه هزینه ایجاد هر شغل ۵۰ میلیون تومان است) سالانه ۲۰ میلیون فرصت شغلی ایجاد می‌شود. امروز ۶۴۰۰ نفر در دنیا - دو سوم جمعیت کارگری دنیا - در شرایط نایمن کار می‌کنند که ۱۸۰ میلیون نفر آنها کودکان هستند. در کشورهای صنعتی ۴-۵ درصد GDP و در کشورهای در حال توسعه ۷ درصد آن صرف حوادث ناشی از کار می‌شود. اگر کف این آمار را برای اقتصاد کشور خود در نظر بگیریم سالانه بالای ۸۰ هزار میلیارد تومان هزینه ناشی از کار، کارافتادگی و بیماری شغلی و ... داریم. اگر بتوانیم به مدد برنامه جدید دستاورد محور با محوریت نوآوری محیط کار را سالم و ایمن، با این مبلغ می‌توانیم سالانه ۱ میلیون فرصت شغلی ایجاد کنیم. الحمدلله در دولت تدبیر و امید زنگ بحث ایمنی به صدا درآمده است. مستحضر هستید اگر با سیستم سابق که در آن هر ۶ سال یکبار بنگاهها بازرسی می‌شدند ادامه می‌دادیم باید ۲۲ هزار نیروی انسانی استخدام می‌شد. ما با ظرفیت قانون کار مدل جدید خود بازرسی را پیاده کردیم. بازرسی کاری حاکمیتی است اما ایمن‌سازی محیط کار امری مشارکتی و غیر حاکمیتی است. ما کارفرما را به امر ایمنی حساس کردیم و گفتیم محیط کار میدان جنگ است و سالانه ۱۲ هزار نفر به علت حوادث مستقیم ۱۱ هزار نفر به علت حوادث غیرمستقیم جان می‌بازند. کارگر ایرانی به امید بازنشستگی خود را بیمار می‌کند اما بعد از بازنشستگی حدود ۵-۶ سال عمر می‌کند. کارگر آلمانی بعد از بازنشستگی ۳۰ سال با لذت زندگی می‌کند.

وی افزود: صحبت ما با کارگرها این بوده است که به جای مسکن باید داروی شفابخشی به شما بدهیم که بهداشت روحی و جسمی شما را تضمین کند. بیش از ۹۵ درصد حوادث در بنگاههای زیر ۲۵ نفر که کمینه حفاظت فنی و بهداشت کار وجود ندارد اتفاق می‌افتد. در این مدل از هر بنگاه تولیدی یک نفر مسئول ایمنی برای پیشگیری از حادثه آموزش داده شد و سیستم نرم افزاری یکپارچه‌ای طراحی شد تا با این نرم افزار روزانه با ۱۰۰ مسئول ایمنی بنگاه صحبت شود.

مهندس هفده‌تن افزود: یکی دیگر از برنامه‌های دستاورد محور دولت در حوزه روابط کار سازماندهی و توانمند کردن تشکلهای کارگری و کارفرمایی است. اثربخشی، کارایی و تاثیرات مثبتی که تشکلهای کارگری و کارفرمایی می‌توانند بر اقتصاد کشور داشته باشند با اثربخشی احزاب قابل مقایسه نیست. عمق اثربخشی احزاب مانند سبزی کاری و عمق اثربخشی تشکلهای کارگری و کارفرمایی مثل کاشتن درخت گردو است که می‌تواند برنامه‌های دولت را تحت تاثیر قرار دهد. امروزه برای اصلاح قوانین زیادی که مانند غل و زنجیری بر پای تولید هستند به کمک تشکلهای نیاز داریم. اصلاح تشکلهای را از طریق اصلاح آئین‌نامه‌های قانون کار دنبال کردیم تا جایگاه تشکلهای در جایی قرار گیرد که دولت‌مردان بدون حضور آنها تصمیمی نگیرند.

وی از دینفعان برنامه یکپارچه ایمنی که شامل ۱۸ دستگاه هستند تشکر کرد و گفت: ۴۸ درصد حوادث منجر به فوت، منهای بیماری‌های شغلی در بخش صنعت ساختمان است. اگر کارفرمایان بخش صنعت ساختمان در امر ایمن‌سازی صنعت ساختمان مشارکت کنند اطمینان داریم با این دانش و تدبیر انباشته شده در آینده شاهد کاهش حوادث صنعت ساختمان خواهیم بود.

یکی دیگر از برنامه‌های دستاورد محور دولت در حوزه روابط کار سازماندهی و توانمند کردن تشکلهای کارگری و کارفرمایی است. اثربخشی، کارایی و تاثیرات مثبتی که تشکلهای کارگری و کارفرمایی می‌توانند بر اقتصاد کشور داشته باشند با اثربخشی احزاب قابل مقایسه نیست.

صنعت احداث فقط ساختمان سازی نیست

خوبی معنی بیاید. تدبیر زمانی عملی می شود که تبلور آن در کارگاه ها، بنگاه ها، راه ها، خطوط هوایی و زمینی و... دیده شود. با این نگاه اگر ارزیابی کنیم که دولت تدبیر و امید کارنامه خوبی را در بخش تدبیر به جا گذاشته، جای تامل دارد، البته کار شروع شده است. دولت یازدهم دولت مظلومی است چرا که طبق آمار سازمان برنامه و بودجه آقای روحانی کلنگ نمی زنند و هر جا می روند باید گره گشایی کارهای گذشته را بکنند. وی افزود: موضوع تدبیر مورد توجه قرار گرفته است تا کار را با فکر انجام دهیم. گره کور ما اینجاست و قبل از آغاز پروژه باید مطالعات فنی و غیر فنی و اجتماعی آن را انجام دهیم. امروز بسیاری پروژه ها به دلیل طولانی شدن مخرب شده اند و آثار اجتماعی منفی دارند و امید را در دل مردم از بین می برند. HSE تبلور خرد و دانش مدیر کارگاه و سازنده است که رعایت آن را در پیمانکاران قدیمی که در بستر نظام فنی و اجرایی کشور متولد شده اند می بینیم، اینها همان پیمانکارانی هستند که دانش مهندسی را باید در آنها سراغ بگیریم.

وی در پایان افزود: توجه به تشکلهای و شرکتهای عین تدبیر است. امیدوارم کارگاه حاضر تاثیرات مثبتی داشته باشد و شرکتها بیش از پیش به ایمنی توجه کنند و داشتن برند HSE برای شرکتها ارزشمند و نشانه تدبیر کارفرما باشد.

مهندس حمزه مصطفوی مدیرکل نظام فنی و اجرایی کشور که مهمان ویژه این کنفرانس بودند، در سخنان خود، گفت: موضوع ایمنی موضوعی مهم و حیاتی در پروژه های عمرانی کشور است. سال هاست که بحث HSE مطرح است و ضوابط سازمان برنامه و بودجه هم به HSE اهمیت داده و دستورالعمل وزارت کار را ملاک عمل قرار داده و برای همه پروژه ها لازم الاجرا دانسته است. این کارگاه هم در همین راستا تشکیل شده است. بحث تدبیر و خرد شد، دولت ما دولت تدبیر و امید است. اما تبلور این تدبیر در صنعت احداث کجاست؟ بدون شک ایمنی و بهداشت محیط کار نشانه تدبیر و مدیریت کارگاه و بنگاه است. بنده مدتی قبل از کارگاهی که ۵۰ درصد آن مربوط به رنو و ۵۰ درصد ایرانی بود بازدید کردم. در بخش فرانسوی ایمنی به تمامی رعایت می شد اما در بخش متعلق به ایرانی ها به شوخی گفتند اینجا دیگر آزاد هستید. این بخش نمونه نامطلوبی بود که نشان می داد ما در کارها ایمنی و بهداشت را رعایت نمی کنیم. مهندس همراه من گفت: عدم استفاده از همین پوتین که بی اهمیت جلوه می کند در حادثه ای باعث شد فردی پای خود را از دست بدهد. این کارگر بعد از بازنشستگی از زندگی خود لذت نخواهد برد.

وی افزود: کشورهای توسعه یافته به طور اتفاقی توسعه نمی یابند و دانش و خرد و همدلی سبب توسعه می شود. ما دانش و خرد کافی داریم اما تبلور آن در کارهای ما دیده نمی شود. دوستان فرمودند در کارگاههای کمتر از ۲۵ نفر حوادث زیادی داریم، و به بزرگترین دارایی ما که منابع انسانی است آسیب می رسد، و این آمار نکته ظریفی را به ما یادآوری می کند که کارگاههای زیر ۲۵ نفر یعنی بخش خصوصی و پروژه های کوچک. من صنعت احداث را فقط ساختمان سازی نمی بینم. راه روستایی، معدن، تونل راه آهن و سد و... در حوزه صنعت احداث است. در مورد ساختمان سخن زیاد رفته و باید نگاه ما فراساختمانی باشد تا توسعه مهندسی به

ISSA، (سازمان بین المللی تامین اجتماعی)، پژوهش ارزشمندی انجام داده که در سه جمله خلاصه می شود: «سرمایه گذاری در زمینه اقدامات پیشگیرانه در جغرافیای ایمنی نرخ بازگشت ۴۴۸ درصدی دارد». پس سرمایه گذاری در مجموع برآیند مؤلفه های ایمنی هزینه نیست بلکه به نوعی بازگرداندن سرمایه به کشور است. آمار ۲۰۱۵ کشور انگلیس نشان می دهد فوت هر نفر که در حوادث ناشی از کار فوت می کند، ۳ میلیون دلار معادل ۱۱ میلیارد تومان هزینه به اقتصاد کشور تحمیل می کند.

بنابراین امیدواریم به برکت همدلی بین ذی نفعان محیط کار و توافق نامه های صورت گرفته در صنعت ساختمان حوادث ناشی از کار پایین بیاید. البته ما بیشتر از همه به فعالان صنعت احداث به عنوان کننده های کار و دارای ذخیره دانش انباشته شده ایمنی در صنعت ساختمان امیدواریم. اکثر حوادث در گودبرداری و سقوط از ارتفاع روی می دهد. بنابراین همه ما موظفیم داریست های آسیب پذیر را به داریست جدید تبدیل کنیم و جراثیل های بلندی که مخل جان انسان هستند جایگزین کنیم. ما با ساز و کارهای فعلی به رشد نمی رسیم. یکی از ساز و کارهای توسعه کشور، توسعه صنعت گردشگری است که در این زمینه کمک صنعت ساختمان مهم است. صنعت ساختمان باید دولت را متقاعد کند معماری را در روستاهای کشور تغییر سازمان دهد که به جلب توریست و اقامت گردشگران و توسعه اقتصادی بیانجامد. ما هم آمادگی داریم برای تغییر ساختار معماری برخی روستاها به عنوان طرح پایلوت کمک های مالی و معنوی لازم را انجام دهیم.

پیام آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

آقای مهندس فنادان، معاون اجرایی مرکز تحقیقات و تعلیمات

آقای مهندس اصابتی مدیرکل بازرسی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

پانل اول؛ پیشگیری بر رویدادننگاری ارجحیت دارد

در ادامه این کنفرانس پانل اول آموزشی ایمنی با موضوع «ایمنی نظام کار» برگزار شد. مهندس اصابتی مدیرکل بازرسی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و آقای مهندس فنادان معاون اجرایی مرکز تحقیقات و تعلیمات وزارت سخنرانان این پانل بودند. مهندس اصابتی مدیرکل بازرسی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی عنوان کرد: بندگان خدا باید تدبیرکنند و خدا در راستای این تدبیر، تقدیر را مشخص می‌کند. نیروی کار پیوسته در معرض خطر است در حالی که این نیرو موتور محرک جامعه است و باید به درستی به آن توجه شود. مهندس هدفه‌تن در مورد مدل خودبازرسی مطالب ارزشمندی مطرح کردند. اما لازم است بنده هم به نکاتی اشاره کنم. اولین نکته که در سیاست‌های مدل خودبازرسی وجود دارد، توجه به سیاست کنشی یا واکنشی اهمیت زیادی دارد. مثلاً گاه حادثه‌ای در یک محیط اتفاق می‌افتد و تلاش می‌کنیم با رویدادننگاری علت حادثه را

انجام کار ببینند. وی افزود: دستگاه‌های مختلفی در بحث ایمنی و پیشگیری حوادث ذی‌مدخل هستند. در صنعت ساختمان ۱۷ دستگاه وظیفه‌مدار در این مورد وجود دارد. در مقررات ملی ساختمان برخی باید و نبایدها برای مهندس ناظر، کارفرما و پیمانکار است و آنها براساس این قوانین باید به وظایف خود عمل کنند. در قانون نظام صنفی هم باید و نبایدهایی ذکر شده، در شورای عالی حفاظت فنی هم نکاتی قید شده است. دستگاه‌های مختلفی داریم که باید هماهنگ‌سازی و توانمندسازی در زمینه ایمنی در میان آنها صورت گیرد. ما فکر می‌کنیم سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران تاثیر به‌سزایی در این امر دارد. مهندس اصابتی تصریح کرد: موضوع پیش بینی و پیشگیری به جای رویدادننگاری اهمیت دارد. بهره‌گیری از ظرفیت شورای عالی حفاظت فنی هم حائز اهمیت است. شورای عالی حفاظت فنی پارلمان کوچکی

بدانیم. این رویکرد نمی‌تواند به ما کمک کند و ما باید رویکرد کنشی داشته باشیم و قبل از وقوع حادثه پیش‌بینی و پیشگیری کنیم. در نگاه خودبازرسی درون کارگاهی، شناسایی خطر و ارزیابی ریسک مورد توجه قرار می‌گیرد. یعنی این تکنیک باید در جامعه گسترش یابد و مدیران و کارگران باید به موضوع شناسایی خطر و ارزیابی محیط توجه کنند. البته این توجه با توجه به موضوع کار، واحد به واحد و صنعت به صنعت متفاوت است. بحث حساس‌سازی شرکای اجتماعی ما هم مهم است که با آغاز مدل خودبازرسی در مهر ۹۴ در زمینه آموزشی و پیشگیری و شرایط ایمن محیط کار مورد توجه ویژه قرار گرفت. معتقدیم آموزش پایه و قاعده کار ما است و اگر به آن توجه نشود با وجود بهترین تجهیزات هم، خروجی کار مطلوب نخواهد بود. در این باره شیوه‌نامه‌هایی تهیه و فرایند اجرای کار براساس آئین‌نامه شورای عالی حفاظت فنی ابلاغ شده و مدیران و کارکنان باید آموزش‌هایی قبل و در حین

از نمایندگان کارفرما، کارگر و دولت است و از سال ۱۳۳۸ تا کنون بیش از ۶۰ آئین نامه در زمینه های مختلف تدوین و ابلاغ کرده است. قرار است سیاستگذاری ایمنی کشور در این شورا مورد تصویب قرار گیرد. جلسه ای هم در این زمینه برگزار شده است، و موضوعات مختلف مطرح شده است.

وی افزود: یکی از مباحث شورا بحث بیمه بود. در بعد اجتماعی بیمه قرامت محوری مدنظر است که باید به پیشگیری هم توجه کند. باید نظام بیمه هم تغییر کند و در آن مبنای شناسایی ارزیابی خطر به عنوان ضریبی مؤثر مدنظر قرار گیرد. تلاش مضاعف شد اما آقایان اعتقاد داشتند ضریب بیمه کم است و بحث بی نتیجه ماند. البته اخیرا آقایان هم به این نتیجه رسیده اند مثلا حادثه ای در ماهشهر روی داد و خود بیمه بیش از ۱۰۰ میلیون یورو خسارت دید.

وی با اشاره به اهمیت استفاده از ظرفیت های کارگری و کارفرمایی و اجماع سازی ذی نفعان، افزود: در سال ۱۳۸۹ هزار و خرده ای فوتی وجود داشت. در سال ۱۳۹۲ نزدیک دو هزار نفر فوتی داشته ایم. در پایان سال ۹۴ به هزار و چهارصد نفر رسید. در دو سال اخیر تلاشهایی صورت گرفت و آمار ۶/۷ درصد پایین آمد. این کاهش به دلیل تغییر فضا و ورود تشکل های کارگری و کارفرمایی به حوزه آموزش بود. در بخش ساختمان، حوادث از ضریب ۴۸ در پایان سال گذشته به ضریب ۴۰ در سال جاری رسیده است. این ضریب

براساس ضریب شروع و به ازای یکصد هزار کارگر است. در سال ۱۳۹۲ به طور متوسط ۴۸ درصد حوادث در بخش ساختمان و ۳۴ درصد آنها در بخش صنعت بود در حالی که در سال ۱۳۸۲ حوادث در ساختمان ۳۴ و در صنعت ۴۸ بود که جایجایی بین این دو دیده می شود.

مهندس اصابتی خاطرنشان کرد: در بررسی حوادث ناشی از کار بحث فرضیه خطر و نظریه تقصیر مهم هستند. در فرضیه تقصیر عدم رعایت الزامات قانونی توسط کارفرما باید ثابت می شد. اما در فرضیه خطر با توجه

مهندس اصابتی:

در فرضیه تقصیر عدم رعایت الزامات قانونی توسط کارفرما باید ثابت می شد. اما در فرضیه خطر با توجه به تغییر تکنولوژی، هر که خطر در محل کار فراهم می کند مقصر است مگر این که ثابت کند الزامات ایمنی را ایجاد کرده و کارگران را رعایت نکرده است.

به تغییر تکنولوژی، هر که خطر در محل کار فراهم می کند مقصر است مگر این که ثابت کند الزامات ایمنی را ایجاد کرده و کارگران را رعایت نکرده است. به عبارتی امروز تبعات رعایت نکردن الزامات قانونی ایمنی بیشتر شده است. در ماده ۹۱ قانون سه شرط الزام آور گنجانده شده است. یکی از این شروط الزام کارفرما به فراهم کردن شرایط ایمنی محیط کار است. دومین شرط بحث آموزش به کارگران است. سومین نکته بحث نظارت است. ۵۰ درصد از عوامل مؤثر در حادثه عدم نظارت است. اگر این سه شرط رعایت شود و اتفاقی بیافتد کارگر هم جزو عوامل مقصر در حادثه به شمار می آید. ماده ۹۵ قانون هم بحث اجرای مسئولیت ها است که جنبه کیفری و حقوقی دارد.

وی درباره تامین اجتماعی گفت: در ماده ۶۰ تا ۶۵ این قانون اگر کارفرما در بروز حادثه ای مقصر باشد و کارگر فوت کند باید مستمری ۱۰ سال را پرداخت کند که این موارد هم باید مورد توجه قرار گیرد.

مهندس قنادان، معاون اجرایی مرکز تحقیقات و تعلیمات نیز عنوان کرد: هر کس نفسی را بی آنکه فساد و فتنه ای بر روی زمین بکند به قتل رساند مثل آن باشد که همه مردم را کشته و هر کس نفسی را حیات بخشد مثل آن است که همه مردم را حیات بخشیده است. تاکید خداوند متعال بر حفظ جان انسانها و به نوعی ارتباط آن با مقوله

ایمنی، به نظر من تقدس ایمنی را می‌رساند. اصطلاح Safety First نشان می‌دهد ایمنی فقط مربوط به کار نیست و درباره همه ابعاد زندگی صادق است. در تصمیم سازی‌ها و فرایندها باید به ایمنی توجه کرد و با روش صحیح ایمنی را تبلیغ کرد. فردی که می‌خواهد ایمنی را تبلیغ کند حتما باید خود ایمنی را رعایت کند. وی افزود: تحقیقات آژانس ایمنی و بهداشت کار اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۳ هزینه‌هایی که برخی کشورها در زمینه حوادث متحمل شده‌اند بر اساس تولید ناخالص ملی یا همان GDP اعلام کرده است. نروژ ۶ درصد، فنلاند ۴ درصد، سوئد ۳/۸ درصد و ایتالیا ۳/۲ درصد از تولید ناخالص خود را برای بحث حوادث و ایمنی و بیماری‌های ناشی از کار هزینه کرده‌اند. متاسفانه ۶۴ درصد جمعیت دنیا در شرایط ناایمن کار می‌کنند. هزینه متوسط هر بیماری شغلی در انگلیس ۱۷ هزار دلار، هزینه حادثه مجر به فوت ۳ میلیون دلار، و هزینه هر جراحی کاری ۸۰ هزار دلار است. هزینه‌هایی که کارفرما بابت حوادث می‌دهد هزینه مستقیم است و بین ۴ تا ۱۰ برابر آن هزینه غیرمستقیم است. در سال ۲۰۱۰ در انگلیس ۱۳/۴ میلیارد پوند هزینه بیماری‌های شغلی و حوادث شده است. نرخ بازگشت سرمایه در حوزه آموزش ۴/۴۸ واحد است که اهمیت توجه به آموزش و سرمایه‌گذاری در ایمنی را نشان می‌دهد. براین نکته تاکید شده و آموزش باید به اصلاح فرهنگ ایمنی بیانجامد. وی افزود: دیدگاه سازمان جهانی کار در حوزه فرهنگ ایمنی این است که بهبود بهداشت ایمنی در کشورهای وابسته نیست بلکه عامل اصلی در گسترش ایمنی توجه به جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی است. ایمنی سطوح مختلفی دارد. مدلی را مرکز HSE انگلیس با نام نردبان فرهنگ ایمنی شده که سازمان‌ها با توجه به فرهنگ ایمنی در سطوح نردبان قرار می‌گیرد. سازمانهایی که قبل از بروز حادثه به ایمنی اهمیت ندهند واکنش بیمارگونه دارند. سازمانهایی که معتقدند ایمنی بسیار

مهم است و پس از وقوع مشکلات تلاش زیادی می‌کنند برخورد واکنشی دارند و کارگر مقصر شناخته می‌شود. در سازمان‌های حسابگر ایمنی را کمی و آماری می‌بینند و بحث اثربخشی آموزش را نادیده می‌گیرند. در سیستم پیشگیرانه بر روی مشکلاتی که شناسایی شده کار می‌کنند و سیستم جهانی را پیاده می‌کنند اما تمرکز روی مدیریت است. در سیستم خلاقانه تمام کارگران و کارفرمایان مشتاقانه و داوطلبانه در حفظ ایمنی فعال هستند. وزارت کار دنبال این است که سازمانها را از سطح بیمارگونه به سطح خلاقانه برساند. مهندس قنادان گفت: استراتژی‌های کاربردی برای ایجاد فرهنگ ایمنی وجود دارد. متاسفانه شبه حوادث ثبت نمی‌شود و اغلب حوادث منجر به فوت به دلیل عدم گزارش دهی شبه حوادث است. قوانین باید پویا باشد و ذی نفعان در تدوین آن نقش داشته باشند. قوانین باید قابل اجرا و به طور شفاف به پرسنل انتقال داده شود و پایش و کنترل قوانین به طور درون سازی و برون سازمانی انجام شود. دانش مدیران در ارتقای فرهنگ ایمنی مهم است تا برای پیاده سازی ایمنی سرمایه‌گذاری کنند. برای پیاده سازی

مهندس قنادان:

دیدگاه سازمان جهانی کار در حوزه فرهنگ ایمنی این است که بهبود بهداشت ایمنی در کشورهای مختلف تنها به تکنولوژی وابسته نیست بلکه عامل اصلی در گسترش ایمنی توجه به جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی است. دانش مدیران در ارتقای فرهنگ ایمنی مهم است تا برای پیاده سازی ایمنی سرمایه‌گذاری کنند.

فرهنگ ایمنی در ایران آسیب‌شناسی کرده‌ایم. در نقاط ضعف می‌توان به عدم آگاهی کارفرما و در نقاط قوت به نیروی انسانی تربیت شده و کمک آنها اشاره کرد. وی تصریح کرد: رویکردهای نوین در حوزه ایمنی شامل برنامه‌های دستاورد محور بوده است از جمله مدل آموزشی کارفرما، تلاش در جهت ارتقای اثربخشی، بسترسازی برای مشارکت شرکای اجتماعی از جمله تفاهم‌نامه با سندیکا و انجمن صنفی کارفرمایان، رعایت استاندارد ایزو ۱۱۵ در حوزه پایش اثربخشی، فرایند اجرای آموزش مسئولین ایمنی کارگاه‌ها (شامل شناسایی افراد واجد شرایط از میان بنگاهها، تهیه شیوه نامه جامع مسئولین ایمنی و...)، تعیین و انتخاب مجریانی که صلاحیت اجرای دوره آموزشی را دارند (از جمله سندیکا)، معرفی مدرسان (که عموماً افرادی که در زمینه ایمنی کار تخصصی انجام داده‌اند) و...

وی در پایان گفت: ما قبل از ابلاغ این شیوه‌نامه، آموزش مدیریت ریسک و دوره پدولوژی اجرا کردیم تا آموزش‌ها اثربخش باشد. به طور کلی مسئولان ایمنی ۴۰ ساعت آموزش ایمنی کار و ۱۶ ساعت آموزش ریسک را می‌گذرانند. مستندات آموزشی هم در این زمینه تهیه شده است. مراکز تحقیقاتی متعددی توسط وزارت کار تاسیس شده که یکی از آنها مرکز تحقیقات اصفهان است که در زمینه ایمنی ساخت و ساز و صنایع فولاد فعال است.

ببادآوری می‌کنم بر اساس آئین نامه مشاوره خدمات فنی و ایمنی کلیه افراد حقیقی و حقوقی که قصد دارند در حوزه ایمنی فعالیت کنند باید از مرکز تحقیقات پروانه صلاحیت بگیرند. ۲۲۰ پروانه صلاحیت در ۱۱ رشته صادر شده است.

در حال حاضر ۲۸۴ نفر به عنوان مشاور حفاظت فنی در حوزه ساختمان کار می‌کنند و ۲۷۸ نفر متقاضی هستند به عنوان مشاور حفاظت فنی در حوزه ساختمان فعال شوند.

خانم دکتر مهنز میرزا ابراهیم طهرانی
عضو هیات علمی دانشگاه آزاد

پانل دوم؛ تولید از ایمنی جدا نیست

سیاست‌هایی که در سازمان وجود دارد نشأت می‌گیرد. امروزه باید در سازمان‌های خود مدیر ریسک داشته باشیم که بخشی از اموری که این مدیر به آن خواهد پرداخت HSE است. باید فرهنگ مدیریت ریسک در سازمان‌ها جا بیفتد. بحث تبادل اطلاعات و مشاوره هم باید در ارزیابی ریسک مدنظر قرار گیرد و نتایج ارزیابی ریسک به کارگرنی که در معرض ریسک قرار می‌گیرد ارائه شود. حدود ۱۱۵ تکنیک در ارزیابی ریسک قرار دارد که اگر با فرایند مربوطه شرکت و وسایل مورد استفاده آن آشنا نباشید، نمی‌توانید تکنیک مورد نظر را انتخاب کنید. وی در پایان جدولی درباره ایزو ۳۱۰۱۰ نشان داد و عنوان کرد: بخشی از تکنیک‌ها صرفاً شناسایی خطر می‌کنند و ارزیابی ریسک را به همراه ندارند. امیدوارم روزی در کشور ما فرا برسد که روز بدون خطر داشته باشیم و با ابزار مدیریت ریسک میزان خطرات و ریسک را کنترل کنیم.

واژگان مشترک که برای نمونه بین واقعه و حادثه و پیامد با هم تفاوت بگذاریم. در این ایزو به اصول و راهنمای استقرار مدیریت ریسک پرداخته شده است. تکنیک‌های ارزیابی ریسک نیز در ایزو ۳۱۰۱۰ مدنظر قرار گرفته است. اما ریسک ابعاد مثبت و منفی دارد. اگر از دید یک شرکت سرمایه‌گذار به ریسک نگاه کنیم ریسک امری مثبت به نظر می‌رسد که می‌تواند سودآوری داشته باشد اما از نگاه HSE ریسک امتیازهای منفی دارد و ممکن است تلفات و حادثه به همراه داشته باشد و باعث آلودگی‌های محیط زیست شود. متأسفانه ما عموماً در HSE به ایمنی و بهداشت می‌پردازیم و کمتر به محیط زیست توجه نشان می‌دهیم. وی تصریح کرد: یکی از نکات ایزو ۳۱۰۰۰ رویکرد مدیریتی به بحث ریسک دارد. وقتی صحبت از مدیریت ریسک می‌کنیم مدلی به ما ارائه می‌دهد که با بحث خط مشی شروع می‌کند. برای ایجاد این خط مشی باید از

پس از برنامه پرسش و پاسخ مربوط به پانل اول، در پانل دوم کنفرانس ایمنی با موضوع ریسک و ارزیابی آن توسط خانم دکتر میرزا ابراهیم طهرانی عضو هیات علمی دانشگاه آزاد برگزار شد. وی با بیان اینکه ۷ مهر ماه روز بزرگداشت شهدای آتش نشانی و ایمنی را گرامی می‌داریم و امیدواریم شاهد کاهش حوادث در صنعت احداث باشیم، چند فیلم کوتاه درباره یک سری از حوادث کارگاهی نشان داد و افزود: ما در صنعت با حوادث غیرقابل برنامه‌ریزی شده مواجه می‌شویم. البته قبلاً گفته می‌شد حادثه امری غیرقابل پیش‌بینی است اما امروزه فاکتور غیرقابل پیش‌بینی را حذف کرده‌اند چرا که ما می‌توانیم با رویکرد ارزیابی ریسک آنها را مورد شناسایی قرار دهیم. وی درباره مدل ایزو ۳۱۰۰۰ عنوان کرد: استاندارد مدیریت ریسک ۳۱۰۰۰ سه بخش عمده دارد که شامل مدیریت واژگان و داشتن

آقای حمیدرضا حاجی اشرفی
عضو کمیته ریسک و بیمه سندیکا

خانم مهندس ساتیبه حسین پور
مدیر HSE شرکت پرلیت

پانل سوم؛ ایمنی مقدم بر کار است؟

فکر خود ماست. آیا پیام Safety First درست است؟ یعنی ایمنی مقدم بر کار است؟ به نظر من ایمنی همراه کار است و کار بدون ایمنی معنا ندارد. فرایند انجام یک پروژه بدون در نظر گرفتن ایمنی ممکن نیست. اگر برج بلند

خانم حسین پور عنوان کرد: بسته‌ای خدمت مدیران ارائه شده که بر اساس شیوه‌نامه معاونت روابط کار بوده است. آنچه من ارائه خواهم داد بخشی از این مطالب برای مرور بهتر است. تغییر از خود ما شروع می‌شود و زائیده

در پانل سوم خانم حسین پور مدیر HSE شرکت پرلیت درباره بسته آموزشی مدیران و مدیریت حوادث و آقای حاجی اشرفی مدرس و مشاور بیمه بازگانی درباره رویکرد حقوقی به حوادث سخن گفتند.

شیکي بسازيد و بفروشيد و در آن فردي کشته شود کار انجام نشده است. چگونه می توان به خاطر رفاه عده ای، عده ای دیگر را دچار درد و رنج کنیم مگر نه اینکه با وقوع حادثه تمامی افراد خانواده فرد درگیر می شوند. چه کسی قرار است جلوی این حوادث را بگیرد؟ یک سری راهکارهای بسیار ساده می تواند ما را به جایی برساند که دیگران را دچار درد و رنج نکنیم. ما باید از نگاه مدیریتی تغییر موضع دهیم و از نگاه کارگران به مسئله نگاه کنیم.

وی افزود: چرا ایمنی اهمیت دارد؟ ما کشوری در حال گذار هستیم و در این دوره پیش نگر و ضعف هایی درباره نیروی انسانی وجود دارد. اما در دنیا ارزش نیروی انسانی محرز شده است. با پیاده سازی HSE نه تنها سلامت نیروی انسانی تضمین می شود بلکه برندینگ شرکت ارتقا می یابد و از لحاظ اقتصاد کلان با افزایش بهره وری و کم کردن هزینه ها به نفع شرکت ها است. یکی از راه های اجرای HSE آموزش است. در قسمت اول این بسته آموزشی مفاهیم تعریف شده است مثلا مفهوم کارفرما، محل کار (که طبق ماده ۶۶ قانون تامین اجتماعی مسیر تردد افراد تا محل کار می تواند محل کار به حساب آید)، ایمنی و بهداشت. در قسمت دوم بسته آموزشی دوم تکالیف قانونی ذکر شده است. در ماده ۸۵ قانون کار دستورالعمل هایی برای کارفرما جهت رعایت HSE ذکر شده است که رعایت نکردن آن عوارض زیادی به همراه دارد و بهتر است با نگاهی پیشگیرانه و اجرای دستورالعمل ها به رویارویی با حوادث برویم. یکی از این اقدامات پیشگیرانه آموزش است. در فصل بعدی حداقل هایی که باید کارفرما برای کارگر خود انجام دهد و مسئولیت وی بررسی شده است. در سازمان های ابتدایی تولید از ایمنی جداسازی و لی امروزه کار ایمن و یکی بودن تولید و ایمنی با هم مطرح می شود.

خانم حسین پور تصریح کرد: در فصل چهارم الگوهای مدیریتی HSE مطرح می شود از جمله ایزو ۱۴۰۰۱ که به مباحث محیط زیست می پردازد و ایزو ۱۸۰۰۱ OSAS که به مباحث H و S می پردازد. در الگوهای مدیریتی خط مشی هم مورد نظر قرار می گیرد و این خط مشی بر اساس اعتقاد قلبی مدیران نوشته می شود و بر اساس خط مشی دستورالعمل های اجرایی تدوین می شود و بعد از استاندارد سازی اجرا

می شود که باید مداوم پایش شود. نگاه سیستمی به HSE مزایای زیادی دارد. وی افزود: قسمت بعدی بسته آموزشی مدیریت ریسک است. بین خطر بالقوه (HAZARD) و خطر بالفعل (DANGER) تفاوت وجود دارد که این خطر می تواند به رویدادی منجر شود که شبه حادثه یا حادثه است. باید بدانیم قبل از وقوع هر حادثه شبه حادثه ای روی داده که ما از آنها غفلت کرده ایم. باید فرهنگ سازی لازم برای گزارش شبه حوادث صورت گیرد تا از تبدیل آنها به حادثه جلوگیری شود. بحث بعدی مربوط به بیماری های شغلی و حوادث ناشی از کار است که تبعات اجتماعی آنها بیشتر از تبعات اقتصادی آن است. در هر دقیقه دو فوت ناشی از حوادث کار است. در کشورهای مختلف آمار ناشی از تلفات کار بیشتر از جنگ بوده است. طبق آمار سازمان کار در سال ۲۰۱۰ اگر هزینه های مستقیم حوادث ۸۹ میلیون دلار باشد هزینه های غیرمستقیم و تبعات آن ۴ تا ۱۰ برابر هزینه های مستقیم است یعنی حدود ۳۹۸ میلیون دلار. علت اصلی حوادث ناشی از اعمال نایمن و شرایط نایمن هستند. حدود ۱۰ درصد از حوادث به دلیل شرایط نایمن هستند و ۸۸ درصد حوادث به دلیل اعمال نایمن روی می دهند. باید شرایطی که کارفرما برای کار مہیا می کند به گونه ای باشد که اجازه رفتار نایمن را به کارگر ندهد. البته ۲ درصد حوادث و تبعات آنها غیر قابل پیش بینی هستند.

خانم حسین پور در ادامه با پخش چند فیلم کوتاه، تعدادی از رفتارهای نایمن را به نمایش گذاشت و عنوان کرد: یک سری عوامل زیان آور در محیط کار از جمله عوامل فیزیکی، شیمیایی، روانی، بیولوژیکی و ارگونومیکی در فصل ۷ بسته آموزشی به طور کامل تشریح شده است. در فصل بعدی وسایل حفاظت فردی مطرح شده است. بی شک استفاده از وسایل حفاظت فردی با کیفیت مطلوب حتی در پروژه های کوتاه مدت تا حد زیادی جلوی بروز حوادث را می گیرد. البته استفاده از این وسایل در کنار رعایت بقیه موارد فنی و مهندسی راهگشا خواهد بود.

وی افزود: برای انجام کاری که در راستای رفاه عموم مردم است، رعایت رفاه کارگران پروژه نکته کلیدی است. با این کار حوادث، و هزینه ها پایین می آید و بهره وری بالا می رود. در واقع رعایت HSE به نوعی سرمایه گذاری

معکوس با کنترل هزینه ها هستند. تمام حوادث قابل پیشگیری هستند و HSE وظیفه همه افراد درگیر در پروژه است.

در ادامه این پانل آقای حاجی اشرفی عضو کمیته ریسک و بیمه سندیکا عنوان کرد:

مدیریت ریسک در حوزه ریسکهای فیزیکی و غیرفیزیکی، مشهود و غیرمشهود، مالی و غیرمالی بحث می کند. و صحبت از HSE صحبت از ریسک فیزیکی است.

کسانی که در پروژه های ساختمانی کار می کنند با ریسکهای عوامل طبیعی هم مواجه می شوند. این ریسکها اگر کنترل نشود ضرر و زیان مالی بسیار بیشتر از ریسک فیزیکی و انسانی دارد.

مثلا آس. آن در عرض ۳۰ دقیقه ۴۰۰ هزار کشته ۴۰۰ میلیون دلار خسارت و ۱۰ سال عقب افتادگی به همراه داشت. گنو در عرض ۲۵ دقیقه ۲۰۰ میلیارد تومان هزینه و ۱۰۰ کشته، طوفان بند امام و سیلوی بند امام خمینی در عرض ۵ دقیقه ۱۷ کشته داشت.

وی افزود: نظریه تقصیر در دنیا مربوط به ۱۰ سال قبل بوده، امروزه در بیمه نظریه مطلق خطر و نظریه بدون تقصیر اجرا می شود. نظریه تقصیر و خطر با قوانین ما تطابق ندارد. تا قوانین ما تغییر نیابد مدیران و پیمانکاران ما مشکل دارند. باید روی بحث فرهنگ سازی کار شود. باید ریسک به کارگران شناسانده شود. و کارفرماها بر اساس مسئولیت خود، ایمنی را به دلیل داشتن بیمه نادیده بگیرند. ما باید در حوزه نحوه انعقاد قراردادها در حوزه HSE دقت کنیم.

در صنعت بیمه قانون ۱۳۱۶ نگرشی ارتجاعی دارد و نوشته شده در صورت وقوع خطر بیمه خسارت می دهد. بعدها مدیریت ریسک وارد می شود و یاد می دهد تمام زمینه های مقابله با خطر باید رعایت شود و بیمه گر برنده - برنده وارد میدان شود. بیمه گری که تمام خطر را بیمه می کند باید همه پوشش ها را بدهد و مقصر ماجرا را جریمه کند.

پیشنهاد من به مدیران واحدهای صنعتی این است که در هر واحد صنعتی دفتر مطالعات ریسک تشکیل شود و سیستم مدیریت ایمنی پیاده شود و خریدن بیمه نامه بر اساس توان مالی، میزان مطالعه، شیوه نامه ها و مقابله نامه های انعقاد قرارداد باشد.

پانل چهارم؛

الزامات حفاظت از

محیط زیست

آقای دکتر هوشنگ هاشم ستاره

آقای دکتر حسین آخانی

خانم دکتر اعظم نوفرستی

درباره تربیت مهندسان در کشورهای مختلف منتشر کرده است که ایران در رده‌های بالای آن قرار دارد. فارغ‌التحصیلان به دنبال اشتغال هستند و برای این کار اقدام به اجرای پروژه‌هایی می‌کنند که گاه بسیار مخرب هستند. ما تمام زیستگاه‌ها و روستاهای خود را به نام رفاه و تکنولوژی به بیابان تبدیل کرده‌ایم. ما در شادگان نخل‌ها را با سدسازی‌های فراوان از بین بردیم. شهرداری دره فرحزاد را که ۲۰۰ گونه گیاهی در آن وجود داشت، در ادامه پارک نهج‌البلاغه تغییر کاربری داد. در حالی که امروزه اکوسیستم‌های طبیعی در داخل شهرها در جهان حفظ می‌شود.

وی افزود: نمونه دیگر اتوبان‌هایی هستند که شهرها را به جزیره‌هایی تبدیل کرده‌اند و امکان ارتباط ساکنان شهر را با پای پیاده محدود کرده‌اند. برج میلاد طوری ساخته شده که راه پیاده رفتن تمامی اهالی گیشا به برج میلاد بسته شده است، در حالی که برج ایفل در جایی ساخته شده که مردم به آن دسترسی دارند. دریاچه چیتگر برای چه ساخته شده است؟ این دریاچه فقط برای تراکم فروشی در آن منطقه ساخته شد، در حالی که همه می‌دانند ساخت یک دریاچه در کوهپایه مشکلات زیادی ایجاد خواهد کرد. در مورد ساخت سد در پارک ملی گلستان هم اخطار داده بودم، که به آن بی‌توجهی شد و بعد از کشته شدن افراد، سیلاب بهانه‌ای برای ریشه‌کنی درختهای آن شد. بعداً وزارت راه ۷ متر دیواره بتنی و جاده‌ای زد و اکوسیستم آن را به هم ریخت و امکان تردد بی‌خطر حیوانات پارک ملی را از بین برد. آیا رودخانه شهر شیراز باید محل عبور اتوبان شود؟

وی خاطرنشان کرد: برای اصلاح آب و انرژی مدل‌های ساده‌ای وجود دارد. ما باید از

مقاومت بیشتری داشته باشند. وی خاطرنشان شد: اگر میزان هیجان‌ات مثبت ما سه برابر هیجان‌ات منفی باشد احساس بالندگی و شادکامی بیشتر خواهد بود. فردی که احساس بهتری دارد می‌تواند در محیط کار طرح‌های بهتری ارائه دهد، تاب آوری بیشتری داشته، نتیجه بهتری نشان دهد. پس شادکامی منافع زیادی برای فرد و جامعه دارد و مدیران باید با برنامه‌ریزی مناسب برای کارکنان و کارگران خود این شادکامی را به بار بیاورند. شادکامی فقط یک احساس خوب نیست. و در بحث اقتصاد و فاعیتهای عمرانی می‌تواند به موفقیت و افزایش درآمد بیانجامد.

در ادامه آقای دکتر حسین آخانی استاد دانشگاه تهران نیز درباره حلقه گم شده توسعه ناپایدار سخن گفت. وی عنوان کرد:

بنده همواره عنوان مخالف حرکات سازه‌ای آسیب‌رسان محیط زیست بوده‌ام. دوران تاریخی به چهار دوره عمده کشاورزی، آغاز تمدن‌ها، امپراطورها، رنسانس. در دوره رنسانس بشر به دانش فنی دسترسی پیدا کرد اما جمعیت به شکل تصاعدی بالا رفت و استفاده از سوخت‌ها افزایش یافت و کره زمین مشکلات زیست محیطی پیدا کرد. بعد از رنسانس مثلث توسعه ناپایدار با سه ضلع سیاست، دانش و پول شکل گرفت.

وی با اشاره به افزایش دما و افزایش گازهای گلخانه‌ای عنوان کرد: به دلیل فشار زیادی که بشر به منابع طبیعی وارد کرده است، اختلالات متعددی به وجود آمده و کره زمین را تهدید می‌کند. دانشمندان دنیاطی نامه‌ای به سران کشورها در این باره هشدار دادند که همان مثلث توسعه ناپایدار این نامه را بی‌اثر گذاشت. دکتر آخانی افزود: در هر حال فورس منحنی

در ادامه کنفرانس پانل چهارم با موضوع مدیریت یکپارچه H، E، S، و ایزو و سیستم‌های مدیریتی HSEMS با حضور ۴ کارشناس برگزار شد.

خانم دکتر اعظم نوفرستی عضو هیات علمی جهاد دانشگاهی دانشگاه خوارزمی درباره هیجان‌های مثبت و شادکامی و تأثیر آن بر افزایش بهره‌وری شغلی سخن گفت. وی عنوان کرد:

شاد بودن و لذت بردن از زندگی در کنار کار مورد تأیید دانشمندان و ائمه ما بوده است تا توان کار روز نخست به افراد برگردد. در واقع شادمانی می‌تواند در افراد تولید انرژی کند. بسیاری از افراد با اینکه اختلال روانی ندارند اما احساس شادکامی ندارند. افراد شادکام به افرادی گفته می‌شود که علاوه بر اینکه اختلالات هیجانی نداشته باشد، احساس خوشایندی داشته باشد و رضایت از زندگی داشته باشد.

وی افزود: شادی پیامدهای مختلفی دارد. خانم فردریکسون تأثیر هیجان‌ات مثبت را بر زندگی افراد مورد بررسی قرار داد و عنوان کرد این هیجان‌ات مثبت بخش مهمی از زندگی ما را در بالندگی تشکیل می‌دهند. یکی از دلایل اهمیت هیجان‌ات مثبت، گسترش دیدگاه است. با احساس ناراحتی، دید ما دید تونلی و رو به پایین می‌شود و امکانات و احتمالات کمی را می‌بینیم. ولی با هیجان‌ات مثبت دید افراد گسترش یافته، ذهنیت گسترده‌تری دارند و راه‌های بیشتری را می‌یابند. دلیل دیگر اهمیت هیجان مثبت خلق ثروتهای شخصی مانند قوی بودن سیستم ایمنی و داشتن سلامت جسمی و هماهنگی بیشتر است. علاوه بر این شادی باعث دوستی و به وجود آمدن منابع حمایتی و درآمد بیشتر خواهد شد. هیجان‌های مثبت تاب‌آوری را بالا می‌برند و افراد در شرایط بحران در مقابل مشکلات زندگی

طبیعت خود الگو بگیریم. مثلاً گیاه جارو که در کاخ کرملین به عنوان گیاه تزئینی و کم مصرف استفاده می‌شود در ایران به چشم علف هرز به آن نگاه می‌شود. ما باید کشاورزی ناپایدار را در ایران تعدیل کنیم، دریاچه ارومیه برای سیب‌هایی که امکان فروش به موقع آن را نداریم، خشک شد.

وی با بیان اینکه بخش عمده وزارتخانه‌های ما به بنگاه‌های پیمانکاری تبدیل شده‌اند، عنوان کرد: باید عوامل فسادآلود و ضد محیط زیست از این وزارتخانه‌ها حذف شود. دانشگاه‌های ما هم به دکان مدرک دهی تبدیل شده است و ۵ هزار متخصص محیط‌زیست آن هیچ کدام نتوانسته‌اند راه حلی برای محیط زیست ارائه دهند. سازمان محیط زیست ما هم دکور است و در برابر پروژه‌های ضد محیط زیست مقاومت نمی‌کند که شاید دلیل این عدم مقاومت همان مثلث توسعه ناپایدار باشد. ارزیابی محیط زیستی پروژه توسط شرکت سازنده همان پروژه تناقض مطلق است.

دکتر آخانی افزود: اگر قصد مهندسی داریم باید به محیط زیست اهمیت دهیم، و از طبیعت الگو بگیریم و پروژه‌هایی بسازیم که کمترین آسیب را به محیط زیست بزند. باید به توسعه پایدار و مولفه‌های آن توجه کنیم.

آقای دکتر هوشنگ هاشم ستاره عضو هیات علمی دانشگاه صنعت نفت نیز عنوان کرد:

هرم حادثه در سال ۲۰۱۰ ارائه شد، در دنیا یک مورد حادثه منجر به مرگ را نتیجه ۳۰۰ هزار رفتار تحت ریسک می‌دانند. البته این هرم در ایران شکل مکعب دارد و با هر رفتار تحت ریسک احتمال مرگ وجود دارد. در صنعت ساخت و ساز پارامترهای متغییری وجود دارد که کار ارزیابی ریسک و شناسایی مخاطرات را دشوار می‌کند. علل مرگ و میر در صنعت ساختمان متعدد هستند که به ظاهر بسیار ساده هستند. یکی از این دلایل عمده این است که عموماً بسیاری از ریسک‌ها ریسک ذهنی است و واقعی است. یعنی ما بدون مولفه‌های واقعی احتمال ریسک را محاسبه می‌کنیم.

وی افزود: آقای‌های تریپش معتقد بود اعمال و شرایط نایمن به حادثه منجر می‌شود. وی بعدها مدل خود را بارها اصلاح کرد و ما امروز از حوادث سازمانی سخن می‌گوییم. انسان موجودی ممکن‌الخطا است و این ما هستیم

که باید با آموزش، تجهیزات مناسب و نظارت جلوی حادثه را بگیریم. سیستم‌های مدیریتی با دو هدف اثربخشی و کارآمدی به وجود آمده‌اند. کسی با ساخت و ساز مخالف نیست اما باید بین رشد و توسعه تفاوت بگذاریم. در توسعه اثربخشی و کارآمدی مورد نظر قرار می‌گیرد. ما ادعا می‌کنیم یکی از چند قدرت برتر خودروسازی دنیا هستیم، چرا ادعا می‌کنیم چون رشد را با توسعه اشتباه گرفته‌ایم. رشد یعنی سرطان، و ما در کشورمان در حال رشدیم نه توسعه.

وی با اشاره به تجربه برگزاری کلاس آموزشی درباره آشنایی با ایدز در یکی از کارگاه‌ها عنوان کرد: ما کشور پولداری هستیم و پول زیادی خرج می‌کنیم اما اقدامات ما اثربخشی لازم را ندارند. مدیران صنعت مدام ارزیابی ریسک می‌کنند و باز حادثه دارند، چرا که درک درستی از مفهوم اثربخشی ندارند. در خصوص حوادث در دنیا اول از همه به فناوری‌ها توجه شد. در قدم بعدی به این نتیجه رسیدند ایمنی باید به فرهنگ تبدیل شود. یادگیری و آموزش در همه جای جهان ۱۱- ۱۲ درصد در ارتقای فرهنگی تاثیر دارد اما میزان در کشور ما در بهترین حالت ۹ درصد موثر است. اگر این آموزش تبدیل به نگرش، بینش و رفتار شود موفقیت‌آمیز خواهد بود. متأسفانه ایمنی در کشور ما تبدیل به فرهنگ نشده و همه رُست آن را می‌گیرند. در حالی که شرکت شل مدیر HSE ندارند و HSE Adviser دارند. به نوعی مدیر کارگاه همان مدیر HSE است.

دکتر ستاره افزود: از شما خواهش‌مندم در هنگام واگذاری یا اجرای کارها به HSE Plan توجه کنید. اگر شما این HSE Plan را در مقام پیمانکار از کارفرما بخواهید چند اتفاق مهم می‌افتد. اول اینکه فرهنگ‌سازی می‌شود. دوم اینکه مسئولیت‌های قانونی که در آینده گریبانگیر شما خواهد شد واگذار کرده‌اید. و سوم اینکه می‌دانید HSE چقدر هزینه خواهد داشت. در واقع HSE باید ۱ تا ۲ درصد هزینه داشته باشد اما در کشور ما این میزان در عمل ۰/۱ تا ۰/۲ است چرا که یک شرکت پیمانکاری بنگاه اقتصادی است و به دنبال این است که از هزینه‌ها بزند و در این میان HSE قربانی می‌شود.

وی با اشاره به اینکه ما ایرانی‌ها مستندسازی ضعیفی داریم، و با ذکر خاطره‌ای که اهمیت HSE را برای شرکت‌های ایتالیایی و اهمیت دادن آنها به نیروی انسانی خود نشان می‌داد، عنوان کرد: باید به مدیریت تغییر توجه کنید.

در HSE Plan که جزئی از مدیریت سیستم HSE هست باید مشخص شود چه کسی، چه کاری را با چه ابزاری باید انجام دهد. مشکل HSE در صنعت عمرانی ما این است که وقتی واحدهای دیگر جلسه دارند و مسئول HSE حاضر می‌شود اعضای آن واحدها تعجب می‌کنند. در حالی که خارجی‌ها معتقدند ایمنی فرایندی است از گهواره تا گور و فردی که مسئول HSE است باید از لحظه عقد قرارداد تا پایان پروژه همراه آن باشد. ایمنی باید جزئی از چرخ دنده کار باشد. وی با اشاره به «بازگشت پیشگیری» گفت: بازگشت پیشگیری یعنی رعایت ایمنی چقدر در صرفه‌جویی پول نقش دارد. بحث ایمنی و بحث سلامت مقابل با مهندسی و اقتصاد نیست بلکه در کنار آن معنا خواهد داشت. باید به مهندسان با زبان مهندسی بگوییم ایمنی چه تاثیری خواهد داشت، و مدیران را به اهمیت این مسئله واقف کنیم.

دکتر نیکوئی به عنوان جانشین دبیر کنفرانس در پایان این پانل‌ها عنوان کرد: متأسفانه در اغلب سطوح شغلی رعایت اصول ایمنی نمی‌شود چرا که فرهنگ‌سازی لازم در این باره صورت نگرفته است. غالباً سوال می‌شود چرا مدیران و کارگران علاقه‌ای به آموزش‌ها نشان نمی‌دهند که من معتقدم چون به ابعاد مختلف آموزش توجه نمی‌شود. اگر توانستیم در طول دوره آموزشی، دانش، مهارت، و شایستگی از لحاظ اخلاق و اجتماع و حرفه در افراد ایجاد کنیم می‌توانیم بگوییم افراد صلاحیت حرفه‌ای دارند و گزینه این مهارت به تنهایی فایده‌ای ندارد. امیدوارم با نگرش یکپارچه به مدیریت آموزش و مدیریت فرهنگ به ایمنی نگاه کنیم.

وی با اشاره به این که سمینار حاضر مکمل بسته آموزشی بود که در اختیار شرکتها قرار داده شده بود، خواهش‌مندم شرکتها نظر خود را درباره این بسته آموزشی به سندیکا منعکس کنند. ما مدیران را در اولویت آموزش گذاشتیم تا آنها به به اهمیت این آموزش‌ها پی ببرند و قدم‌های بعدی را برای آموزش مسئولان ایمنی و پرسنل خود بردارند. وی در پایان با بیان این که این کنفرانس اولین کنفرانس در نوع خود بود و حالت آزمایشی داشت از حضاران خواست تا با نظرات خود آنان را در بهبود کیفیت این دوره‌ها یاری رسانند.

چاره‌ای جز احیای رقابت سالم بین بخش خصوصی نمانده است

گفتگو با مهندس محمود مصطفی‌زاده عضو هیات‌مدیره سندیکا و سردبیر نشریه آبادگران

به سرانجام رسانده‌ایم. یکی از ویژگی‌های مدیریتی در شرکت ناودیس راه آن بوده که از آموزش‌های همزمان و حضور در دوره‌های تخصصی مورد نیاز نه تنها غفلت نکرده‌ایم بلکه بر ضرورت فراگیری آن تأکید و اصرار داشته‌ایم به عنوان مثال در آخرین دوره آموزشی مدیریتی که توسط مؤسسه تحقیق و توسعه با همکاری اساتید داخلی و خارجی برگزار شد (در حد یک فوق لیسانس EMBA) شرکت داشته و با موفقیت دوره را به پایان رساندیم.

شما به عنوان مدیری که در بخش خصوصی و پیمانکاری فعالیت دارید چه برداشتی از موانع پیش رو در عرصه اجرایی و عمرانی دارید؟ این موانع و دشواری‌ها در میان شرکت‌های بزرگ، متوسط و کوچک چه تفاوت‌هایی دارند؟

قبل از پاسخ مستقیم به سؤال شما باید به یک مسئله خاص اشاره کنم که دامن فعالیت‌های بخش خصوصی را گرفته است. برای این منظور لازم است تأکید کنم که در حال حاضر بزرگترین مشکل ما یعنی بخش پیمانکاری حضور شرکت‌های دولتی و

اگر موافقت این گفت و گورا با مروری بر پیشینه‌تان آغاز کنیم و پس از آن به این نکته پردازیم که چگونه تجربه و تخصص‌تان را برای تاسیس و مدیریت امور این شرکت به کار گرفته‌اید؟

بله. برای شروع بحث و پاسخ به این سؤال لازم است که به دوران جوانی خود برگردم یعنی زمانی که پس از فراغت از تحصیل در سال ۱۳۵۵ به اتفاق آقای مهندس جمشید شیخ‌اکبری - که از دوران دبیرستان با هم همکلاس بودیم - شرکت ناودیس راه را در سال ۱۳۶۱ تشکیل دادیم و تا امروز فعالیت آن با حضور اینجانب و مهندس شیخ‌اکبری ادامه دارد. شرکت «ناودیس راه» در رشته راه و ترابری، رتبه پایه یک را از سازمان برنامه و بودجه اخذ نموده و بیشتر فعالیتش در راهسازی، راه‌آهن، آزادراه، فرودگاه و به طور کلی در کارهای زیربنایی بوده است. البته در سایر فعالیت‌های عمرانی به صورت مشترک با سایر همکاران نیز فعالیت‌هایی داریم که آماده‌سازی زیرساخت‌های مربوط به سدسازی از جمله اینهاست. خوشبختانه در طول ۳۵ سالی که از تأسیس شرکت گذشته متوسط هر سال یک پروژه مهم عمرانی را

مهندس محمود مصطفی‌زاده متولد سال ۱۳۳۱ شهر اردبیل و فارغ‌التحصیل رشته مهندسی از دانشکده فنی دانشگاه تبریز است که حدود چهار دهه است در زمره فعالان عمرانی به شمار می‌آید و اکنون از پیشکسوتان این حوزه محسوب می‌شود. شروع فعالیت حرفه‌ای وی در این عرصه به زمانی برمی‌گردد که در سال ۱۳۶۱ با همراهی مهندس جمشید شیخ‌اکبری شرکت «ناودیس راه» را تاسیس کرد. شرکتی که به طور تخصصی در زمینه راهسازی، راه‌آهن و همیاری در سدسازی، فرودگاه و... فعالیت دارد. این شرکت عمری ۳۵ ساله دارد و در همه این سال‌ها بدون توقف فعالیت داشته و اکنون از برندهای صاحب اعتبار این عرصه محسوب می‌شود. در حال حاضر مهندس شیخ‌اکبری مدیرعامل و مهندس مصطفی‌زاده رئیس هیات‌مدیره این شرکت هستند.

مهندس مصطفی‌زاده همچنین در هیات‌مدیره سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران حضور دارد. با توجه به این تجربه و پیشینه عمرانی با وی گفت و گویی انجام داده‌ایم که از نظراتان می‌گذرد.

پیام آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

کمبود سرمایه و تجربه، ضعف نیروی انسانی و تخصص، ضعف مدیریت و... می شود یا عوامل بیرونی مثل رکود، تحریم ها، کمبود نقدینگی و گردش مالی در کشور، مقررات و قوانین دست و پاگیر، کارفرمایان قانون گریز، نبود رقابت واقعی و... مسئله اصلی هستند؟

باید توجه داشت که از دهه های سی و چهل، پیمانکاری در این کشور به صورت جدی شکل گرفته و نیروی انسانی کارآمد و مجرب در حد کارهای موجود تربیت شده اند و تجربه لازم حاصل شده و همانطوری که می دانیم در سال های اخیر پروژه های بزرگی توسط پیمانکاران ایرانی اجرا شده است، ولی متأسفانه از ده - دوازده سال پیش تفکری در دولت حاکم شد که پیمانکار را سرمایه گذار قلمداد کرد که در نتیجه آن تسویه صورت وضعیت ها با تأخیر زیاد مواجه شد و این امر به تدریج شرکت های شاغل در کارهای عمرانی را ضعیف و ضعیف تر کرد. شرکت ها برای اینکه بتوانند امورات روزمره خود را سرو سامان دهند مثلاً برای تامین دستمزد کارکنان و کارگران، تسویه بدهی های ایجاد شده از بابت خرید مصالح، ماشین آلات و سایر هزینه ها اجباراً دست به دامن بانک ها شدند که گرچه در کوتاه مدت مشکلات را برطرف می ساخت اما در میان مدت و بلندمدت بنگاهداری بخش خصوصی در حوزه عمرانی را به دلیل مسائلی که اشاره شد- مثل نبود پروژه عمرانی و استیلای بخش خصولتی بر

آنها سهیم خواهند شد. در حال حاضر نبود مناقصه برای پروژه های بزرگ عمرانی و مشارکت ندادن بخش خصوصی در این فعالیت ها، اصلی ترین مشکل پیمانکاران بخش خصوصی است که اساساً خود را برای اقدامات زیربنایی تجهیز کرده اند.

■ **صرف نظر از مسئله ای که اشاره کردید و محصول سیاست هایی است که از دولت گذشته برجای مانده و هنوز ادامه دارد، آیا اصلی ترین مسائل تان به عنوان فعال بخش خصوصی مربوط به مشکلات داخلی مثل**

متأسفانه از ده - دوازده سال پیش تفکری در دولت حاکم شد که پیمانکار را سرمایه گذار قلمداد کرد که در نتیجه آن تسویه صورت وضعیت ها با تأخیر زیاد مواجه شد و این امر به تدریج شرکت های شاغل در کارهای عمرانی را ضعیف و ضعیف تر کرد.

خصولتی در این عرصه است که تقریباً بیشتر پروژه های عمرانی را قبضه کرده اند. طبق برآورد من، بیشتر شرکت های پیمانکاری خصوصی با ظرفیتی پائین تر از ۳۰ درصد خود فعالیت می کنند و متأسفانه کم نیستند پیمانکارانی که بدون پروژه عمرانی بوده و فعالیتی ندارند. اما در پاسخ به نکته ای که اشاره کردید باید بگویم موانع و دشواری ها در بین شرکت های بزرگ بسیار زیاد است. این دسته از شرکت علاوه بر هزینه های جاری که با آن دست به گریبان هستند، با مسائل دیگر و متنوع تری مثل عدم نفع از سرمایه گذاری سنگین، هزینه های نگهداری از ماشین آلات سنگین، دردسرهای تسهیلات بانکی، مواجه بودن با قوانین و مقررات بی ثبات اجرایی، متاثر شدن از تغییرات گاه به گاه سیاست های مالی و بانکی دولت، تاثیرپذیری از کاهش درآمدهای ارزی دولت و حتی نوع دیپلماسی دولت و در یک کلام وابستگی به شرایط و تنگناهای کشور... مواجه هستند. البته شرکت های کوچک و متوسط نیز مشکلات خود را دارند و بیکاری و کم کاری و سایر مشکلاتی که اشاره کردم آنها را نیز کمتر از شرکت های بزرگ اذیت نمی کند. اما میزان و کیفیت آن با هم فرق های اساسی دارد.

■ **رفع کدام دسته از مشکلات مربوط به رونق بخش خصوصی می تواند شما و شرکت تان را در مسیر موفقیت یاری برساند؟**
از این منظر عمده مشکل ما کمبود نقدینگی و کمبود کار است. ما نیروی انسانی متخصص و کارآمد، ماشین آلات و تجهیزات داریم ولی کار نداریم. کمبود کار از دو مسئله ناشی می شود یکی به ضعف مالی دولت و دیگری به واگذاری فله ای پروژه های موجود به شرکت های دولتی، خصولتی به خصوص قرارگاه خاتم الانبیاء و شرکت های اقماری آن برمی گردد. شوربختانه، دولت و خیلی از کارفرماهای محترم نظیر شهرداری ها و بعضی استانداری ها به صورت کامل پروژه های خود را به شرکت های نظامی و انتظامی واگذار می کنند. در صورتی که اگر مناقصه برگزار کنند رقابت سالمی بین شرکت های خصوصی صورت می گیرد و شرکت های عمرانی بسته به توان و تجهیزشان در انجام

را از بین برده است چرا که اساساً پروژه‌های قابل توجهی وجود ندارد. در موارد معدودی که مناقصه برگزاری می‌شود شرکت‌های بخش خصوصی به دلیل بیکاری و رکود طولانی مدت پیشنهادهای می‌دهند که می‌توانم بگویم در واقع خودزنی است. آنها برای به حرکت درآوردن چرخ متوقف شرکت خود که زیربار بیکاری و نبود پروژه و کارمانده قیمت‌های بسیار پائینی ارائه می‌دهند که در عمل هم خود و هم کارفرما را گرفتار می‌کنند. بنابراین نتیجه می‌گیریم که بخش عمده‌ای از پروژه‌های عمرانی به بخش غیرخصوصی و عموماً بدون مناقصه واگذار می‌شود و در موارد معدود نیز به دلیل خودزنی اجباری و اجتناب‌ناپذیر شرکت‌های بخش خصوصی رقابت سالمی وجود ندارد. جایی که رقابت نباشد در چرخه مصایب آن گرفتار خواهیم ماند. ماحصل این چرخه معیوب آن شده که کارفرمایان پروژه‌های بزرگ را یکجا و مجموعه‌ای به شرکت‌های خصولتی به صورت ترک تشریفات واگذار می‌کنند و علت آن را هم نبود شرکت‌های خصوصی می‌دانند. این اتفاق سبب می‌شود که شرکت‌های بخش خصوصی از جمله ما با ظرفیت‌های بسیار پائینی فعالیت کنیم و مجبوریم برای کارهای اندکی که بین بخش خصوصی مناقصه برگزار می‌شود با قیمت پائین وارد شویم و نهایتاً دود هزینه‌های انجام کار با قیمت‌های پائین به چشم خودمان می‌رود. اینجانب اساساً اعتقاد دارم که به شرکت‌های خصولتی و رانت‌دار نمی‌توان گفت رقابتی بخش خصوصی هستند چرا که اصلاً پیمانکار بخش خصوصی توان ورود به میدان رقابت با آنها را ندارد.

به نظر شما گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی که در سال‌های اخیر به صورت نهادی در آمده است چه دستاوردی داشته، آیا کمکی به بهبود اوضاع داشته است؟

دولت و بخش خصوصی گفت‌وگو و تعاملاتی با هم داشته‌اند و بی‌اثر نبوده و در بعضی مواقع در بهبود وضعیت کسب و کار کمک کرده است ولی دولت تنها بخشی از حاکمیت است به نظر من سایر بخش‌های حاکمیت اعتقادی به بخش خصوصی ندارند. به همین خاطر دولت

فعالیت بخش خصوصی را دچار مضیقه کرده‌اند؟

در جمع‌بندی پاسخ سؤال شما و یافتن شاه کلیدی که بتواند بسترگشای فعالیت‌های مفید و سالم باشد و به مرور محیط و سایر مسائل پیرامونی را به سمت کارآمدی و افزایش بهره‌وری نیروی انسانی و بهبود کیفیت خدمات عمرانی پیش ببرد، سهل و آسان نیست اما از نظر من اگر قرار بریک انتخاب باشد آن مسئله احیای رقابت سالم بین شرکت‌های خصوصی است که متأسفانه چشم‌انداز خوبی حداقل در کوتاه‌مدت در این باره دیده نمی‌شود. در حال حاضر اولاً حضور شرکت‌های دولتی، خصولتی، نظامی و انتظامی کلاً رقابت بین بخش خصوصی

بخش عمده‌ای از پروژه‌های عمرانی به بخش غیرخصوصی و عموماً بدون مناقصه واگذار می‌شود و در موارد معدود نیز به دلیل خودزنی اجباری و اجتناب‌ناپذیر شرکت‌های بخش خصوصی رقابت سالمی وجود ندارد. جایی که رقابت نباشد در چرخه مصایب آن گرفتار خواهیم ماند. ماحصل این چرخه معیوب آن شده که کارفرمایان پروژه‌های بزرگ را یکجا و مجموعه‌ای به شرکت‌های خصولتی به صورت ترک تشریفات واگذار می‌کنند و علت آن را هم نبود شرکت‌های خصوصی می‌دانند

این حوزه - با چالش و دشواری‌های متعددی مواجه ساخت. لذا مشکلات تأمین سرمایه در گردش و رفع کمبود نقدینگی از طریق بانک‌ها، مشکل بازپرداخت وام‌ها با بهره‌های سرسام‌آور قوزی بالای قوز شد. من فکر نمی‌کنم در حرفه پیمانکاری از نظر نیروی انسانی متخصص، ضعف داشته باشیم مگر تکنولوژی‌های جدید که به دلایل متعدد از جمله تحریم‌ها وارد عرصه سازندگی نشده است. البته به رغم این مسائل در زمینه داخلی شرکت‌ها باید بگویم ما مشکلات مدیریتی نیز داریم. بسته به وسعت و دامنه شرکت و روش‌های مدیریتی آنها و اینکه مدیران آن به چه اندازه به مدیریت علمی علاقمند بوده‌اند و دوره‌های علمی مدیریتی را طی کرده‌اند؛ یا علاقمندند به همان روش‌های سنتی مدیریت کنند، ضعف و قوت وجود دارد، ولی به اندازه عوامل بیرونی مؤثر نیستند. از این رو مهمترین مشکلات حرفه، به نظر من مشکلاتی است که از بیرون بر پیمانکاران تحمیل می‌شود. کمبود نقدینگی، رفتار غیرمنصفانه بانک‌ها، بهره‌های بسیار بالا و رکود و تحریم هر کدام در حد و اندازه خود مشکلاتی ایجاد کرده‌اند ولی شاید مقررات و قوانین دست و پاگیر، کارفرمایان قانون‌گریز و استفاده یکطرفه از قوانین موجود از مشکلات اصلی باشند.

آیا در حوزه خود با رقابت‌های ناسالم و هزینه‌های ناشی از قاعده‌مند نبودن واگذاری‌های عمرانی مواجه هستید؟ آیا رقابتی رانندار مثل شرکت‌های خصولتی،

از تلاش‌های خود نتیجه مطلوب نمی‌گیرد. اگر قرار باشد بخش خصوصی جایگاه واقعی خود را پیدا کند باید کل حاکمیت یا نظام به این نتیجه برسد. به نظر اینجانب هنوز این اتفاق نیافتاده است ولی به هر حال در دولت آقای روحانی قدری بهبود در روابط مشاهده می‌شود ولی کمبود نقدینگی که میراث دولت‌های قبلی است، اجازه نمی‌دهد در شرایط کسب و کار بهبود حاصل گردد. البته بوروکراسی حاکم در بدنه دولت را نیز نباید فراموش کرد که خود مانع بزرگی در بهبود شرایط کسب و کار می‌باشد. همین‌طور لازم است به رفتار سازمان‌های مالیاتی و بیمه‌ای و فشارهایی که از طرف آنها به شرکت‌های بخش خصوصی وارد می‌شود، اشاره کنم که آن هم به مشکلات عدیده ما افزوده است.

■ آیا امید دارید که شرایط موجود به سمت شرایط مطلوب تغییر وضعیت دهد؟ الزامات این اتفاق چیست؟

به طور کلی بشر به امید زنده است ما هم همیشه امیدوار بوده و هستیم که وضعیت بهتر شود و شرایط موجود به شرایط مطلوب تغییر وضعیت دهد، ولی الزامات این تغییر وضعیت، رسیدن همه حاکمیت به یک راهبرد مشخص و شفاف است یعنی بپذیرند که تنها راه توسعه، تقویت و حمایت از بخش خصوصی است، بدون توسعه بخش خصوصی امکان رشد و توسعه کشور وجود ندارد. در صد سال گذشته کشورهایی که راه توسعه را پیموده‌اند از همین مسیر بوده و سایر روش‌ها از جمله سرمایه‌داری دولتی با شکست مواجه شده است. بدون حمایت دولت رشد و توسعه بخش خصوصی رؤیایی بیش نیست. بدون بخش خصوصی کارآمد توسعه کشور امکان‌پذیر نیست.

■ شما به عنوان عضو سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران چه نگاهی به فعالیت این نهاد دارید؟ توقعاتتان چیست، آیا ظرفیت‌هایی وجود دارد که بتوان آنها را برای موفقیت بیشتر سندیکا فعال ساخت؟ من به عنوان عضو هیأت‌مدیره سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران شاهد کم‌هیأت‌مدیره و کارکنان آن تمام تلاش خود را صرف می‌کنند که در حرفه پیمانکاری

گشایشی ایجاد شود مرتباً با مقامات مسئول و مؤثر به صورت مکاتبه یا ملاقات‌های حضوری در ارتباطند. با اتاق بازرگانی به عنوان پارلمان بخش خصوصی ارتباط تنگاتنگی دارند مرتباً سمینارهای آموزشی و روشنگری برگزار می‌شود. فکر می‌کنم از بیشتر ظرفیت‌های موجود استفاده می‌شود. کمیته‌های تخصصی هر هفته جلسه دارند و دیدگاه‌های لازم را به مقامات مسئول از امور فنی گرفته تا بیمه و مالیات می‌دهند ولی متأسفانه به دلیل ساختار موجود دولت و بوروکراسی حاکم بر آن موفقیت زیادی حاصل نمی‌شود. شاید در این شرایط واقعاً بیشتر از این نتوان کاری کرد. چرا که لازمه موفقیت بیشتر منوط به تحول اساسی در دیدگاه بخش دولتی و یا بهتر بگویم حاکمیتی نسبت به تشکلهای خصوصی است. در مجموع می‌توانم بگویم با بضاعت موجود دستاوردهای حاصل شده به خصوص در رابطه با مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر درآمد و سازمان تأمین اجتماعی جلسات منظمی بوده که بعضاً به نتایج بهتری منجر شده قابل توجه و تامل است.

■ با توجه به اینکه سردبیر ماهنامه پیام آبادگران هستید، رویکرد این ماهنامه در تشریح و بیان مسائل و مشکلات مبتلابه شرکت‌های عضو و مسائلی که گفتید چیست و آیا به خواسته مورد انتظار رسیده‌اید؟ خط‌مشی پیام آبادگران توسط شورای

سیاست‌گذاری و مدیر مسئول تعیین می‌گردد و کمیسیون انتشارات با ریاست جناب آقای مهندس ورزنده هر هفته تشکیل جلسه می‌دهد که بنده هم در آنجا حضور دارم. مطالب رسیده از کمیسیون‌ها و سایر اعضا و شرکت‌های عضو بررسی و نسبت به چاپ یا عدم چاپ تصمیم‌گیری می‌گردد. ما تلاش می‌کنیم مطالب مربوط به با صنف راه و ساختمان را با مشارکت اقتصاددانان و صاحب‌نظران بزرگ اقتصادی مقیم ایران یا خارج از کشور - که بعضاً ارتباط تنگاتنگ با اعضای صنف دارند- پس از تأیید کمیسیون انتشارات منتشر کنیم. همچنین با توجه به موضوعات روز، سرمقاله تحریر و در مقدمه مجله چاپ می‌شود.

از سمینارهای آموزشی و تحلیلی که در ارتباط با صنف هستند و در جاهای مختلف تشکیل می‌گردند، ضمن حضور فعال مطالب مرتبط با صنف تهیه و چاپ می‌کنیم. از اعضا علاقمند در رابطه با مطالب مجله نظرسنجی می‌کنیم و در هر مجله نظرات تعدادی از اعضا را به صورت مقاله و مصاحبه منتشر می‌کنیم. ضمناً باید یادآوری کنم کمیسیون انتشارات تمام تلاش خود را مبذول می‌نماید که مجله به موقع و با مطالب جدید و مرتبط با صنف منتشر شود. در این رابطه به عنوان سردبیر از همه دوستانم در کمیسیون انتشارات و همکارانم در هیأت تحریریه و کارکنان بخش انتشارات و دبیرخانه سندیکا تشکر و قدردانی می‌کنم که واقعا برای مفید و مؤثر بودن مجله وزین آبادگران تلاش می‌کنند.

الزام‌های تدوین بودجه با ارز تک‌نرخي

دستیابی به هدف حذف کسری تراز عملیاتی بودجه تبدیل شود.

تحقق این هدف، دو الزام جدی را برای بودجه سال ۱۳۹۶ دیکته می‌کند. اول، دستگاههای اجرائی باید تلاش حداکثری برای افزایش بهره‌وری و صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی، در راستای اجرای بند ۱۶ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی داشته باشند. دوم، در راستای اجرای بند ۱۷ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، تمام دستگاههای اجرائی باید برای افزایش درآمدهای پایدار بودجه عمومی در حیطه وظایف خود چاره‌اندیشی نموده و در صورت لزوم، پیشنهادهای خود را به سازمان برنامه و بودجه ارائه نمایند.

از آنجا که چشم‌انداز میان‌مدت قیمت‌های جهانی نفت به گونه‌ای است که انتظار نباید داشت که درآمدهای نفتی کشور در سال‌های آینده افزایش چشمگیری پیدا کند، لذا اصلاحات بنیادی و عمیق در ساختار منابع و مصارف دولت یک الزام‌گیرناپذیر است که باید از بودجه سال ۱۳۹۶ آغاز شود.

از آنجا که کسری منابع بودجه و تامین آن از طریق بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، عامل اصلی ایجاد تورم دورقمی و مزمن در اقتصاد ایران طی دهه‌های اخیر بوده است، حفظ دستاورد تورم تک‌رقمی که در سال ۱۳۹۵ حاصل شد، نیازمند انضباط مالی و پولی در سال جاری و استمرار آن در سال ۱۳۹۶ است. در راستای تحقق این هدف مهم، بودجه سال ۱۳۹۶ باید بدون وابستگی مستقیم یا غیرمستقیم به منابع بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تنظیم شود.

کشور نمایان سازد؛ به گونه‌ای که از ابتدای سال تا به امروز، شاهد روند افزایش تولید در بخش‌های مختلف اقتصاد کشور هستیم و این نویدبخش رشد بالای اقتصادی در سال جاری است. به علاوه، در کنار تحرک کسب و کار و تولید از ابتدای سال، در بهار امسال تورم تک‌رقمی تحقق یافت که این خود دستاوردی بزرگ محسوب می‌شود. بر این اساس، رسالت بودجه دولت در سال ۱۳۹۶، حفظ ثبات اقتصادی کشور و تثبیت دستاورد کاهش تورم، در کنار کمک به شتاب‌گیری روند روبه‌رشد تولید ملی و افزایش نرخ رشد اقتصادی در جهت تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم توسعه است. با توجه به شرایط اقتصادی کشور و چشم‌انداز سال آینده، جهت‌گیری‌های اصلی بودجه سال ۱۳۹۶ که لازم است در تنظیم لایحه بودجه مورد توجه دقیق دستگاه‌های اجرائی، به ویژه سازمان برنامه و بودجه، قرار گیرد به شرح زیر است:

۱. کاهش کسری تراز عملیاتی بودجه

افت شدید قیمت نفت در سال ۱۳۹۴، دولت را با شرایط ویژه‌ای از جهت تامین منابع مواجه ساخت، به گونه‌ای که درآمدهای حقیقی نفت در بودجه سال ۱۳۹۴ پایین‌ترین میزان درآمد نفتی در بودجه از ابتدای دهه هشتاد بود. افزایش تولید و صادرات نفت در پسابرجام، اگرچه از شدت اثر کاهش قیمت نفت کاسته است، اما همچنان بودجه را از جهت تامین منابع در تنگنا قرار داده است. با این حال، در صورتی که تدابیر لازم در دستگاه‌های ذیربط اندیشیده شود، این تهدید می‌تواند به یک فرصت تاریخی برای کاهش وابستگی بودجه به نفت و حرکت در جهت

در سیاست‌های بودجه سال ۹۶ کل کشور دولت مکلف شده تا تدوین بودجه را بر اساس نرخ ارز واحد تدوین کند؛ ضمن اینکه حفظ ثبات اقتصادی کشور و تثبیت دستاوردهای کاهش تورم، رسالت‌های این بودجه است. به گزارش مهر حسن روحانی، رئیس‌جمهور بخشنامه بودجه سال ۹۶ را به تمامی دستگاه‌های اجرائی کشور ابلاغ کرد. در متن بخشنامه بودجه سال ۹۶ کل کشور آمده است:

اقتصاد کشور، شرایط بسیار دشواری را در سال ۱۳۹۴ پشت سر گذاشت. شوک شدید و بی‌سابقه قیمت نفت که منجر به کاهش بیش از ۴۰ درصدی درآمدهای نفتی کشور نسبت به سال ۱۳۹۳ شد، در کنار مشکلات ناشی از تحریم، عدم اطمینان‌های مرتبط با مذاکرات هسته‌ای و عدم قطعیت‌های دوره توافق تا اجرای برجام، سبب شد تا مدیریت اقتصاد کشور در سال ۱۳۹۴ بسیار دشوار و پیچیده باشد.

با این حال، به دلیل اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، تدابیر اتخاذ شده از سوی دولت و همراهی و صبوری مردم شریف ایران، این تکانه بزرگ نفتی که بزرگتر از شوک سال ۱۳۹۱ بود، نتوانست آسیبی به ثبات اقتصادی کشور وارد نماید و روند کاهنده نرخ تورم به طور مستمر در این سال تداوم پیدا کرد. در کنار این دستاورد، اثرات منفی تکانه کاهش قیمت نفت بر رشد اقتصادی کشور نیز تا حد زیادی کنترل شد.

مدیریت موفق اقتصاد کشور در مواجهه با این شوک بزرگ و حفظ ثبات اقتصاد کلان، این امکان را فراهم کرد تا اجرای برجام بتواند از ابتدای سال ۱۳۹۵ به تدریج اثر خود را بر بخش واقعی اقتصاد

با توجه به اینکه نسبت کسری تراز عملیاتی بودجه به تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۴ معادل ۵ درصد بوده است، بودجه سال ۱۳۹۶ باید به گونه‌ای تنظیم شود که این نسبت از ۴ درصد تجاوز نکند. علاوه بر این، میزان منابع و مصارف نقدی بودجه باید از منابع و مصارف تعهدی تفکیک شده و تراز بودجه در هر دو سطح نقدی و تعهدی برقرار باشد. سازمان برنامه و بودجه موظف به برنامه‌ریزی برای تحقق این هدف می‌باشد.

۲. استمرار برنامه تجدید ساختار و توسعه بازار بدهی‌های دولت
دولت به منظور کاهش وابستگی به منابع نظام بانکی در تامین منابع مالی مورد نیاز خود، از سال ۱۳۹۳ ابزار تامین مالی از طریق بازار بدهی را فعال کرد. توسعه این ابزار شفافیت بیشتر عملیات مالی و کاهش فشار دولت بر منابع نظام بانکی را به همراه خواهد داشت.

همچنین در سال ۱۳۹۵، دولت در قالب اصلاحیه قانون بودجه سال ۱۳۹۵ در جهت تجدید ساختار و بازسازی برای بدهی دولت به بانک‌ها گام نخست را برداشته است. در سال ۱۳۹۶، باید گام‌های بعدی برای تجدید ساختار مابقی بدهی دولت به بانک‌ها و سایر تعهدات دولت با اولویت بازنشستگان و صندوق‌های بازنشستگی برداشته شود. سازمان برنامه و بودجه موظف است در تنظیم بودجه سال ۱۳۹۶ به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید تا اوراق بهادار دولتی در بازار سرمایه بدون ریسک ارزیابی شوند. به این منظور، بودجه سال ۱۳۹۶ باید حاوی برنامه‌ای شفاف و مشخص برای مدیریت بدهی‌های دولت باشد و منابع مورد نیاز برای پرداخت سود و اصل تمامی تعهدات دولت که در سال ۱۳۹۶ سررسید خواهند شد، به صورت کاملاً شفاف در بودجه درج شود.

۳. تدوین بودجه بر مبنای نرخ ارز واحد
بر اساس برنامه دولت برای یکسان سازی نرخ ارز در سال ۱۳۹۵، بودجه سال ۱۳۹۶ باید بر مبنای نرخ ارز واحد تدوین شود. به این منظور، لازم است نرخ ارز در سال آتی به گونه‌ای مدیریت شود که ضمن حفظ ثبات اقتصادی، رقابت پذیری بنگاه‌های داخلی در بازارهای داخلی و خارجی حفظ و تقویت شود.

۴. بهره‌برداری اهرمی از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و جلب مشارکت بخش خصوصی
تحقق اهداف رشد اقتصادی، در سال‌های پیش رو در گرو حجم قابل توجه سرمایه‌گذاری در کشور طی سال‌های آینده است. با توجه به محدودیت منابع بودجه در سال ۱۳۹۵ و پیش‌بینی سطح درآمدها در سال ۱۳۹۶، منابع در اختیار برای تامین اعتبارات مورد نیاز طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای محدود خواهد بود. با این وصف، شیوه سنتی بهره‌برداری از اعتبارات عمرانی قادر به پاسخگویی به نیازهای سرمایه‌گذاری کشور نخواهد بود. بنابراین، سازمان برنامه و بودجه موظف است با هدف بهره‌برداری اهرمی از منابع کمیاب بودجه عمومی، به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که اولاً، طرح‌های نیمه‌تمام که دارای توجیه اقتصادی هستند به بخش خصوصی واگذار شود، ثانیاً کلیه طرح‌هایی که امکان جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را در قالب مشارکت با بخش دولتی دارند در چارچوب‌های قراردادی مشخص فعال شوند. لذا، سازمان برنامه و بودجه موظف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ را به گونه‌ای تنظیم نماید که حداقل به میزان منابع اعتبارات عمرانی دولت از منابع بخش خصوصی برای تکمیل طرح‌های نیمه تمام بهره‌برداری شود.

۵- استفاده از ظرفیت‌های ایجاد شده در پسا برجام
با اجرایی شدن برجام و امکان بهره‌برداری بیشتر از فرصت‌های بین‌المللی، اقتصاد کشور وارد دوره جدیدی شده است. در شرایط جدید امکان استفاده هر چه بیشتر از فرصت‌های موجود در اقتصاد جهانی در حوزه بازار، فناوری و سرمایه به وجود آمده است. بودجه کشور در سال ۱۳۹۶ باید به گونه‌ای تنظیم شود که موانع بهره‌برداری بخش خصوصی از فرصت‌های پسا برجام به سرعت رفت شده و بخش دولتی نیز در حوزه‌های حاکمیتی و حوزه‌هایی که امکان حضور بخش خصوصی وجود ندارد، استفاده بهینه‌ای از این فرصت‌ها به عمل آورد. تشویق و توسعه پرشتاب صادرات غیرنفتی و تولید صادرات گرا، سرمایه‌گذاری مشترک در طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی و استفاده از ظرفیت‌های بین‌المللی برای حل مشکلات زیست محیطی و آب و تامین مالی پروژه‌های دارای توجیه اقتصادی از منابع خارجی از جمله محورهایی است که باید در بودجه سال ۱۳۹۶ مدنظر قرار گیرد.

۶- حفظ و گسترش سطح خدمات عمومی
یکی دیگر از اولویت‌های مهم بودجه سال آینده، گسترش و بهبود کیفیت ارائه خدمات عمومی دولت به ویژه در حوزه‌های آموزش، بهداشت و درمان و دفاع و امنیت است. لذا ضروری است تا دستگاه‌های ذیربط، افزایش کارایی در زمینه ارائه خدمات را مدنظر قرار دهند؛ در این زمینه بر حفظ دستاوردهای دولت در زمینه ارائه خدمات بهداشتی و درمانی تاکید می‌گردد. به علاوه، توزیع مخارج بهداشت، درمان و آموزش در سطح کشور باید با اولویت مناطق محروم صورت پذیرد.

اخبار صنعت ساختمان

۳۲۵ کیلومتر تونل برون شهری داریم

دست ساخت قرار گرفته و برای تسهیل تردد در این قطعه به صورت رفت و برگشت با یک تونل امدادی طراحی شده است.

شهرسازی با جذب فاینانس‌های مالی به روش‌های مختلف بخش زیادی از محدودیت تامین منابع مالی پروژه‌ها را برطرف کنیم. معاون وزیر راه و شهرسازی ساخت سدها و تونل‌های کشور با کمترین آسیب به محیط زیست را از مهمترین اقدام‌های دولت دانست و گفت: در ساخت سد و تونل همه سعی و تلاش ما این است که محیط زیست کمترین آسیب را ببیند و تاکنون در این زمینه دستاوردهای شایان توجهی داشته‌ایم. اکنون بزرگ‌ترین تونل کشور به طول ۶ هزار و ۵۰۰ متر در قطعه دوم آزادراه تهران- شمال در

معاون وزیر راه و شهرسازی گفت: ۷۶۳ دهنه تونل برون شهری به طول ۳۲۵ کیلومتر در کشور بهره‌برداری شده، در حالی که ۲۳۴ مورد دیگر به طول ۲۲۱ کیلومتر در دست ساخت و مطالعه ۱۱۶ دهنه تونل به طول ۳۳۸ کیلومتر در حال انجام است. به گزارش شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور، «علی نورزاد» بررسی روش‌های تامین منابع مالی پروژه‌ها را نیز بسیار مهم دانست و عنوان کرد: در دولت تدبیر و امید با شیوه‌های ویژه به خصوص در یک سال گذشته توانستیم در وزارت راه و

راهکار حل چالش‌های اقتصادی

حسین پیرمؤذن؛ عضو هیات‌رئیسه اتاق بازرگانی ایران

گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد که تا چه اندازه در بخش‌های مولدی مانند صنعت، خدمات، کشاورزی و نفت رشد منفی داشته‌ایم و حال که کشور در تلاش است در مسیر درست مناسبات بین‌المللی قرار گیرد، سعی کنیم با کشورهای بزرگ صنعتی هماهنگ شده تا علاوه بر استفاده از تکنولوژی‌های آنها به بهبود ساختارهای صنعتی کمک کرده و شرایطی را فراهم کنیم که از حداکثر توان بخش خصوصی استفاده کنیم.

هر کشوری برای رشد و توسعه اقتصادی و پیشبرد اهداف و برنامه‌های خود دست به یک سری اقدامات کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت می‌زند و در این راستا سعی می‌کند ضمن اولویت‌بندی برنامه‌ها، اقدامات موثری را برای حل آنها انجام دهد. به‌طور قطع و یقین همه مشکلات کشور از جنس بیرونی نیست و بسیاری از این مشکلات در داخل بنگاه‌ها، صنعت و کشور به‌وجود آمده، رشد کرده و نهادینه شده است و دولت و بخش خصوصی باید بر اساس وظایف ذاتی خود و با هماهنگی هم نسبت به رفع آنها اقدام کنند. دولت باید به وظایف ذاتی خود از جمله بسترسازی، برطرف کردن قوانین مخل کسب‌وکار، ثبات اقتصادی و سیاسی پرداخته و بخش خصوصی هم باید با تاکید بر بهره‌وری، رقابت‌پذیری و مزیت‌های نسبی و رقابتی از بسترسازی‌های دولت در عرصه‌های اقتصادی حداکثر استفاده را ببرد.

اخیراً مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی تحت عنوان «تحلیل بخش واقعی اقتصاد» به عملکرد بخش‌های مختلف اقتصادی در سال ۹۵ پرداخته و سه چالش اصلی و فوری مؤثر بر عملکرد بخش واقعی اقتصاد کشور در سال ۱۳۹۴ را کمبود تقاضای مؤثر، وضعیت بگرنج سیستم بانکی و نرخ‌های بالای سود و کاهش درآمدهای نفتی بیان کرده است. آنچه مشخص است این سه چالش بسیار به هم پیوسته است و نمی‌توان از تقاضای بالا صحبت کرد در حالی که قدرت خرید مردم پایین آمده و از منظر بنگاه هم نبود سرمایه در گردش موجب

انتخاب هیأت مدیره انجمن صادرکنندگان خدمات مهندسی ایران

مجمع عمومی عادی سالیانه بطور فوق‌العاده انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی ایران در روز دوشنبه ۱۲ مهر ۹۵ با حضور اعضای انجمن و نمایندگان وزارت کار و اتاق بازرگانی ایران برگزار شد.

در این جلسه ابتدا محمدرضا انصاری رئیس هیات مدیره انجمن سخنرانی کردند و پس از آن با نظراعضا، **منوچهر ملکینانی فرد به عنوان رئیس جلسه**، **ایرج عمرانی و حسن مهدی** به عنوان ناظر جلسه و غروی نیز به عنوان منشی جلسه انتخاب شدند. جلسه کار خود را با ارائه گزارش هیات مدیره و بازرس انجمن ادامه داد و پس از آن رای گیری جهت انتخاب هیات مدیره و بازرسان صورت پذیرفت.

طبق آمارهای منتشره از مجموع ۲۵۰ عضو انجمن صادرات خدمات فنی و مهندسی ایران تعداد ۱۸۹ نفر در رای دهی شرکت کردند و انصاری، چوبدار، امیرزاده، رضایی، ابوطالبی، ابریشمی، مسعودی، گلابتونچی و کدخدایی به عنوان اعضای اصلی هیأت مدیره از لیست آزاد و صالحی، مهدیار نیز به عنوان اعضای علی‌البدل انجمن انتخاب شدند. همچنین مفتخر، بدیع، منوچهری و مسگریور نیز به عنوان اعضای اصلی از معرفی شدگان تشکل‌های مؤسس انجمن انتخاب شدند.

اعضای اصلی منتخب از لیست معرفی شدگان تشکل‌های مؤسس

انجمن بدین شرح است:

فرامرز مفتخر با ۱۵۵ رای

محمد حسن بدیع با ۱۵۱ رای

فرزام منوچهری با ۱۴۰ رای

اسماعیل مسگریور طوسی با ۱۰۹ رای

اعضای اصلی منتخب از لیست آزاد داوطلبین:

محمد رضا انصاری با ۱۴۷ رای

قباد چوبدار با ۱۴۷ رای

محمد امیرزاده با ۱۱۳ رای

پرویز رضایی با ۱۱۳ رای

محمد ابوطالبی با ۱۰۴ رای

مجید ابریشمی با ۱۰۲ رای

ساعد مسعودی با ۸۷ رای

ایرج گلابتونچی با ۷۴ رای

علیرضا کدخدایی با ۷۳ رای

اعضای علی‌البدل منتخب:

بهمن صالحی با ۷۳ رای

فرزین مهدیار با ۶۸ رای

توضیح اینکه طبق نظر نماینده وزارت کار رتبه افراد دارای رای یکسان، با قرعه‌کشی حضوری تعیین گردید و علیرضا کدخدایی نسبت به بهمن صالحی و فرزین مهدیار نسبت به بیژن سعیدآبادی از همین طریق رتبه بالاتر را به دست آوردند.

جعفر سبوخی به عنوان **بازرس اصلی و رضا آدابی** به عنوان **بازرس علی‌البدل** انتخاب شدند.

پیام‌آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

تورم نقطه به نقطه سندیت ندارد

دکتر محمود جام ساز - کارشناس اقتصادی

در این میان لازم به ذکر است که هم اکنون بسیاری از فعالیت‌های صنعتی کشور در اختیار دولت و مؤسسات شبه دولتی است. براساس اظهارات وزیر اقتصاد هم اکنون ۱۳ درصد از خصوصی‌سازی‌های صورت گرفته طی سال‌های اخیر واقعی بوده و این در حالیست که ما بقی اقدامات صورت گرفته در این زمینه واگذاری شرکت‌های دولتی به شبه دولتی بوده است. بنابراین تأثیر اقدامات صورت گرفته در زمینه افزایش نرخ رشد اقتصادی در زندگی مردم نا محسوس است. ما در حالی طی سال گذشته نرخ رشد مثبت یک درصدی را در اقتصاد ایران تجربه کردیم که این میزان رشد نامتوازن بوده واقعیت هم این است که اقتصاد ما در رکود عمیقی گرفتار است و خروج از آن به راحتی امکان پذیر نیست.

در نهایت این که به رغم اعلام مسئولان مبنی بر ایجاد رشد اقتصادی در بخش صنعت این موضوع در زندگی مردم و کاهش بار مشکلات آن‌ها تأثیری نگذاشته است. در این میان دولت تلاش می‌کند تا با کاهش نرخ سود سپرده‌های بانکی رونق را به بخش تولید بازگرداند. هدف اصلی دولت در کاهش نرخ سود سپرده‌های بانکی این بود تا با کاهش میزان سود سپرده‌های بانکی تا اعتبارات با هزینه‌های کمتری در اختیار تولید کنندگان قرار بگیرد اما این اقدام نه تنها تأثیری در رونق تولید کشور نداشته است بلکه موجب خروج منابع بانکی از بانک‌های کشور شده است.

بانک مرکزی به تازگی نرخ تورم نقطه به نقطه شهریورماه را در مقایسه با ماه مشابه سال قبل از آن ۶/۷ درصد گزارش داد این در حالیست که در تحلیل‌های اقتصادی تورم نقطه به نقطه اصولاً جایگاهی ندارد. مهم‌ترین معیار بررسی نرخ تورم محاسبه سالیانه آن است. نرخ تورم سالیانه هم حاصل میانگین بیش از ۴۰۰ قلم کالا در سبد مصرفی خانوار است هرچند که بسیاری از این کالاها هم اکنون در سبد مصرفی خانوار جایگاهی ندارد. به عبارت دیگر آنچه که در حال حاضر در سبد مصرفی وجود دارد مصارف روزانه است.

در این میان دولت در حالی ادعا می‌کند که نرخ تورم به زیر ۱۰ درصد تنزل یافته است که این کاهش تأثیری در سبد مصرفی درآمد خانوارها در کشور نداشته و ندارد. این بدان معناست که کاهش تک بعدی نرخ تورم تأثیری در بهبود وضعیت سبد معیشتی مردم به وجود نیآورده است و به دلیل عدم توزیع نقدینگی و ناتوانی دولت در هدایت بخشی از نقدینگی به سمت تولید و ایجاد اشتغال مردم تأثیر برنامه‌های اقتصادی را در نرخ تورم تک رقمی احساس نمی‌کنند. شرایط اقتصادی کشور هم به گونه‌ای است که فاصله بین فقیر و غنی روز به روز بیشتر شده این در حالیست که فعالیت واحدهای تولیدی کوچک و متوسط در کشور به دلیل عدم تنخواه گردان و ناتوانی بانک‌ها در ارائه تسهیلات به این واحدها در کشور متوقف شده است.

کاهش تولید و کاهش تقاضاهای کالاهای نیم ساخته و صنعتی می‌شود. دولت، سال‌ها است که از کاهش نرخ سود بانکی صحبت می‌کند، اما متأسفانه بانک‌ها در یک کار تیمی هماهنگ نرخ‌ها را مصوب و موجبات ورشکستگی صنایع را به سبب نرخ بالای تسهیلات و جریمه‌های دیرکرد فراهم می‌آورند. اگرچه کاهش چشمگیر درآمدهای نفتی و به تبع آن ذخایر ارزی کشور مشکلاتی را برای کشور فراهم آورده است، اما دولت می‌توانست با هماهنگی بخش خصوصی و دفاع از حقوق این بخش مولد و کارآ با همین درآمدهای اندک ارزی هم کارهای بهتری انجام دهد. در کشوری که ذخایر محدود ارزی دارد این همه قاچاق به چه معناست؟ مدیریت واردات که دولت سال‌ها است به دنبال آن است، چگونه و در چه سمت و سویی در حال حرکت است؟ چنانچه به شرکای تجاری و کالاهای تجاری کشور طی چند سال اخیر نظری بیندازیم، درمی‌یابیم که جایگاه کشورهایی مثل آلمان، ایتالیا و ژاپن در رتبه‌بندی شرکای تجاری ما کاهش یافته و کشورهایی مانند چین و امارات رشد فزاینده‌ای داشته و از آن بدتر در ترکیب کالاها از کالاهای سرمایه‌ای بیشتر به سمت کالاهای مصرفی سوق داده شده است. گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد که تا چه اندازه در بخش‌های مولدی مانند صنعت، خدمات، کشاورزی و نفت رشد منفی داشته‌ایم و حال که کشور در تلاش است در مسیر درست مناسبات بین‌المللی قرار گیرد، سعی کنیم با کشورهای بزرگ صنعتی هماهنگ شده تا علاوه بر استفاده از تکنولوژی‌های آنها به بهبود ساختارهای صنعتی کمک کرده و شرایطی را فراهم کنیم که از حداکثر توان بخش خصوصی استفاده کنیم. در این راستا دولت هم به جای بنگاهداری به بهبود شرایط بانکی، رفع تعارضات و قوانین مخل کسب و کار بپردازد و شرایطی را فراهم کند که بنگاهداری ایرانی با شرایط برابر با رقبای خارجی به تولید رقابتی پرداخته و زمینه بهبود شرایط کشور را در بعد صنعتی و تجاری فراهم کند.

منبع: دنیای اقتصاد

اشاره:

پیرو پیگیری های سندیکا مینی بر تسهیل شرایط بهره‌مندی از تسهیلات و دریافت ضمانت‌نامه‌ها و رفع مشکل عدم صدور ضمانت‌نامه در "سامانه پسام" به دلیل وجود چک برگشتی تصویر نامه بانک مرکزی به شماره ۹۵/۸۲۸۶۰ مورخ ۹۵/۰۳/۱۷ در پاسخ به نامه سندیکا و نامه شماره ۶۰/۱۳۲۰۹۹ مورخ ۹۵/۰۶/۰۹ و بخشنامه مدیریت کل اعتبارات به شماره ۹۵/۵۳۲۲۸ مورخ ۹۵/۰۲/۲۱ و تصویب‌نامه هیأت وزیران به شماره ۱۸۵۴۶/ت ۵۳۰۹۷ مورخ ۹۵/۰۲/۱۹ جهت استحضار و استفاده از شرایط جدید اعلام می‌گردد.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت

شماره: ۶۰/۱۳۲۰۹۹
تاریخ: ۱۳۹۵/۰۶/۰۹
پیوست: ۵

رؤسای محترم سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت ۴۱ استان و جنوب کرمان

موضوع: تمدید تعلیق ممنوعیت صدور ضمانت‌نامه برای بنگاههای اقتصادی دارای بدهی غیرجاری

با سلام و احترام:

با عنایت به هماهنگی‌های بعمل آمده با بانک مرکزی در خصوص درخواست تمدید تعلیق ممنوعیت صدور ضمانت‌نامه برای بنگاههای اقتصادی دارای بدهی غیرجاری به پیوست تصویر نامه شماره ۹۵/۵۳۲۲۸ مورخ ۹۵/۰۲/۲۱ منضم به نامه شماره ۹۵/۱۶۳۸۳۱ مورخ ۹۵/۰۵/۲۵ بانک مرکزی به انضمام تصویب‌نامه شماره ۱۸۵۴۹/ت ۵۳۰۹۷ مورخ ۹۵/۰۲/۱۹ هیأت وزیران ارسال می‌گردد. با توجه به نامه‌های مذکور از آنجا که ممنوعیت‌ها و محدودیت‌ها در زمینه اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات از جمله صدور ضمانت‌نامه بانکی ریالی برای بنگاههای کوچک و متوسط دارای بدهی غیرجاری و سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده، تا اطلاع ثانوی مرتفع گردیده است. لذا خواهشمند است دستور فرمایید اطلاع‌رسانی لازم به ذینفعان و تشکل‌های موضوعی معمول گردد. ۱۳۹۵/۰۶/۰۹

محمد رضا کلامی
مدیر کل
دفتر امور اقتصادی و سیاست‌های تجاری

مدیریت کل اعتبارات

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
بلندترین

"اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل"

شماره: ۹۵/۵۳۲۲۸
تاریخ: ۱۳۹۵/۰۲/۲۱
پوست: دارد

کلیه مدیران عامل محترم بانک های دولتی و غیردولتی و موسسات اعتباری

باسلام!

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۵/۲۷۵۷۷ مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۱ موضوع ابلاغ «دستورالعمل تامین مالی بنگاه های کوچک و متوسط» به استحضار می رساند به موجب مصوبه شماره ۵۳۰۹۷/ت/۱۸۵۴۹ مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۹ هیئت محترم وزیران (تصویر پیوست) شرکتها و واحدهای کوچک و متوسط تولیدی صنعتی، کشاورزی و خدماتی از شمول تصویب نامه شماره ۳۹۳۹۹/ت مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶ (تصویر پیوست)، بندهای (۳) و (۴) جزء (ب) تصمیم نامه شماره ۵۰۵۸۲/۸۴۵۷۰ مورخ ۱۳۹۳/۷/۲۶ (تصویر پیوست) و نیز شرط نداشتن بدهی غیرجاری و چک برگشتی به منظور بهره مندی از تسهیلات و تعهدات مستثنی می باشند.

بر این اساس ماده (۳) دستورالعمل مورد اشاره به شرح ذیل اصلاح می گردد:

ماده ۳- بنگاه های مشمول این دستورالعمل از شرایط نداشتن بدهی غیرجاری، چک برگشتی، رعایت نسبت مالکانه و مفاد «آئین نامه رعایت شاخص های مالی در اعطای تسهیلات سرمایه در گردش به اشخاص حقیقی و حقوقی توسط بانک های دولتی» به منظور بهره مندی از تسهیلات و تعهدات مستثنی می باشند.

تبصره: موسسه اعتباری می تواند بدهی غیرجاری کمتر از ۱۰ میلیارد ریال بنگاه های مشمول این دستورالعمل را به مدت یکسال امهال نماید.

بر این اساس مقتضی است دستور فرمایید مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی ربط ابلاغ تا ضمن مشارکت جدی در اجرای دستورالعمل مذکور بسترهای خارج نمودن بنگاه های کوچک و متوسط از رکود و استفاده از ظرفیتهای تولیدی فراهم گردد. ۲۸۱۸۰۶۰/د

مدیریت کل اعتبارات

اداره اعتبارات

سیدعلی اسغرمیر محمدصادقی ۲۲۱۵-۰۴
محمد رضا قربانی ۲۸۱۶

تهران - پلاک ۱۷۸ - جنبه ۱، ۲۲۱۵۱

کد پستی: ۱۱۱۱-۳۵۲۵۰۰، کد ملی: ۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱، وبسایت رسمی: www.cbi.ir

شماره ۱۸۵۴۹ / ت ۵۳۰۹۷ هـ

تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۹

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب امر هیات وزیران

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت امور اقتصادی و دارایی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۵/۲/۱۵ به پیشنهاد شماره ۹۵/۳۴۱۰۳ مورخ ۱۳۹۵/۲/۷ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در راستای اجرای کامل سیاست‌های دولت برای خروج غیرتورمی از رکود، تصویب کرد:

- ۱- شرکت‌ها و واحدهای کوچک و متوسط تولیدی صنعتی، کشاورزی و خدماتی به منظور بهره‌مندی از تسهیلات و تعهدات از شمول تصویب‌نامه شماره ۲۱۱۸۴۹/ت ۳۹۳۹۹ هـ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶، بندهای (۳) و (۴) جزء (ج) تطبیق‌نامه شماره ۵۰۵۸۲/۸۴۵۷۰ مورخ ۱۳۹۳/۷/۲۶ و نیز شرط عدم بدهی غیر جاری و چک برگشتی مستثنی می‌باشند.
- ۲- منظور از شرکت و واحدهای کوچک و متوسط مذکور در بند (۱) این تصویب‌نامه، به ترتیب بنگاه‌های اقتصادی دارای تعداد کارکنان کمتر از (۵۰) نفر و بنگاه‌های اقتصادی دارای تعداد کارکنان بین (۵۰) تا (۱۰۰) نفر می‌باشد.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس جمهور

پیام‌آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۹۵/۲۷۵۷۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۲/۰۱

پیوست: دارد

بسمه تعالی

کلیه مدیران عامل محترم بانکهای دولتی، غیر دولتی و قرض الحسنه، مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر و عسکریه

و شرکت دولتی پست بانک ایران

احتراماً، در راستای رسالت شبکه بانکی کشور جهت تأمین مالی نظام اقتصادی کشور و با اشاره به فرمایشات مقام معظم رهبری - مدظله العالی - در ابتدای سال مبنی بر ضرورت فعالسازی ظرفیتهای تولیدی صنایع کوچک و متوسط و ارتقاء توان رقابت پذیری آنها و همچنین با عنایت به نقش برجسته و بی بدیل واحدهای تولیدی کوچک و متوسط در ایجاد اشتغال و تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی، لازم است تا در شرایط حاضر، بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی نقش مؤثرتر و کارآتری را جهت حمایت از بنگاههای کوچک و متوسط ایفاء نمایند.

شایان ذکر است با توجه به گزارشهای اقتصادی، بخشی از بنگاههای تولیدی موجود و فعال با ظرفیت پایین و گاه پایین تر از نقطه سر به سر فعالیت می کنند و با کاهش درآمد اقدام به تعدیل نیرو نموده اند که به نوبه خود به افزایش بیکاری منجر شده است. بنابراین به منظور استفاده بهینه از منابع موجود در راستای تأمین نقدینگی مورد نیاز بنگاههای تولیدی و حفظ اشتغال فعلی و ایجاد اشتغال جدید ضرورت دارد بنگاههای تولیدی کوچک و متوسط که از بازار محصول مناسبی برخوردار بوده لیکن به دلیل تنگناهای مالی و نداشتن سرمایه در گردش، تولید آنها متوقف شده و یا با ظرفیت پایین فعالیت می نمایند و همچنین طرحهای تولیدی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد از پشتیبانی مالی بیشتری برخوردار گردند.

بر این اساس ارجح است تمامی بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با روحیه جهادی و احساس مسئولیت و اهتمام عالی، همگام با سیاست های دولت محترم، نقش و رسالت خویش را به نحو شایسته به انجام رسانده و با بهره گیری بهینه و هدایت صحیح منابع مالی موجود، بسترهای خارج نمودن بنگاههای کوچک و متوسط از رکود و استفاده از ظرفیتهای تولیدی را فراهم نمایند.

علی ایحال با عنایت به موارد مذکور به پیوست «دستورالعمل تأمین مالی بنگاههای کوچک و متوسط» جهت تسهیل تأمین مالی اینگونه واحدها ایفاد می گردد. بدیهی است بانک ها و مؤسسات اعتباری موظفند با در نظر گرفتن اصول کلی اعطای تسهیلات و اعتبارسنجی متقاضی و اخذ تأمین کافی، نسبت به اعطای تسهیلات موضوع دستورالعمل مورد نظر اقدام نمایند.

بر این اساس مقتضی است دستور فرمایید مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی ربط ابلاغ و ضمن مشارکت جدی و تلاش برای رسیدن به اهداف پیش گفته، بر حسن اجرای کامل آن نظارت به عمل آمده و نسبت به ارایه گزارش عملکرد ماهانه به این بانک اقدام نمایند. ۲۷۸۰۰۸۱/

ولی اله سیف

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بیست و یکم

"اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل"

شماره: ۹۵/۸۲۸۶۰

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۳/۱۷

یادداشت: ندارد

سند پیکای شرکت‌های ساختمانی ایران

باسلام؛

احتراماً، بازگشت به نامه شماره ۵۲۸۶۴-۹۴ مورخ ۹۴/۱۲/۱۸ موضوع درخواست رفع مشکل عدم صدور ضمانت‌نامه در سامانه سپام به دلیل وجود چک برگشتی، به استحضار می‌رساند وفق مصوبه شورای پول و اعتبار ابلاغی طی بخشنامه شماره ۹۴/۱۷۲۶۷۰ مورخ ۹۴/۰۶/۲۹ به شبکه بانکی کشور، صرفاً ممنوعیت صدور ضمانت‌نامه برای اشخاص دارای بدهی غیرجاری تا پایان سال ۱۳۹۴ به حالت تعلیق درآمده است. بنابراین اشخاص دارای چک برگشتی مشمول این مصوبه نبوده و از این حیث اشکالی بر سامانه سپام مترتب نمی‌باشد. همچنین به موجب مصوبه شماره ۱۸۵۴۹/ت/۵۳۰۹۷ مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۹ هیأت محترم وزیران که طی بخشنامه شماره ۹۵/۵۳۲۲۸ مورخ ۱۳۹۵/۰۲/۲۱ به شبکه بانکی کشور ابلاغ شده است، شرکت‌ها و واحدهای کوچک و متوسط تولیدی صنعتی، کشاورزی و خدماتی به منظور بهره‌مندی از تسهیلات و تعهدات از شمول موارد ذیل مستثنی می‌باشند:

- ❖ تصویب‌نامه شماره ۲۱۱۸۴۹/ت/۳۹۳۹۹ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶ مصوب هیأت محترم وزیران موضوع آیین‌نامه رعایت شاخص‌های مالی در اعطای تسهیلات سرمایه در گردش به اشخاص حقیقی و حقوقی توسط بانک‌های دولتی ابلاغی طی بخشنامه شماره ۹۳/۲۷۷۴۲۶ مورخ ۹۳/۱۰/۱۷،
- ❖ بندهای (۳) و (۴) جزء (ج) تصمیم‌نامه شماره ۵۰۵۸۲/۸۴۵۷۰ مورخ ۱۳۹۳/۰۷/۲۶ هیأت محترم وزیران دایر بر الزام بانک‌ها به کسب اطمینان از تأمین حداقل ۲۵ درصد از منابع مالی مورد نیاز پروژه‌های سرمایه‌گذاری از محل حقوق صاحبان سهام و تأمین حداقل ۲۵ درصد کل دارایی‌های شرکت‌ها در زمان اخذ تسهیلات توسط حقوق صاحبان شرکت با احتساب تسهیلات اعطایی،
- ❖ شرط نداشتن بدهی غیرجاری و چک برگشتی.

توجه به این نکته ضروری است که منظور از شرکت‌ها و واحدهای کوچک و متوسط در مصوبه مذکور، به ترتیب بنگاه‌های اقتصادی دارای تعداد کارکنان کمتر از ۵۰ نفر و بنگاه‌های اقتصادی دارای تعداد کارکنان بین ۵۰ تا ۱۰۰ نفر است.

در خاتمه خاطر نشان می‌سازد چنانچه در عرصه اجرا با مواردی از عدم رعایت مصوبات شورای محترم پول و اعتبار و بخشنامه‌های بانک مرکزی برخورد شده است، در صورت آرایه اطلاعات کامل و با جزئیات به اداره رسیدگی به شکایات و تقاضاهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مراتب قابل پیگیری و رسیدگی خواهد بود. ۲۸۲۳۲۶/ت

اداره مطالعات و مقررات بانکی
 حمیدرضا غنی‌آبادی
 ۲۸۱۶
 الهام چیت‌سازان
 ۲۸۲۱-۱
 محمد
 غنچه

تهران - بلوار میرداماد - پلاک ۱۹۸ تلفن: ۲۹۹۵۱ کدپستی: ۱۵۴۹۶-۳۳۱۱۱
 فاکس: ۶۶۷۳۵۶۷۴ سایت اینترنتی: www.cbi.ir

پیام‌آبادگران
 مهر ۱۳۹۵
 شماره ۳۴۷

سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران

تاریخ: ۹۴/۱۲/۱۸
شماره: ۹۴-۵۲۸۶۴

شماره ثبت: ۹۴

تاسیس: ۱۳۲۶

«به نام خدا»

مقام محترم مدیرکل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
جناب آقای دکتر سیف

موضوع: سامانه پیام

با سلام؛

احتراماً، ضمن تشکر از ابلاغ بخشنامه‌های شماره ۹۴/۱۷۲۶۷۰ مورخ ۹۴/۰۶/۲۹ و همچنین مصوبه شورای پول و اعتبار مورخ ۹۴/۱۱/۱۳ (شماره ۱۲۴) در خصوص رفع ممنوعیت صدور ضمانت‌نامه و ارائه دسته چک برای بنگاه‌های اقتصادی که در ایجاد بدهی به دلیل شرایط رکود اقتصادی متضرر نبوده‌اند بدینوسیله به استحضار می‌رساند که تعدادی از اعضای این سندیکای پس از مراجعه به بانک و حل بدهی غیر جاری خود با مشکل عدم صدور ضمانت‌نامه در سامانه پیام به دلیل وجود چک برگشتی مواجه شده‌اند و عملاً علی‌رغم توافق با بانک مربوط امکان استفاده از خدمات ضمانت‌نامه وجود ندارد و مستحضرید اکثر بنگاه‌های اقتصادی که بابت بدهی معوق سروکار دارند قطعاً دارای چک برگشتی نیز می‌باشند. لذا با توجه به شروع سکوفانی اقتصادی خواشمند است دستور فرمائید نسبت به رفع مشکل فوق جهت دریافت ضمانت‌نامه‌ها در سامانه پیام به دلیل چک برگشتی تمهیدات لازم از طرف آن بانک محترم اعلام و راه برای فعالیت بنگاه‌های اقتصادی، هموار گردد. با توجه به اینکه بخشنامه شماره ۹۴/۱۷۲۶۷۰ تا پایان اسفندماه سال جاری دارای اعتبار می‌باشد تمهید بخشنامه فوق برای یک دوره ۶ ماهه دیگر تکمیل شایانی به این صنف و بنگاه‌های اقتصادی خواهد بود.

با تقدیم احترام

بهمن دادمان

دبیر

مدیریت زمین و توسعه فضای روستایی ریشه در صنعت احداث و نقشه برداری دارد

دکتر علی نیکوئی - مدیرعامل مجتمع ادب

پیام آبادگران
مهر ۱۳۹۵
شماره ۳۴۷

بیشتر زمین و سایر منابع طبیعی زندگی، مستلزم عزم ملی است.

زمین، منبعی گرانبها

متفاوت از عوامل تولید، "کار و سرمایه" زمین قابل تکثیر نمی باشد، در طرح های توسعه ای در فضاهای شهری و روستایی بیش از هر چیز دو رویکرد اصولی مطرح می باشند، یکی برخورد اقتصادی صرفه جویانه و پایدار با

رشد و توسعه اقتصادی، ایجاد اشتغال، عدالت اجتماعی و رابطه عادلانه با محیط زیست از طریق حفاظت از میراث فرهنگی و طبیعی، در تمام جهان بیش از هر عاملی مستلزم برخورداری جوامع از امنیت حقوقی در بخش زمین و ملک می باشند. این درسی است از تحولات جهانی در دو دهه اخیر. تنها کسانی که بتوانند برای بلند مدت قابل پیش بینی، با بهره برداری از زمین و ملک طرحی در اندازند، آماده خواهند بود برای آینده سرمایه گذاری کنند. در این راستا، "مدیریت زمین" به منظور تضمین دسترسی هوشمندانه و هدفمند به زمین و ملک ایفای نقش می کند.

بنابراین مقوله های مدیریت زمین و عوامل مؤثر در این مدیریت، مانند توسعه متوازن شهری و روستایی نه تنها در مجامع و طرح های بین المللی همچون فدراسیون جهانی نقشه برداران، همکاری های توسعه ای و همچنین در سازمان ملل دارای جایگاه و موقعیت ویژه می باشند، بلکه در برخی کشورهای جهان نیز کاربرد و تأثیر مثبت دارند.

ضعف مدیریت زمین و عدم توازن توسعه شهری و روستایی در ایران، بر برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و محیط زیست کشور اثرات سوء و بعضاً جبران ناپذیر داشته است. پیشگیری از تخریب

پدیده زمین (حفاظت زمین در بعد کمیتی) و دیگری حفاظت از منابع طبیعی (حفاظت زمین در بعد کیفیتی). از سوی دیگر در مقابل این دو رویکرد، ضرورت تلاش برای بهبود مستمر روابط و شرایط کار و زندگی در شهر و روستا، موجب شده است که مصرف زمین افزایش یابد. مناطق مسکونی، حمل و نقل، کشاورزی، فعالیت های تولیدی و آموزشی، اوقات فراغت و گردشگری و سایر زیرساخت ها و همچنین امور فرهنگی و اجتماعی به زمین نیاز دارند. بدین ترتیب تقابل بهره برداری ایجاد می گردد. لاجرم در حوزه مثلث تقابل و به عبارت دیگر، حوزه تنش بین منافع اقتصادی، علایق زیست محیطی و فرهنگی - اجتماعی، بایستی "مدیریت زمین"، از طریق طرح ها و پروژه های هوشمند توسعه فضاهای شهری و روستایی و ساماندهی زمین، ورود و ایفای نقش کنند. در کشورهایی که احترام به قانون، عدالت اجتماعی و مدیریت کاربردی یکپارچه و هماهنگ حاکم است، اهداف و برنامه ریزی توسعه در فضای شهری و روستایی محدود به صرفاً استفاده اقتصادی از زمین و ساماندهی زمین و املاک نمی شود، بلکه حق و حقوق و منافع جمع را نیز در بر می گیرد و بین علایق و منافع رقابتی ذی نفعان از طریق گفتگو و تعامل با آنان در مراحل اولیه و عینی با استفاده از روش های مناسب

ضرورت تلاش برای
بهبود مستمر روابط و
شرایط کار و زندگی در
شهر و روستا، موجب
شده است که مصرف
زمین افزایش یابد. مناطق
مسکونی، حمل و نقل،
کشاورزی، فعالیت های
تولیدی و آموزشی، اوقات
فراغت و گردشگری
و سایر زیرساخت ها و
همچنین امور فرهنگی
و اجتماعی به زمین نیاز
دارند

تعریف Land management:

براساس نظریه Prof. Gerhard Larsson از دانشگاه فنی استکهلم هلند مدیریت زمین دو محور اصلی را در بر می گیرد:

۱- محور نظارت، اجرایی و کنترل که مشابه با تعریف Prof. Walter Seele از دانشگاه بن آلمان، "بُعد استاتیک" مدیریت زمین را تشکیل می دهد، که در قالب اقدامات کاداستر، اندازه گیری، نظارت و مشاهده مستمر، کنترل و نظایر آن بروز می کند.

۲- محور فعالیت با هدف توسعه سرزمین که موجب سرمایه گذاری قابل توجهی در زمین و یا تغییر کاربری زمین های موجود می گردد. این محور "بُعد شکل دهی و دینامیک" مدیریت زمین را شامل می شود، که با روش معمولی ساماندهی و اقتصاد زمین در فضاهای شهری و روستایی آلمان به شرح شکل زیر مطابقت دارد. بدین ترتیب این شکل تمام فعالیت های مهندسان نقشه بردار را در زمینه های طراحی

دهه ۱۹۹۰ در اجلاس سران در ریو در سال ۱۹۹۲ (۱۳۷۱) مطرح شد. در ابتدا با محتوایی هنوز مبهم، ولی در عین حال با توجه به نفوذ و رسالت "فدراسیون بین المللی نقشه برداران" (FIG) (۱)، این عنوان با نقشه برداری و به ویژه با کاداستر و دفاتر ثبت زمین و املاک (۲) رابطه تنگاتنگ برقرار نمود.

مفهوم Land management به سرعت در منابع تخصصی انگلیسی زبان منتشر شد. از اواخر دهه ۱۹۹۰ در کرسی ساماندهی زمین و توسعه روستایی دانشگاه مونیخ (۳) و علاوه بر این توسط تعدادی از کارشناسان آلمانی همزمان با تصدی پرفسور ماگل (Prof. Dr. Holger Magel) رئیس کرسی مذکور به ریاست FIG، مقوله مدیریت زمین هم در صحنه های بین المللی و هم در سطح ملی در حوزه های آموزش، تحقیقات و عمل نیز مطرح شده است.

برنامه ریزی و مشارکتی و همچنین ابزارهای پیاده سازی طرح های توسعه، تعادل و توازن ایجاد می کند. بدیهی است که برقراری تعادل و توازن همراه با رعایت ضوابط قانونی و عدالت در مثلث تقابل بین منافع و علایق تمام ذی نفعان، حساس، وقت گیر و پیچیده است.

بنابراین یک "مدیر زمین" همزمان، متخصص اطلاعات، طراح توسعه، هدایت کننده فرایند و کارشناس آگاه چند جانبه می باشد.

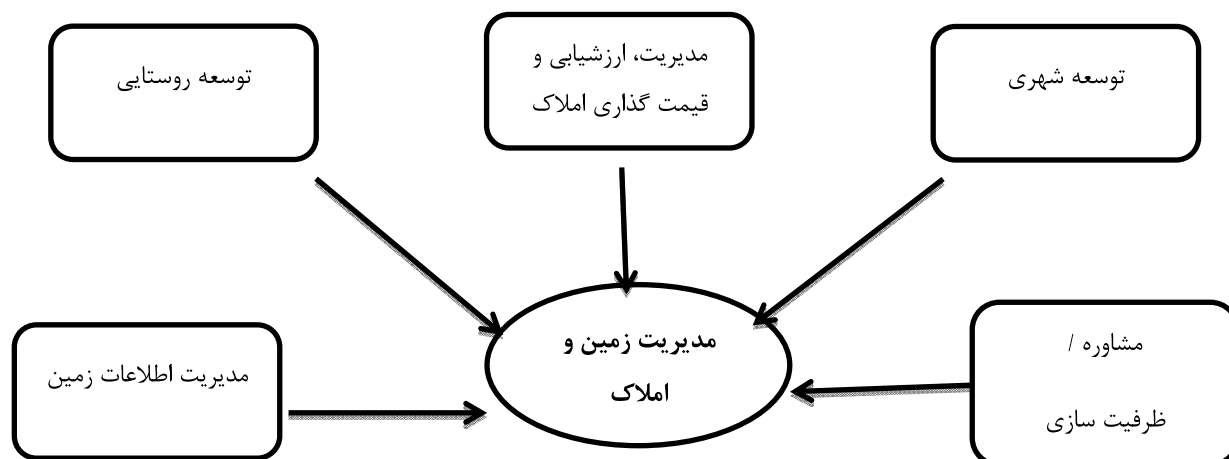
این مدیریت می تواند توسط مهندس، کارشناس و صاحب نظر در حوزه های عمران و توسعه شهر و روستا و به ویژه مهندس نقشه بردار با رویکرد میان رشته ای که از الزامات این حوزه فعالیت می باشد، اعمال شود.

خوشبختانه بازنگری دروس مهندسی نقشه برداری و مخصوصاً ایجاد رشته "مهندسی نقشه برداری- سیستم های اداره زمین" در دانشگاه تهران که در دست بررسی و اقدام هستند می توانند تاثیر بسزایی بر این دو امر مهم، یعنی حفاظت کیفی و کمی زمین و حضور هدفمند و کاربردی مهندسان نقشه بردار در سیستم یکپارچه مدیریت زمین داشته باشد، مشروط بر این که دستگاه های اجرایی متولی و جامعه نقشه برداران ایران براساس مسئولیت های سیاست گذاری، اجرایی، نظارتی و صنفی حرفه ای خود در این زمینه نیز ایفای نقش نمایند.

منشاء مفهوم Land management

"مدیریت زمین" کجاست؟

مفهوم مدیریت زمین برای اولین بار در

شکل ۱- منبع: سایت کرسی ساماندهی زمین و توسعه روستایی دانشگاه مونیخ

www.landentwicklung-muenchen.de

و برنامه ریزی، محاسبات مربوط به ارزش و قیمت زمین و املاک، ساماندهی زمین، ساخت و ساز و فنون کاداسترا در پروژه‌های توسعه روستا و فضای شهری و روستایی در بر می‌گیرد. (شکل-۱)

مروری کوتاه بر ضرورت توسعه روستایی

در مدیریت زمین

واقعیت‌ها و آمار بسیار تلخ و نگران کننده در مورد تخلیه ده‌ها هزار روستا و مهاجرت میلیون‌ها حاشیه نشین سرگردان به شهرهای بزرگ کشورمان ایران، نشان از "سوء مدیریت زمین در ابعاد استاتیک و دینامیک" آن دارد که متأسفانه حاصل آن تخریب روزافزون زمین و منابع طبیعی از نظر کمی و کیفی می‌باشد.

دستگاه‌های اجرائی متولی توسعه روستایی، شکل‌های صنفی حرفه‌ای و کارشناسان، مهندسان و صاحب نظران امور توسعه سرزمین با چالش‌های جدی و در عین حال کم و بیش رها شده توسعه متوازن شهری و روستایی که عملاً حوزه فعالیت‌های "صنعت احداث" می‌باشد مواجهند.

به منظور تحقق توسعه متوازن روستایی و پیشگیری از تخریب بیشتر زمین و محیط زیست و ساکنان آن باید به جای توسل به روش‌های تجربه شده ناموفق و پیشنهادات تکراری از قبیل صرفاً تغییر نام و نمودار سازمان دستگاه‌های اجرائی موجود و یا ایجاد تشکیلات جدید و یا صرفاً توزیع نقدینگی بین روستا نشینان و یا به نام کارآفرینی در روستاها بدون هدف و برنامه مشخص راهبردی، به طور جد و پایدار از طریق مطالعات تطبیقی و کارشناسی خلاق، برای تمام زمینه‌ها و عوامل مرتبط و موثر در توسعه روستایی راهکارهای اصولی و قانونمند ارایه شود. مخصوصاً با توجه به تحولات و رقابت‌های چشمگیر منطقه‌ای و جهانی در تمام بخش‌های اقتصادی از یک سو و ضرورت تحقق سیاست‌های کلی جمهوری اسلامی ایران در برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و در سند چشم‌انداز و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی از سوی دیگر، ایجاب می‌کند که روستا و روستایی ایرانی نیز در تعامل سازنده و موثر در روابط بین‌المللی قرار گیرند. بدین منظور و با توجه به امکانات و پتانسیل‌های

خدادادی بالقوه در مناطق روستایی کشور، باید هدفمند و کاربردی به مباحثی همچون توسعه پایدار روستایی و مدیریت پایدار منابع، اعم از منابع انسانی، منابع طبیعی و به ویژه مدیریت پایدار زمین با نگاه و ذهن نو و زبان و شیوه‌های نوین توسعه مبتنی بر مزیت‌های محلی، ویژگی‌های بومی و مشارکت فراگیر و موثر مردمی پرداخته شود. بنابراین "توسعه فضاهای روستایی" صرفاً توسعه بخش کشاورزی، فعالیت‌های عمرانی در سطح روستا، تهیه طرح‌های طراحی منظر، حفاظت محیط زیست، توسعه گردشگری و نظایر آن به تنهایی نیست، بلکه روش و سرفرایندی است که همه بخش‌ها و رشته‌های مرتبط با هر روستا را در راستای طرح‌های توسعه کلان فضایی در قالب مدیریت یکپارچه و هماهنگ در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی شامل می‌شود.

کلام آخر

مقوله‌های مدیریت زمین و طرح توسعه روستایی به عنوان بخش مهم و گسترده صنعت احداث (عمران) کشور، ضرورت‌هایی هستند فرابخشی، فرارشته‌ای، فراگیر و یکپارچه که دستگاه‌های اجرائی متولی، اعم از بخش دولتی، عمومی، تشکیلاتی صنفی حرفه‌ای و نهادهای مردمی با انسجام تشکیلاتی و مدیریتی هماهنگ و از طریق تعامل با افراد حقیقی و حقوقی فعال و ساکن در هر روستا با کمک مشارکت مردمی، اهداف توسعه روستا را محقق می‌سازند. بدیهی است چنین روش گسترده و فراگیر بدون ضوابط و قوانین هدفمند امکان پذیر نخواهد بود. ضمناً متناسب با این ذهن و نگاه نو، دانشگاه‌ها و سایر مراکز آموزشی و تحقیقاتی نیز باید نسبت به مطالعه و بررسی راهکارهای هوشمندانه و آموزش و تربیت نیروهای متخصص و صاحب‌صلاحیت، برنامه ریزی و اقدام نمایند. در این صورت در موضوعات گوناگون طرح‌های

تحقیقاتی کاربردی راه‌اندازی خواهد شد. در طول این فرایند، اعم از مرحله برنامه ریزی، اجرا، آموزش و یا تحقیقات، ضمن ایجاد زمینه اشتغال، بسترگسترده‌تری برای اشتغال پایدار، تمرکز زدایی، جلوگیری از تخلیه روستاها و مهاجرت‌های بی‌رویه و در نتیجه حرکت در مسیر حفاظت از زمین در ابعاد کمی و کیفی (استاتیک و دینامیک) فراهم خواهد شد.

از طریق حضور فعال تشکیلاتی صنفی حرفه‌ای و مردمی و شخصیت‌های حقیقی و حقوقی خبره و درد آشنا نسبت به مدیریت زمین و در این راستا مقابله با معضلات روستا و فضاهای روستایی کشور برای بررسی، تبادل نظر و ارایه و جمع‌بندی راهکارها، اجرای الگوهای آزمایشی، ارزشیابی و بازنگری اهداف و برنامه‌های عملیاتی و در نهایت تهیه و تدوین قوانین و مقررات، می‌توان تغییر و توسعه بنیادی و قانونمند و پایدار در مدیریت زمین و در توسعه روستایی را انتظار داشت. با این امید که با بهره‌گیری از خرد جمعی از طریق مشارکت صاحب نظران علاقه‌مند برای ورود به جزئیات این بحث مهم حیاتی، قدم‌های موثری برای حفاظت از این سرزمین، ساکنان، منابع و میراث طبیعی و فرهنگی آن برداریم.

1. Federation Internationale des Geometres (FIG)

2. Cadastre and land registration

۳. گرایش "ساماندهی و توسعه روستایی" در گروه "نقشه برداری (ژئودزی و ژئوماتیک)" دانشکده مهندسی "ساختمان، زمین محیط زیست" دانشگاه فنی مونیخ؛

Lehrstuhl (Professur) für Bodenordnung und Landentwicklung

Ingenieur fakultät Bau Geo Umwelt.

Technische universität München

منابع:

• www.landentwicklung-muenchen.de

• ماهنامه فزه سنج، شماره ۳ مورخ ۱۵ اسفند ۱۳۹۴

عدم رعایت نظام‌نامه اخلاق مهندسی تخلف انتظامی است

در نخستین همایش ملی اخلاق حرفه‌ای در مهندسی در مشهد مطرح شد

نخستین همایش ملی اصول اخلاق حرفه‌ای در مهندسی با هدف تشریح نظام‌نامه رفتار حرفه‌ای اخلاقی در مهندسی ساختمان روز پنجشنبه ۱۵ مهر با شرکت ۴۵۰ نفر از اعضای سازمان نظام مهندسی ساختمان خراسان رضوی در هتل پردیسان مشهد برگزار شد. منوچهر شبیانی اصل مدیرکل دفتر توسعه مهندسی ساختمان وزارت راه و شهرسازی در این همایش گفت: از مدت‌ها قبل ضرورت وجود منشور و نظام‌نامه اخلاق حرفه‌ای برای مهندسی ساختمان در کشور احساس می‌شد که در دولت یازدهم تدوین شد. وی افزود: وزیر راه و شهرسازی خود از بنیان‌گذاران سازمان نظام مهندسی ساختمان است و قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان در دوره وزارت وی تدوین و برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است. مدیرکل دفتر توسعه مهندسی ساختمان وزارت راه و شهرسازی ادامه داد: در سال‌های اخیر برخی آسیب‌های مختلف در اخلاق مهندسی ساختمان مشاهده شد لذا وزیر راه و شهرسازی بر انجام اصلاحاتی در آئین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان تاکید کرد تا آئین‌نامه جدید تدوین و برای تصویب به هیأت دولت ارائه شود. وی گفت: مبنای اصلاحیه آئین‌نامه نظام مهندسی و کنترل ساختمان بحث اخلاق بود که براساس این آئین‌نامه، نظام‌نامه رفتار حرفه‌ای اخلاقی در مهندسی ساختمان خرداد امسال تدوین و در تیرماه ابلاغ شد، سپس همه روزنامه‌های رسمی کشور آن را در ابعاد مختلف منتشر کردند. شبیانی افزود: از آن زمان وزارت راه و شهرسازی تلاش کرد مفاد آئین‌نامه جدید و نظام‌نامه اخلاق حرفه‌ای را به اطلاع مهندسان ساختمان برساند لذا نخستین همایش توجیهی

در مشهد برگزار شده است.

وی ادامه داد: پیش‌تر در شورای انتظامی با مهندسان جوانی مواجه می‌شدیم که نمی‌دانستند کاری که انجام می‌دهند تخلف بوده و با اخلاق حرفه‌ای سازگار نیست؛ زیرا مبنای سنجشی برای تعیین اخلاق حرفه‌ای نبود اما با تدوین این نظام‌نامه موارد رعایت اخلاق حرفه‌ای و ضوابط آن براساس قانون تعیین شده است. مدیرکل دفتر توسعه مهندسی ساختمان وزارت راه و شهرسازی گفت: گرچه مرسوم نیست برای نظام‌نامه‌ها و منشورهای اخلاقی مجازات در نظر گرفته شود اما با توجه به شرایط خاصی که در نظام مهندسی ساختمان وجود دارد یک ضمانت اجرایی برای این نظام‌نامه پیش‌بینی شد.

وی افزود: در آئین‌نامه جدید عدم رعایت نظام‌نامه به عنوان تخلف انتظامی محسوب شده و شامل مجازات‌هایی می‌شود اما در پایان آئین‌نامه صراحتاً ذکر شده که اصل بر برائت است یعنی فرض بر این است که همه مهندسان موارد نظام‌نامه را رعایت می‌کنند مگر اینکه عکس آن با مدارک در مرجع مربوطه اثبات شود. شبیانی ادامه داد: در دو سال اخیر سوء برداشتی از مهندسی ساختمان شده و در فضای مجازی به ویژه شبکه‌های اجتماعی از مهندسی ساختمان به عنوان یک پیشه و صنعت نام برده شده در حالی که مهندسی ساختمان یک حرفه است. وی گفت: حرفه حاوی مجموعه‌ای از نظریه‌ها و دانش تخصصی است لذا حرفه مهندسی ساختمان را نمی‌توان در ردیف صنوف و پیشه‌ها قرار داد.

علی سیفی، رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان خراسان رضوی نیز در این همایش گفت: در نخستین همایش اصول اخلاق

حرفه‌ای حدود ۴۰۰ نفر از مهندسان ساختمان شرکت کردند که این استقبال چشمگیر قابل پیش‌بینی نبود. در این همایش افزون بر مدیران نمایندگی‌های سازمان نظام مهندسی ساختمان در ۲۲ شهرستان خراسان رضوی، مدیران و مهندسان استان‌های خراسان شمالی، خراسان جنوبی و سیستان و بلوچستان نیز حضور یافته‌اند. وی در تشریح اهداف برگزاری این همایش گفت: در دوره‌های قبل افراد زمانی که می‌خواستند وارد حرفه نظام مهندسی ساختمان شوند بعد از قبولی در آزمون پایه ۳ طی حضور در یک همایش سوگند یاد می‌کردند که به اصول اخلاقی پای بند باشند اما محورهای این بخش به صورت دقیق تبیین نشده بود. وی افزود: در دولت یازدهم اخلاق محوری و تبیین اصول اخلاق حرفه‌ای مورد تأکید وزیر راه و شهرسازی قرار گرفت. براساس کتاب قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب سال ۱۳۷۴ مجلس شورای اسلامی است، آئین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی توسط دولت در مدت شش ماه منتشر می‌شود.

شش ماه بعد از تصویب قانون نظام مهندسی، آئین‌نامه اجرایی آن تدوین و به تصویب هیأت دولت وقت رسید اما به طور مکرر در بندهای این آئین‌نامه اجرایی تغییراتی ایجاد شد. بر اساس یکی از این تغییرات در اسفند ۱۳۹۴ ایجاد شد یک بند به بندهای آئین‌نامه اجرایی به نام ماده ۲ مکرراً اضافه شد که در آن به اصول اخلاق حرفه‌ای اشاره دارد و در پنج بند اصول اخلاق حرفه‌ای را برمی‌شمارد. خرداد امسال براساس آئین‌نامه، نظام‌نامه اخلاق حرفه‌ای در مهندسی ساختمان با اخذ نظرات شورای مرکزی تدوین و بعد از درخواست نظر وزیر راه و شهرسازی تیرماه گذشته ابلاغ شد.